

Beslut om bildande av Örekilsälvens naturreservat i Munkedal kommun

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Örekilsälvens naturreservat
Naturvårdsregister-ID:	2048878
Areal (ha):	Cirka 195 hektar, varav 57 hektar vatten
Lägesbeskrivning:	Från Kärnsjöns utlopp, söderut till Gullmarsfjorden.
Markägarkategori:	Enskilt, bolag och kommun
Fastighets- och sakägare:	Enligt sakägarförteckning (bilaga 3)
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Natura 2000-beteckning:	SE0520163 och SE0520171

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartorna i bilaga 1a-1c som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Namnet ska vara Örekilsälvens naturreservat.

Beslutet riktar sig till allmänheten, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen enligt bilaga 3 för naturreservatets långsiktiga vård. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Gullmars naturvårdsområde enligt 19 § naturvårdslagen den 31 mars 1983, dnr: 11.1211-203-80
- Örekilsälvens landskapsbildskydd enligt 19 § naturvårdslagen den 1 april 1971, dnr IIIIR11-58-69 samt den 8 oktober 1974, dnr: 11.126-4588-73

Länsstyrelsen beslutar att dessa områdesskydd upphävs i markerade områden på kartan i bilaga 1d-1e när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen beslutar att Västkoststiftelsen ska vara förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är följande:

- Att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer, närmare bestämt att bevara och återställa en naturlig älvsträcka med mycket höga limniska värden.
- Att vårda och bevara det mycket värdefulla lövskogsområdet längs älvdalen, där trädridaer i strandzonen bevaras intakta.
- Att vårda och bevara värdekärnan för skyddsvärda träd i den norra delen av reservatet
- Att bevara de inom naturreservatet förekommande naturtyperna och arterna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd.
- Att området ska fortsätta vara tillgängligt för allmänheten och fylla en viktig funktion för det rörliga friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom följande:

- Huvuddelen av reservatet med dess flora och fauna i huvudsak lämnas till fri utveckling, dock tillåts ett extensivt bete i stora delar av reservatet.
- Ett fortsatt eller återupptaget bete i områden där hävdberoende naturvärden dominerar, där de trädklädda betesmarkerna och utvecklingsmarker kan restaureras och grova och vidkroniga träd röjas fram.
- Biotopvårdande åtgärder i stora delar av de områden där älvfåran är tydligt påverkad av flottledrensning. Kantzoner ska återställas och öppning av sidofåror utföras.
- Torps kraftstation med tillhörande damm rivs ut samtidigt som en ny miljöanpassad ersättningsdamm med låg fallhöjd byggs några hundra meter uppströms, strax utanför reservatsgränsen. Den nya dammen blir passerbar för förekommande fiskarter och annan fauna, upprätthåller vattennivån i Kärnsjön samt leder till en mjukare reglering av Örekilsälven genom att vattenkraftverksamheten upphör.
- Skog, mark och vatten skyddas mot åtgärder som kan påverka områdets mycket höga naturvärden negativt. Exempel på åtgärder som förbjuds är avverkning av skog, nyttillkommen reglering av vattnet, muddring annat än i farleden, täktverksamhet av olika slag och uppförande av byggnader, vägar med mera.

- Naturreseptet görs tillgängligt så att besökare kan utöva friluftsliv i värdefull natur och uppleva de naturtyper och skönhetsvärden som finns. Det ska finnas goda möjligheter att uppleva och få information om områdets typiska livsmiljöer och arter.

Kommentar till reservatets syfte

Bildandet av naturreseptet har grundats på förutsättningen att naturreseptet och det omgivande samhället ska kunna existera och utvecklas sida vid sida.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreseptet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken)

Inom naturreseptet är det förbjudet att göra följande:

1. Uppföra byggnad eller annan anläggning, eller ändra utformning eller användning av byggnad eller annan anläggning så att dess påverkan på området ökar. ^{*1}
 - *Förbudet gäller inte anläggning av brygga inom område markerat i kartan i bilaga 1h. Bryggor kan således anläggas inom det markerade området efter prövning enligt 11 kap MB samt eventuell prövning enligt 7 kap. MB.*
 - *Förbudet gäller heller inte anläggning av boj för akterförtöjning där båten förtöjs i en befintlig brygga.*
 - *Förbudet gäller heller inte stängsel och hägnad kring betesmark.*
2. Anordna upplag, fylla ut eller tippa massor. *
 - *Förbudet gäller inte tillfälliga upplag under kortare tid än ett år.*
3. Borra, spränga, gräva, schakta, muddra, eller påla. *
 - *Vid underhåll och reparation av befintliga bryggor som har tillkommit i laga ordning är det tillåtet att borra och påla.*
 - *Förbudet gäller heller inte grävning för täckdikning på åkermark markerad på kartor i bilagor 1i-1j.*
4. Påverka områdets hydrologi genom att dika, dikesrensa, dämna, avleda, omleda eller valla in.

¹ Föreskrifter och undantag till föreskrifter med stjärna (*) förklaras och motiveras mer ingående under rubriken Motivering och förtydligande av föreskrifter.

5. Använda vattendragen för vattenuttag med motordriven pumpanordning då vattenflödet underskrider 2 m³/sek. *
6. Utföra kulvertering eller rensning av älvfåran inklusive biflöden.
7. Vidta åtgärder för vattenkraftsutnyttjande.
8. Anlägga eller bedriva vattenbruk. *
9. Avverka, gallra, röja, ta bort, flytta eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, oavsett om de står upp eller ligger ner, på land eller i vatten.
 - *Förbudet gäller inte flytt av träd som fallit över tomtmark, åkermark, väg, vandringsled eller stig. Förbudet gäller inte heller flytt av fallet träd som dämmer Örekilsälven eller på annat sätt riskerar att skada kommunal infrastruktur eller privat egendom. Trädet ska lämnas som död ved inne i reservatet.*
 - *Vid underhåll och reparation av befintliga byggnader, bryggor, avloppsanläggningar och andra anläggningar som har tillkommit i laga ordning får sly och buskar röjas i direkt anslutning till anläggningarna.*
 - *Vid underhåll av befintliga siktgator för jakt på fastighet Bråland 3:6 är det tillåtet att röja träd och buskar med en stamdiameter mindre än 10 cm.*
10. Så, plantera eller sätta ut arter från samtliga artgrupper.
11. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk, eller gödsel på land eller i vatten.
12. Bedriva bete mellan 1 november och 15 april. *

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det också förbjudet att göra följande:

13. Anlägga ledning. *
14. Ändra utformningen av vatten- eller avloppsanläggning så att dess påverkan på området förändras. *
15. Bekämpa invasiva främmande arter med metoder som är förbjudna enligt föreskrifterna A1-A12.*
16. Underhållsmuddra. *
17. Fälla lövträd med en stamdiameter över 15 cm i sidoområde inom ledningsgata. *
18. Anlägga stig, gång- cykel- eller ridväg.
19. Märka upp vandrings-, cykel- eller ridled.
20. Uppföra anordning för friluftslivet. *

Undantag

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

1. Vid genomförande av åtgärder som har tillstånd enligt någon av föreskrifterna A13-A20 gäller inte förbuden enligt A1-A12, om förbuden hindrar genomförandet.
2. När förvaltaren, eller den förvaltaren eller Länsstyrelsen utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under förpliktelseerna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken i Länsstyrelsens beslut (se punkt B nedan). *
3. När förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, åtgärdar träd som förvaltaren bedömer utgör en påtaglig risk för skada på människor eller egendom. *
4. För räddningstjänst, sjukvårdstjänst eller polis i samband med utryckning eller verksamhetsutövning.
5. Vid reparation, underhåll, trädsäkring och ombyggnad av luftledning, mark- och sjökabel i befintlig sträckning gäller inte föreskrifterna A2, A3 och A9. För avverkning av träd över 15 cm i stamdiameter gäller dock tillståndsplikt i en ledningsgatas sidoområden, se A17. Beskärda träd i sidoområden får fortsätta beskäras men inte avverkas. Markskador ska vid åtgärder om möjligt undvikas, men uppkommer markskador ska de repareras.
6. Vid reparation och underhåll av befintliga vägar, järnvägar och vägbroar.
7. Vid normalt jordbruk på åkermark markerad i kartor i bilagor 1i-1j får marken plöjas; uthängande grenar kapas och flyttas; täckdiken underhållas; befintliga diken rensas; kalk eller gödsel användas; normal åkergröda sås eller sättas ut. Undantaget gäller inte sådd och plantering av energiskog, julgranar eller andra träd.
8. Vid normalt underhåll eller reparation av befintlig avloppsanläggning som tillkommit i laga ordning, inklusive utbyte av anläggningsdelar, under förutsättning att redan ianspråktaget område kan användas.

Föreskriftsområden med särskilda föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken):

Inom föreskriftsområde 1 (se bilaga 1f) gäller tillståndsplikt i stället för förbud avseende följande föreskrifter enligt A. Övriga A-föreskrifter berörs inte av dessa undantag.

Inom föreskriftsområde 1 är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd göra följande:

1. Fylla ut eller tippa massor (Föreskrift A2).
2. Borra, spränga, gräva, schakta, muddra eller påla (Föreskrift A3).
3. Påverka området hydrologi genom att dika, dikesrensa, dämna, avleda, omleda eller valla in (Föreskrift A4).

4. Avverka, gallra, röja, ta bort, flytta eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, oavsett om de står upp eller ligger ner, på land eller i vatten (Föreskrift A9).

Inom föreskriftsområde 2 (se bilaga 1g) gäller tillståndsplikt i stället för förbud avseende följande föreskrifter enligt A. Övriga A-föreskrifter berörs inte av dessa undantag.

Inom föreskriftsområde 2 är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd göra följande:

1. Fylla ut eller tippa massor (Föreskrift A2).
2. Borra, gräva, eller schakta (Föreskrift A3).
3. Påverka områdets hydrologi genom att dika, dikesrensa, dämna, avleda, omleda eller valla in (Föreskrift A4).
4. Avverka, gallra, röja, ta bort, flytta eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, avsett om de står upp eller ligger ner, på land eller i vatten (Föreskrift A9).

Inom föreskriftsområde 3 (se bilaga 1h) gäller tillståndsplikt i stället för förbud avseende följande föreskrifter enligt A. Vidare följer undantag till föreskrifter enligt A. Övriga A-föreskrifter berörs inte av dessa undantag.

Inom föreskriftsområde 3 är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd göra följande:

1. Uppföra byggnad eller annan anläggning, eller ändra utformning eller användning av byggnad eller annan anläggning så att dess påverkan på området ökar (Föreskrift A1). *Gällande befintliga byggnader se vidare under undantag.*
2. Fylla ut eller tippa massor (Föreskrift A2).
3. Borra, gräva, schakta eller påla (Föreskrift A3).

Undantag till A-föreskrifter som gäller inom föreskriftsområdet

Föreskrifter enligt A gäller inte i följande fall i föreskriftsområde 3:

1. Föreskrift A1 gäller inte vid reparation eller mindre ändring av befintlig byggnad som inte kräver bygglov och som har tillkommit i laga ordning, (jämför 9 kap. 4b § PBL).

B. Föreskrifter om förpliktelser att tåla intrång (7 kap. 6 § miljöbalken)

Detta avser hela naturreservatet där inget annat anges.

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande åtgärder genomförs för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Naturreservatet märks ut i terrängen.

2. Informationsskyltar sätts upp och underhålls.
3. Vandringsleder anläggs, markeras och underhålls enligt kartan i bilagorna 1k-1l.
4. Vindskydd, toaletter och parkeringsplatser anläggs och underhålls enligt kartan i bilagorna 1k-1l. Vid vindskyddet i Borgmästarbruket får även eldplats och bänkbord anläggas.
5. Utsiktsplats med tillhörande trappor, skyddsstaket och bänkbord anläggs och underhålls vid Brålandsfallet,
6. Gångbron över Örekilsälven vid Brålandsfallet byts ut/renoveras
7. Vedförråd sätts ut nära entréerna vid Folkets park, Brålandsfallet och Borgmästarbruket
8. Träd som utgör en risk för skada på friluftsanordningar, fornlämningar eller kulturlämningar fälls eller beskärs. Träd som har fallit över, eller utgör hinder vid, friluftsanordningar, fornlämningar eller kulturlämningar får flyttas.
9. Limniska livsmiljöer restaureras i Örekilsälven. Detta inkluderar att Torps kraftstation med tillhörande damm rivs ut, rensande vattendragssträckor återställs och återmeandras, sidofåror öppnas, vandringshinder tas bort, bäverdammar rivs och död ved läggs i vattnet.
10. Kantzoner intill älven återställs/restaureras genom övertäckning av krossten med jordmassor som till sin sammansättning möjliggör återetablering av naturligt förekommande örter och träd.
11. Naturvårdsinriktad skötsel av ädellövsskog och/eller enstaka träd genomförs. Detta inkluderar röjning, beskärning, plockhuggning, tillskapande av död ved, veteranisering, utsättning av mulmholkar och stödplantering av ädellövträd.
12. Gran och annan igenväxningsvegetation röjes eller gallras.
13. Trädklädd betesmark restaureras inom de områden som är markerade på kartan i bilagorna 1m-1n. Detta inkluderar avverkning, stubbfräsning, tuvfräsning, bränning och betesdrift med tillhörande åtgärder inklusive uppsättning och underhåll av stängsel.
14. Enstaka mindre träd och buskar som utgör hinder för sportfisket vid befintliga sportfiskepooler röjes.
15. Träd som faller ut i älvfåran och utgör hinder för sportfisket flyttas. Trädet dras i första hand parallellt med strandkanten.
16. Betesdrift, med tillhörande åtgärder inklusive uppsättning och underhåll av stängsel och stängselgenomgångar.
17. Åtgärder för att hålla åkermark öppen.
18. Bekämpning av invasiva främmande arter.

19. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen [1998:1252] om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inom naturreservatet är det förbjudet att göra följande:

1. Ta bort eller på annat sätt skada döda träd eller buskar, oavsett om de står upp eller ligger ner.
2. Ha hund okopplad.

Förbudet gäller inte i samband med skötsel av naturreservatet, jakt eller eftersök av skadat vilt.

3. Parkera motordrivna fordon, husvagn, eller liknande utanför anvisade parkeringsplatser.
4. Använda skrapa, kratta eller andra redskap så att de skadar havsbotten eller sjöbotten.
5. Sätta ut förtöjningsboj på ny plats.
6. Plocka mer än enstaka musslor eller alger.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det också förbjudet att göra följande:

7. Genomföra vetenskapliga marina undersökningar som innebär insamling av marina arter.

Undantag

Ordningsföreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

1. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under förpliktelseerna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken i Länsstyrelsens beslut (se punkt B ovan).
2. När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar, vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.
3. För räddningstjänst, sjukvårdstjänst eller polis i samband med utryckning eller verksamhetsutövning.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Skälen för beslutet

Örekilsälven är västkustens största vattendrag norr om Göta älv. Den nio kilometer långa sträckan, från dammen i Kärnsjöns utlopp ner till utloppet i Saltkällefjorden, är fri från utbyggnad av vattenkraft, och består till stora delar av strömmande och forsande sträckor. Eftersom Naturvårdsverket 2021 förvärvade kraftstationen vid Kärnsjöns utlopp för att kunna riva ut den, kommer även den sista indämda forssträckan att frigöras och ingå i reservatet. Vandrande fisk kan därefter ta sig fritt både uppströms och nedströms i vattensystemet. Älvsträckan, inklusive en del av Munkedalsälven, hyser en stor och genetiskt unik laxstam och utgör ett viktigt reproduktionsområde för havsöring. Äl förekommer rikligt och både färna och havsnejonöga har påträffats i älven. Även den lägre bottenfaunan är rik och skyddsvärd. Örekilsälven är en av de fem laxåar längs västkusten som av Havs- och Vattenmyndigheten bedöms ha både mycket god beståndsstorlek och hög genetisk ursprunglighet och den klassas som "nationellt särskilt värdefull" för såväl naturvård som fiske i den nationella strategin för miljömålet Levande sjöar och vattendrag. Örekilsälven är ett av de fiskvatten som enligt Naturvårdsverkets författningssamling ska skyddas enligt förordningen (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten.

Örekilsälvens dalgång utgörs i det aktuella området av ett stort och sammanhängande lövskogsområde med mycket höga naturvärden och hög ädellövsandel. Den stora andelen gråal i området är också anmärkningsvärd. Närmast älven finns många områden med klibbalsbevuxen översvämningsskog med mycket höga naturvärden. Delar av naturreservatet är betespräglad och hyser bland annat mycket grova hagmarksträd, främst ek. Av den ingående skogsmarken är merparten klassad som nyckelbiotop och/eller som objekt av högsta klass i ädellövskogsinventeringen.

Älvsträckan tillsammans med omgivande dalsidor är i sin helhet av riksintresse för naturvärden och området är utpekat Natura 2000-område (SE0520163, SE0520171). I natura 2000-området för Örekilsälven ingår följande naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet.

- 3210 – Större vattendrag
- 8220 – Silikatbranter
- 9080 – Lövsumpskog
- 9180 – Ädellövskog i branter
- 9190 – Näringsfattig ekskog
- 91E0 – Svämlövskog
- 1106 – Lax (i sötvatten), *Salmo salar*

Det finns även utvecklingsmark till Trädklädd betesmark (9070) som med skötselåtgärder och restaurering bedöms ha goda möjligheter att utvecklas till fullgod naturanaturtyp.

I natura 2000-området för Gullmarsfjorden ingår följande naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet i föreslaget området för naturreservat:

- 1130 – Estuarier

Örekilsälven med dess dalgång nyttjas frekvent av det rörliga friluftslivet med vandringsleder så som Bohusleden samt paddling. Speciellt är sportfisket mycket utbredd längs älven med ett flertal anordningar för fisket.

Sammantaget anser Länsstyrelsen att områdets naturvärden och rekreationsvärden är mycket höga och att det är angeläget att dessa bevaras samt att de kan utvecklas i samexistens med näringsliv och andra samhällsintressen i reservatets omgivning.

Motivering av beslutet

Örekilsälven är en av Västsveriges viktigaste älvar när det gäller reproduktion av ursprunglig, älvegen (lokal stam) atlantlax och hyser mycket goda biotoper för denna och andra strömlevande arter. Vattenmiljön kan väsentligen påverkas negativt genom till exempel:

- Utbyggnad av vattenregleringsverksamhet såsom vattenkraft eller större vattenuttag
- Avverkning av anslutande skog eller trädbårder i form av ekologiskt funktionella kantzoner
- Stabilitetshöjande åtgärder i strandkanten så som schaktning eller anläggande av erosionskydd och tryckbankar.
- Grävning, schaktning, muddring eller rensning i strandzonen eller i botten.
- Utsläpp eller läckage av näringsämnen eller på annat sätt giftiga ämnen.

Förutom limniska naturvärden finns även höga naturvärden i den stora och sammanhängande lövskogen utmed ravinbranterna som omger Örekilsälven. Skogsmiljöerna kan väsentligen påverkas negativt genom till exempel:

- Avverkning av enstaka träd såväl som hela trädbestånd.
- Borttagning eller upparbetning av döda träd eller delar av träd.
- Alla typer av exploatering som påverkar lerbranterna.

Länsstyrelsen bedömer att bildande av naturreservat är det bästa alternativet för att på lång sikt trygga och utveckla områdets höga naturvärden och rekreationsvärden. Andra former av formellt skydd, såsom biotopskydd eller naturvårdsavtal, är möjliga alternativ, men framstår som mindre lämpliga i detta fall på grund av områdets storlek, mångformighet och behov av naturvårdande skötsel.

Skyddet av områdets prioriterade bevarandevärden uppnås genom att dalgångens lövskogs- och vattenmiljöer skyddas mot skogsbruksåtgärder, utbyggnad av vattenkraft, exploatering med mera. Detta kommer till stor del att ske genom bildande av naturreservat. Reservatsbildning underlättar dessutom genomförandet av den naturvårdsinriktade skötseln som krävs för att skapa, bevara och återställa vissa naturvärden. Det finns behov av restaureringsåtgärder i vattendraget, dels genom utrivning av Torps kraftstation för att minska regleringspåverkan, dels genom återställande av flottledsrensade och stabilitetsåtgärdade sträckor. Genom reservatsbildning ges även möjlighet att restaurera trädklädda betesmarker och återuppta betesdriften i området samt att utveckla friluftslivsvärdet, bland annat genom att rusta upp vandringslederna.

De befintliga områdesskydd och bestämmelser som finns inom området i form av bland annat strandskydd, landskapsbildskydd, Gullmarns naturvårdsområde och Natura 2000-områdena Örekilsälven och Gullmarn innebär redan restriktioner i

markanvändningen. Genom reservatsbildningen tydliggörs dessa restriktioner samtidigt som möjligheter ges till ekonomisk ersättning till markägare och övriga sakägare inom naturreservatet. Naturreservatets föreskrifter är utformade så att syftet med naturreservatet ska uppnås. När naturreservatet vinner laga kraft upphävs de delar av landskapsbildskyddet och naturvårdsområdet som överlappar med naturreservatet. Naturreservatets bestämmelser överensstämmer med eller stärker de bestämmelser som anges i de två andra områdesskydden. På så sätt försvagas inte redan befintligt skyddade områden, medan naturreservatet inte går längre än vad som krävs för att naturvärden ska bevaras.

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålen 'Levande skogar', 'Levande sjöar och vattendrag', 'Ett rikt växt- och djurliv' och 'Hav i balans samt levande kust och skärgård'

Befintliga verksamheter och markanvändning i närområdet

I och i anslutning till naturreservatet finns ett flertal anläggningar av betydelse för samhällsutvecklingen, såsom vägar, järnvägar, väg- och järnvägsbroar, kraftledningar, industrier, reningsverk och bostäder. Avgränsningen av naturreservatet har gjorts efter en noggrann avvägning mellan naturvärdena och omkringliggande allmänna och angelägna samhällsintressen. Länsstyrelsen bedömer att nuvarande avgränsning är tillräcklig för att säkra områdets naturvärden och friluftsvärden samtidigt som den tillgodoser att övrig samhällsutveckling inte äventyras.

För att inte omöjliggöra ett underhålls- och säkerhetsarbete rörande samhällsviktiga anläggningar har vissa åtgärder som normalt är förbjudna i naturreservatet i stället undantagits reservatets föreskrifter eller försetts med tillståndsprövning. Meningen är att reservatsföreskrifterna inte ska inskränka markanvändningen mer än vad som behövs för att uppfylla de natur- och friluftsvärden som reservatet syftar till att bevara och utveckla.

Motivering till upphävning av beslut

I samband med bildandet av naturreservatet upphävs också de delar av Gullmarns naturvårdsområde och landskapsbildskyddet som överlappar det nya naturreservatet. Även mindre isolerade områden med landskapsbildskydd utanför naturreservatet upphävs i detta beslut, se kartor i bilagor 1d och 1e. Skälen till att de gamla områdesskydden upphävs är att man med naturreservatets beslut också skyddar det som var ämnat att skyddas med naturvårdsområdet samt landskapsbildskyddet. Naturreservatets skydd kan som lägst anses vara likvärdigt de gamla skydden, men på flera punkter har naturreservatet också stärkt skyddet.

Landskapsbildskyddet bildades ursprungligen för att behålla den värdefulla landskapsbild som Örekilsälvens dalgång som helhet utgör. När nu den absoluta merparten av detta skydd hamnar inom det nybildade reservatet saknas skäl att bibehålla landskapsbildskyddet inom de små, isolerade öar som blir kvar utanför reservatet, och som var och en för sig bedöms sakna naturvärden samt bedöms sakna motiv och syfte med skyddet för landskapsbilden. I delar av dessa ytor kvarstår även strandskyddet som ett stöd mot omfattande exploatering.

Den isolerade del av naturvårdsområdet som kvarstår utanför naturreservatets gräns är mark som är ianspråktagen av båthamnen och där det saknas handlingar som visar att denna exploatering skett med tillstånd enligt föreskrifterna för området.

Motivering och förtydligande av föreskrifter

Föreskrift A1: Byggnader eller andra anläggningar som avses i föreskriften kan till exempel vara hus, bryggor, bojar, vägar, parkeringsplatser, master, torn, vindskydd eller stängsel och hägnader. Undantag till föreskriften finns skrivet i direkt anslutning till föreskriften. Gällande stängsel eller hägnader får dessa inte utgöra ett väsentligt hinder för det rörliga friluftslivet. Där stängsel korsar stig ska stängselgenomgång finnas. Befintliga bryggor som anlades innan naturreservatet bildades får vara kvar och underhållas utan hinder från reservatets föreskrifter under förutsättning att de är lagligt uppförda. Länsstyrelsen har inom arbetet med naturreservatet inte utrett om dessa har tillkommit i laga ordning.

Föreskrift A2: I begreppet upplag ingår förutom upplag för exempelvis jordbrukets behov även upplag av båtar. För att inte hindra vinterförvaring av båt på land finns undantaget att tillfälliga upplag under kortare tid än ett år är tillåtet.

Föreskrift A5: Föreskriften bygger på Havs- och Vattenmyndighetens PM ”Miljöeffekter i ytvatten av vattenuttag” (2017-06-22) och är ämnad att motverka uttorkning av värdefulla reproduktionsområden, förhöjda vattentemperaturer och syrgasbrist.

Föreskrift A8: Vattenbruk kan bidra med betydande utsläpp av näringsämnen och verka avhållande för det rörliga friluftslivet. För att värna undervattensmiljön och framkomligheten för det rörliga friluftslivet förbjuds därför alla former av vattenbruk.

Föreskrift A12: På grund av områdets ostabila marker med leriga branter ser vi behov av att betesdrift förbjuds mellan 1 november och 15 april. Med vinterbete finns risk att de känsliga markerna trampas sönder under den fuktigare perioden på året.

Föreskrift A13: Ledningar ingår i begreppet anläggningar (föreskrift A1) men är i Örekilsälvens naturreservat försedda med tillståndsplikt enligt föreskrift A13 för att inte hindra viktig infrastruktur. Det innebär att tillstånd ska sökas för att anlägga till exempel mark- eller luftledningar, kablar eller rör för till exempel vatten, avlopp, fiber och el. Det innebär också att tillstånd ska sökas för att gräva ned befintliga luftledningar.

Föreskrift A14: Tillstånd behövs inte för reparation eller normalt underhåll av befintlig anläggning, inklusive utbyte av anläggningsdelar, under förutsättning att redan ianspråktaget område kan användas. Se undantag A8 och A10.

Föreskrift A15: Att bekämpa invasiva främmande arter är markägarens ansvar och något som ska göras (även inom reservat). Fel metod kan dock skada andra värden inom reservatet och åtgärden är därför tillståndspliktig. Tillstånd kan komma med villkor som exempelvis hur åtgärden får utföras, var de får utföras, med vilka metoder och när på året.

Föreskrift A16: Med underhållsmuddring menas att muddra befintliga muddrade områden (som har slammat igen) till det djup och läge som anges i gällande tillstånd. Vid muddring utan tidigare tillstånd krävs dispens från reservatets föreskrifter enligt förbud i föreskrift A3.

Föreskrift A17: Tillståndsprövningen vad gäller avverkning i sidoområdena inom en ledningsgata är tillkommen för att styra åtgärderna till beskärning av ledningshotande naturvärdesträd i stället för avverkning.

Föreskrift A20: Med anordning för friluftslivet menas mindre byggen så som grillplatser, sittbänkar, bänkbord, spänger med mera. Större byggen så som vindskydd, broar eller bryggor hanteras i föreskrift A1.

Undantag A3: Detta undantag till föreskrift A9 innebär inte att förvaltaren är skyldig att inventera om det finns riskträd i området. Däremot har de möjlighet att åtgärda träd som de själva upptäcker eller en markägare eller annan enskild påtalar. Förvaltaren behöver då också markägarens godkännande att göra det. Den som upptäcker ett riskträd som den anser ska åtgärdas ska kontakta förvaltaren. Förvaltaren bedömer då om trädet behöver tas ner eller åtgärdas på annat sätt. Om förvaltaren inte bedömer att trädet behöver åtgärdas återstår möjligheten för markägaren att söka dispens från föreskriften. Om träd utgör en akut fara och det inte finns tid för att kontakta förvaltaren innan de fälls, kan de fällas. Dispensansökan ska då lämnas in i efterhand tillsammans med lämplig dokumentation av hur det såg ut innan trädet fälldes till exempel genom foto(dokumentation).

Undantag A5: Ledningsgatans skogsgata kan ses som ett redan ianspråktaget område för energiändamål där naturreservatet inte ska förhindra den pågående verksamheten. Det hindrar inte att buskar och annan växtlighet, som inte riskerar att växa upp i ledningarna, i många fall bör få vara kvar. Tillståndsprövningen vad gäller avverkning i sidoområdena inom en ledningsgata är tillkommen för att styra åtgärderna till beskärning av ledningshotande naturvärdesträd i stället för avverkning (jämför föreskrift A 17).

Föreskrift B6: Åtgärderna som omfattas av föreskrift B6 kommer till stora delar att genomföras inom ramen för projekt där ansökan redan lämnats in till Mark- och miljödomstolen. Utrivningen av Torps kraftstation samordnas av Naturvårdsverket medan Munkedals kommun är ansvarig för biotoprestaureringen. Dessa prövningar kommer att beakta även eventuella negativa effekter av restaureringsåtgärderna på värdefulla habitat, så som transportvägar ned till älven och risker för grumling. Det finns därför ingen anledning att pröva åtgärderna utifrån reservatsföreskrifterna när naturreservatet vunnit laga kraft, utan domarna från Mark- och miljödomstolen gäller fullt ut.

Föreskrift B6 ger också rättighet att fortsätta genomföra restaureringsåtgärder i älven även när ovan nämnda projekt slutförts, under förutsättning att sådana är biologiskt motiverade. Notera att utförare ska vara förvaltaren eller utses av förvaltaren eller Länsstyrelsen (undantag 2 till A-föreskrifterna). I rättigheterna ingår då också att ta ner mindre träd och buskar för att komma ner till älven och kunna utföra restaureringsåtgärderna. Transportvägar eller upplagsplatser får dock inte skada andra värdefulla naturtyper eller arter inom reservatet. Eventuella markskador ska åtgärdas.

Föreskriftsområden

Föreskriftsområde 1 är beläget inom gällande detaljplan inom del som inte får bebyggas. Arctic Paper AB har planer att bygga en lagerbyggnad strax utanför det blivande reservatsområdet där en fotbollsplan nu är belägen. Byggnationen berör inte direkt reservatsområdet men de geotekniska förutsättningarna är oklara varför

det är ovisst om stabilitetsåtgärder kan bli nödvändiga inom skyddat område. Därutöver skapar Munkedalsälven kantererosion mot den norra älvstranden vilket också kan leda till stabilitetsproblem på lång sikt. Exempel på åtgärder som kan bli aktuella över tid är erosionsskydd i den del som finns runt befintlig järnvägsbro och den del som gränsar mot allmän väg, samt avledning av vatten (dag-/dräneringsvatten) vid byggnation på detaljplanen utanför reservatsområdet.

Naturvärdena i de delar av reservatet som går upp i Munkedalsälven och gränsar mot Arctic Papers fastigheter är i första hand kopplade till vattenmiljöerna varför vissa intrång kan accepteras i kantzoner i enlighet med föreskriftområdets särskilda föreskrifter. Eventuellt nödvändiga stabilitetsåtgärder enligt ovan måste utföras på skonsammast möjliga vis inkluderande att även rimliga åtgärder utanför naturreservatet prövas. Sammantaget anser Länsstyrelsen att det normala dispenskravet för schaktning, utfyllnad med mera kan mildras till att motsvarande åtgärder endast kräver tillstånd från Länsstyrelsen. I detta tillståndsförfarande kan lämpliga skadeförebyggande naturvårdsåtgärder föreskrivas.

Föreskriftområde 2 är beläget strax norr om Risvarp. Reservatsgränsen är dragen mot en traktorväg som leder upp för en brant till betesmarken belägen på Risvarp. Vägen ligger utanför naturreservatet. Mellan vägen och älven finns ett brant område bevuxen av främst lövträd. Vägen är den enda som leder till betesmarken och andra alternativa dragningar av vägar hindras av befintliga hinder, så som järnvägen i väster, svår terräng samt älven i öster och söder. I området finns det risk för skred. Eftersom vägen behövs för ett fortsatt brukande av betesmarken finns motiv till vissa lättnader av föreskrifter för att kunna reparera och säkra upp vägen och trygga det fortsatta brukandet av området. Inom föreskriftområdet anser Länsstyrelsen att det normala dispenskravet för de föreslagna föreskrifterna kan mildras till att motsvarande åtgärder endast kräver tillstånd från Länsstyrelsen. I detta tillståndsförfarande kan lämpliga skadeförebyggande naturvårdsåtgärder föreskrivas.

Föreskriftområdet 3 innefattar Saltkälleholmen, Lenas holme samt delar av Munkedal hamn. Naturreservatet gränsar till Munkedals hamn där Munkedal Skog AB har långtgående planer på att utveckla möjligheter till havsnära boende på den mark bolaget äger. Bolaget vill också skapa plats för friluftsliv kopplade till olika verksamheter på land och i vatten samt även kombinera verksamheter och boende till levande kreativa miljöer. Bostäderna planeras att få ett läge intill vatten med tillgång till gångstråk utmed vattnet. Inom föreskriftområdet gäller tillståndsplikt i stället för förbud avseende anläggande av vägar och stigar. Naturreservatets gräns och föreskrifter har anpassats till befintligt Natura 2000-område och naturvårdsområde.

På Saltkälleholmen finns idag ett hus, med flera förvaringshus/skjul samt bryggor och båtuppläggningsplatser. Till ön tar man sig via en gångbro från Munkedal hamn över en sidofåra av älven. Det finns ett behov av att styra upp nyttjandet av ön för bryggor och båtuppläggningar som idag finns på både västra och östra sidan av Saltkälleholmen. Alsvämlövskogen på öns nordvästra, västra och södra sida bedöms ha naturvärde och ska således undantas från verksamhet som innebär att träd avverkas för att till exempel öppna upp för bryggor och båtuppläggning. Befintliga bryggor på öns västra sida ska tas bort efter beslutet vunnit laga kraft. Undantag på högst 5 år gäller för de äldre båt- och bryggägare som har svårt att genomföra arbetet som krävs vid rivning av befintliga bryggor eller flytt av båtar. Genom undantag till föreskrift A1 hänvisas markägarna till den del av ön där

naturvärden inte hotas av verksamheten. Nya bryggor är endast undantagna föreskriften A1 inom området som är markerat i kartan i bilaga 1h. Bryggor kan således anläggas i det markerade området efter prövning enligt 11 kap MB samt eventuell prövning enligt 7 kap. MB.

Föreskrifter gällande byggande, schaktning och ledningsdragning ska motsvara föreskrifter från naturvårdsområdet, varför dessa verksamheter försetts med tillståndsplikt i naturreservatets beslut. Länsstyrelsen bedömer att reservatet därmed inte medför någon skärpning av den prövning som ändå måste ske utifrån de ekologiska behov som finns hos Natura 2000-områdenas utpekade naturtyper och arter samt det befintliga naturvårdsområdets föreskrifter.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen bedömer att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning, eftersom de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt C innebär så begränsade kostnadsmissiga och andra konsekvenser. Detta enligt vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Beslutets förenlighet med bland annat riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Riksintressen med mera

Naturreservatet omfattas helt eller delvis av följande riksintressen; riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6§ miljöbalken, riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6§ miljöbalken, riksintresse för Natura 2000 enligt 4 kap. 8§, riksintresse för högexploaterad kust enligt 4 kap. 4§ miljöbalken, riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap. 6§ samt riksintresse för yrkesfiske, kust.

Naturreservatet ingår i Länsstyrelsens värdeetrakter för skog, Örekilsälven-Munkedal. Norra delen av reservatet, från Bråland och norrut, ingår även i regionalt värdefullt odlingslandskap, Torp-Bråland. I den nordligaste delen vid Torp finns en utpekad värdekärna för skyddsvärda träd.

Örekilsälven (nedströms Kärnsjön) är klassad som nationellt särskilt värdefull i den nationella strategin för miljömålet Levande sjöar och vattendrag, delmål 1. Klassningen gäller både naturvård och fiske. Området norr om Munkedal/Hede är också klassat som nationellt särskilt värdefullt utifrån kulturhistoriskt bevarande enligt RAÄ.

Kommunal översiktsplan med mera

Större delen av reservatsområdet är i Munkedals kommuns översiktsplan 2018 betecknat som ett område med Naturvärdesklass I och II (nationellt respektive regionalt intresse). Särskilt höga värden har området norr om Munkedals tätort. Ytterligare några delar bedöms ha Naturvärdesklass III (lokalt intresse).

Vidare har dalgången norr om tätorten ett värdefullt odlingslandskap med natur- och kulturvärden, enligt översiktsplanen. Planen pekar även ut områdena Torp-Bråland och Munkedals hamn som värdefulla kulturmiljöer, även upptagna i kulturminnevårdsprogrammet.

När det gäller utvecklingsområden för Munkedals tätort står naturreservatet i överensstämmelse med översiktsplanen så när som på delar av området vid Munkedals hamn, innefattande bland annat Saltkälleholmen. Översiktsplanen anger här ”område för utveckling av bostäder”. Eftersom reservatet överensstämmer med befintligt Natura 2000-område bedöms dock området redan vara ianspråktaget för naturvård vilket betyder att ny bebyggelse inte är aktuell.

I övrigt finns planer på bebyggelse i angränsande områden till reservatet vid Moe, där närheten till reservatet visas hänsyn genom skyddszoner. Angränsande till reservatet vid Bråland finns en detaljplan för campingverksamhet.

I de delar av naturreservatet som ansluter till tätorten finns detaljplanelagda områden som delvis överlappar med reservatet. I samtliga fall avser det mark som i planerna betecknats som parkmiljö, öppen plats eller områden som inte ska bebyggas.

Länsstyrelsen bedömer därför att naturreservatet stämmer överens med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Övriga områdesbestämmelser

Inre delen av Saltkällefjorden omfattas av fredningsområde för olika fiskarter bland annat lax och öring, enligt FIFS 2004:36, detta fredningsområde sträcker sig även några hundra meter upp i Örekilsälven. I reservatet finns ett fiskevårdsområde, Nedre Örekilsälvens fiskevårdsområde (Dnr: 2711-6461-90). Örekilsälven omfattas av strandskyddsbestämmelser och det strandskyddade området inkluderar i stort sett hela naturreservatet. I stort (med mindre avvikelser) sammanfaller naturreservatet med det område som är utpekad som Natura 2000-område. En justering av Natura 2000-områdets gränser kommer att föreslås till regeringen, så att delar av Natura 2000-området som ligger utanför naturreservatets gräns upphävs. Det gäller framför allt landytor. Förslaget om gränsändring av Natura 2000-området kommer skickas till regeringen nästa gång vi får möjlighet att föreslå förändringar. Fram tills regeringsbeslut gäller den befintliga Natura 2000-gränsen.

Intresseprövning

Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom att bilda naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap. 25 § miljöbalken bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Upplysningar

Vattenföring

Flödesuppgifter finns tillgängliga via ”Örekilsälvens laxfiskes” hemsida.

Dispens från föreskrifterna

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet

med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap. 7 och 26 §§ miljöbalken).

Skogsvårdslagen

Bestämmelser enligt skogsvårdslagen, skogsvårdsförordningen (1993:1096) eller Skogsstyrelsens föreskrifter gäller inte om dessa strider mot föreskrifterna för naturreservatet. Detta framgår av 4 § skogsvårdslagen (1979:429).

Annan lagstiftning gäller

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning, till exempel följande:

- Miljöbalkens bestämmelser om Natura 2000, strandskydd, generella biotopskydd och vattenverksamhet.
- Bestämmelser om artskydd enligt miljöbalken och artskyddsförordningen, till exempel fridlysningsbestämmelser.
- Fiskebestämmelser i Havs- och vattenmyndighetens författningssamling.
- Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2019:25).
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län (Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt) föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster i Västerhavets vattendistrikt (14 FS 2016:58).
- Bestämmelser om jordbruksverksamhet, till exempel Jordbruksverkets föreskrifter om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket.
- Terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Kulturmiljölagen.
- Jaktlagstiftningen.
- Bestämmelser om skyltning, till exempel lagen med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning.
- Lagen om skydd mot olyckor till exempel generella eldningsförbud och efterbevakningsansvar vid brand.
- Kommunala ordningsföreskrifter

Beskrivning av ärendet

Områdets höga naturvärden har länge varit kända och flera insatser har gjorts för att ge dessa naturvärden ett långvarigt skydd. 1971 bildades ett landskapsbildskydds för att bevara Örekilsälvens dalgång och 1983 bildades Gullmars naturvårdsområde som inkluderade Örekilsälvens nedre lopp. Med åren har kunskapen fördjupats ytterligare genom bland annat nyckelbiotopsinventering, ädellövskogsinventering, elfiskeundersökningar, bottenfaunaundersökningar och inventering av havsnejonöga. 1998 beslutade regeringen att föreslå området som ett Natura 2000-område och 1999 togs ett reservatsunderlag fram för sträckan mellan

Kärnsjön och Munkedal, men andra prioriteringar i naturskyddet gjorde att reservatsbildningen inte inleddes då.

Fler insatser i arbetet med reservatets bildande har gjorts under åren som följt. 2005 hölls informationsmöten med mark- och sakägare i området och yttranden från Skogsstyrelsen (då Skogsvårdsstyrelsen), Trafikverket (tidigare Banverket) och Fiskeriverket lämnades in. Samtliga tre var då positiva till reservatets bildande. År 2004 och 2005 togs det även fram bevarandeplaner för både Örekilsälvens och Gullmarsfjordens Natura 2000-områden. I samband med framtagandet av bevarandeplanerna genomfördes inventeringar av områdets naturtyper. Mellan 2009 och 2011 gjordes ett uppehåll i arbetet med reservatsbildningen. Ärendet återupptogs igen 2011 då markägare kontaktade länsstyrelsen om ersättning för den mark som skulle ingå i det framtida naturreservatet. Ett förslag till beslut med föreskrifter togs fram som underlag för värdering av fastigheter varefter tre fastigheter inträngsersattes under år 2014.

Under 2017 uppdaterades bevarandeplanerna för de båda Natura 2000-områdena. Dessa fastställdes 2018-06-13 för Örekilsälven samt 2018-12-20 för Gullmarsfjorden. I samband med att remissen för Örekilsälvens bevarandeplan skickades ut informerades även markägarna åter om det blivande naturreservatet. Detta föranledde ett antal inkomna frågor från markägare om bland annat gränsdragning, skötsel och betesdrift i reservatet. Frågor har hanterats löpande, samtidigt som markägarna kontaktats om inträngsavtal. Inträngsavtal har skrivits under av samtliga markägare i naturreservatet. Arbeta med avtal om nyttjanderätter för vägar pågår.

Parallellt med reservatsarbetet har sedan 2010 förts diskussioner med Svenska kyrkan om en omprövning av Torps kraftstation, eftersom stationen bedömts vara en stor påverkanskälla på Natura 2000-områdets och det blivande reservatets naturvärden. Sedan 2018 övergick diskussionen i stället till att gälla ett köp av stationen med nedläggning och utrivning som mål och hösten 2021 övertog Naturvårdsverket slutligen anläggningen. Genom detta köp blev det även möjligt att utöka naturreservatet med strömfallsfastigheten till kraftstationen och ett mindre område kring den nya forssträcka som uppstår när stationen rivs ut. Reservatet kan därmed bindas ihop till en sammanhängande yta med den ekhage som finns norr om befintlig kraftverksdamm.

Inom ramen för den Nationella planen för omprövning av vattenkraft har nu en ansökan om utrivning av kraftstationen lämnats in av staten genom Naturvårdsverket. Ansökan omfattar även en ny regleringsdamm med inlöp, ca 200 meter uppströms nuvarande dammbyggnad som ska ge förutsättningar för naturliknande vattennivåer och flöden inom naturreservatet. Inför omprövningen har även bevarandeplanen för Natura 2000-området ännu en gång uppdaterats som ett underlag för domstolens handläggning. Planen fastställdes 2022-02.

Samtliga berörda mark- och sakägare har förelagts att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan. Detta enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Myndighetssamråd enligt 25 och 26 §§ förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har genomförts med Munkedals kommun, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Riksantikvarieämbetet, Sveriges Geologiska Undersökning och Skogsstyrelsen.

Sveriges geotekniska institut, Väst kuststiftelsen, LRF Västra Götaland, Sveriges jordägareförbund, Naturskyddsföreningen Lysekil-Munkedal, Naturskyddsföreningen i Väst, Sportfiskarna region Väst och Friluftsförbundet i Munkedal har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

En sammanfattning av de synpunkter som inkommit och hur de har beaktats i beslutet finns i bilaga 3

Ersättningstalan

Rätten till ersättning upphör ett år efter att beslut om naturreservat har vunnit laga kraft. Det innebär att om Länsstyrelsen beslutar att bilda ett naturreservat (utan att ersättningsfrågorna är lösta) har parterna ett år på sig att lösa ersättningsfrågan på frivillig väg. Om ni inte kan komma överens om ersättningen under denna tid behöver du som sakägare stämma staten i mark- och miljödomstolen. Annars förlorar du rätten till ersättning. Detta enligt 31 kap. 13 § miljöbalken.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga ”Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut”.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Bohuslänningen.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

De som medverkat i beslutet

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårdshandläggare Lars-Olof Ramnelid har varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har också enhetschef Johan Jannert, vattenhandläggare Linnea Gedell och länsjurist Johanna Wiberg medverkat.

Vid beredningen av ärendet har även företrädare för Samhällsbyggnadsenheten, Kulturmiljöenheten och Enheten för landsbygdsutveckling deltagit.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Hantering av personuppgifter

Information om hur vi hanterar personuppgifter hittar du på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/personuppgifter

Bilagor

Bilaga 1a-c Beslutskartor Naturresevatets gräns

Bilaga 1d-e Beslutskartor upphävande av områdesskydd

Bilaga 1f-h Beslutskartor Föreskriftsområden med särskilda föreskrifter

Bilaga 1i-j Beslutskartor Föreskriftsområden åker

Bilagor 1k-l Beslutskartor Föreskriftshänvisning friluftsanläggningar

Bilagor 1m-n Beslutskartor Föreskriftshänvisning restaurering av trädklädd betesmark

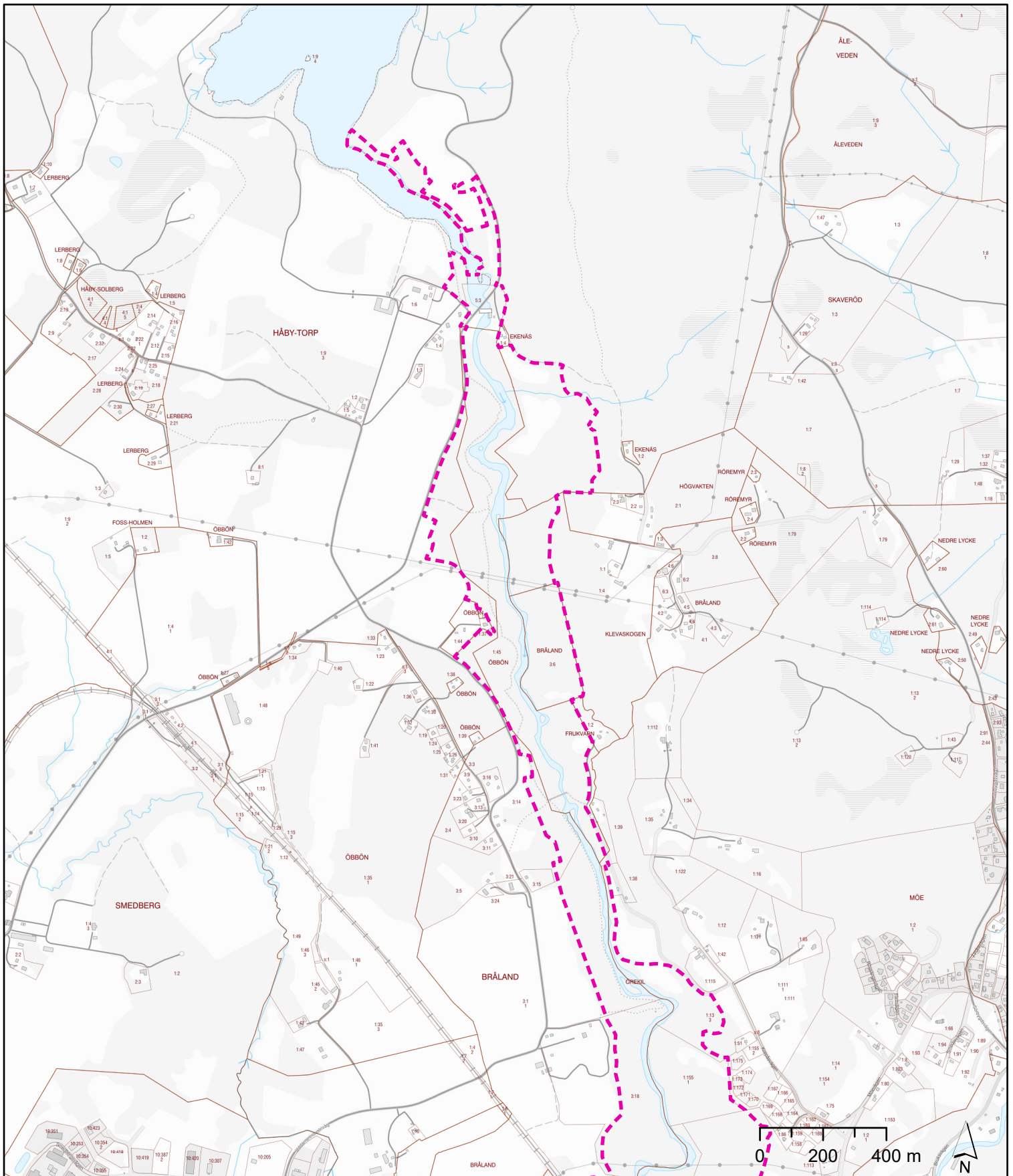
Bilaga 2 Skötselplan

Bilaga 3 Inkomna yttranden och Länsstyrelsens kommentarer

Bilaga 4 Sakägarförteckning

Bilaga 5 Sändlista remiss

Bilaga 6 Överklagandehänvisning

Bilaga 1a, Beslutskarta Örekilsälvens naturreservat, Munkedals kommun

 Naturreservatets gräns

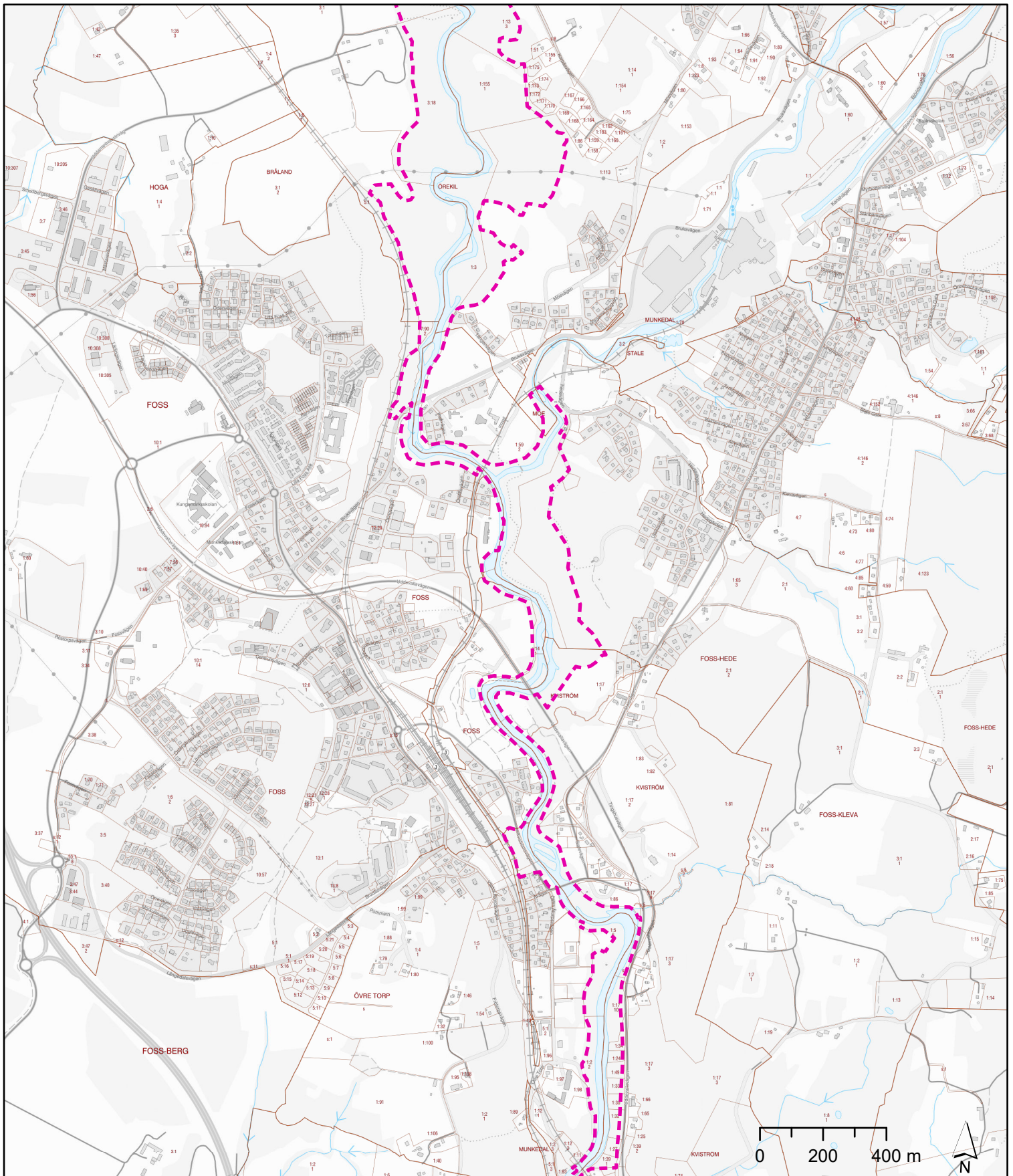
Reservatets gränser sammanfaller delvis med befintliga fastighetsgränser. Även efter justeringar av fastighetsgränser i kartan, till exempel efter fastighetsbestämning eller inmätning av gräns, ska reservatsgränsen följa den nya fastighetsgränsen i berörd del.

Illustrationskarta till beslut om Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 1b, Beslutskarta Örekilsälvens naturreservat, Munkedals kommun

 Naturreservatets gräns

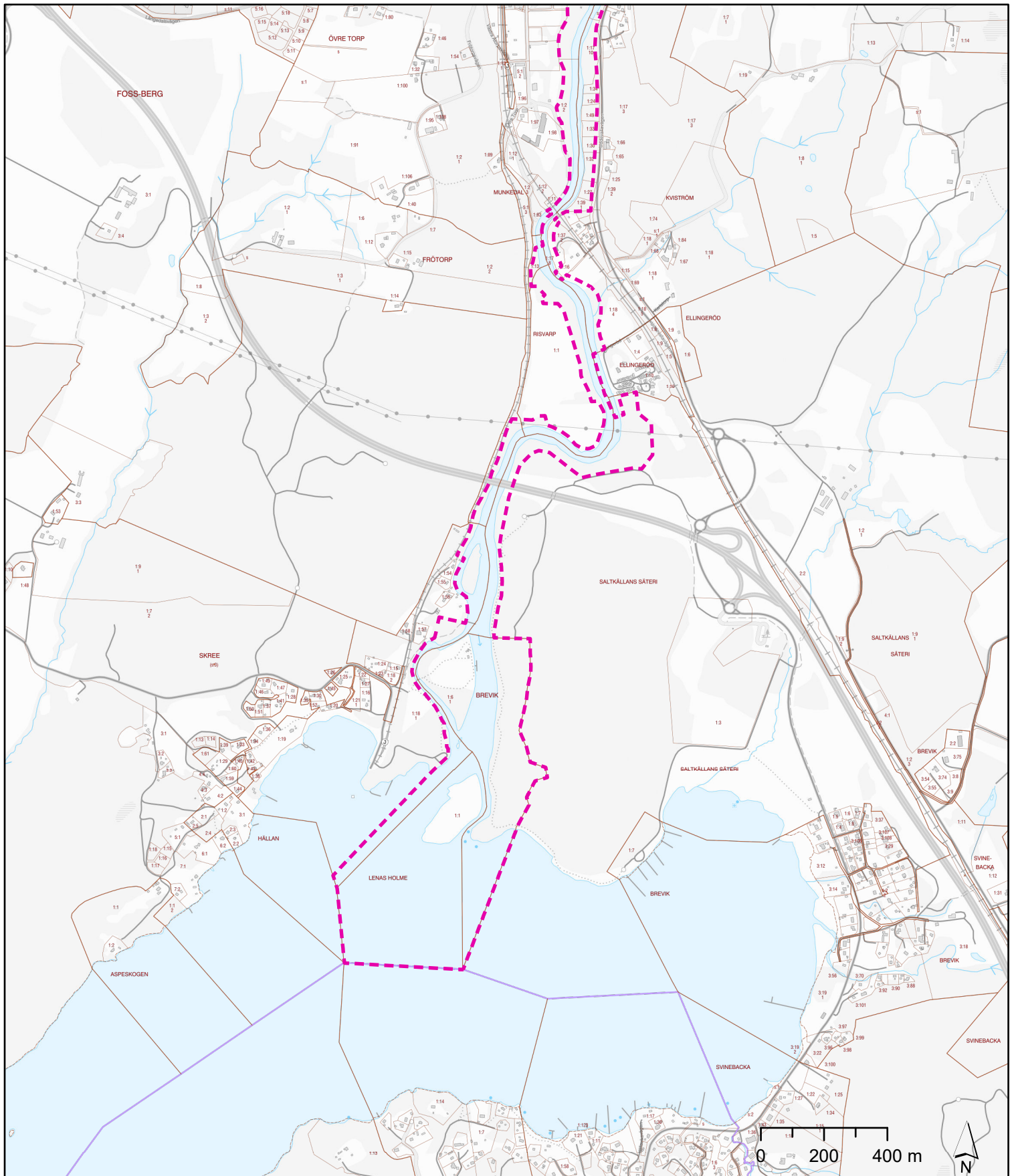
Reservatets gränser sammanfaller delvis med befintliga fastighetsgränser. Även efter justeringar av fastighetsgränser i kartan, till exempel efter fastighetsbestämning eller inmätning av gräns, ska reservatsgränsen följa den nya fastighetsgränsen i berörd del.

Illustrationskarta till beslut om Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 1c, Beslutskarta Örekilsälvens naturreservat, Munkedals kommun

 Naturreservatets gräns

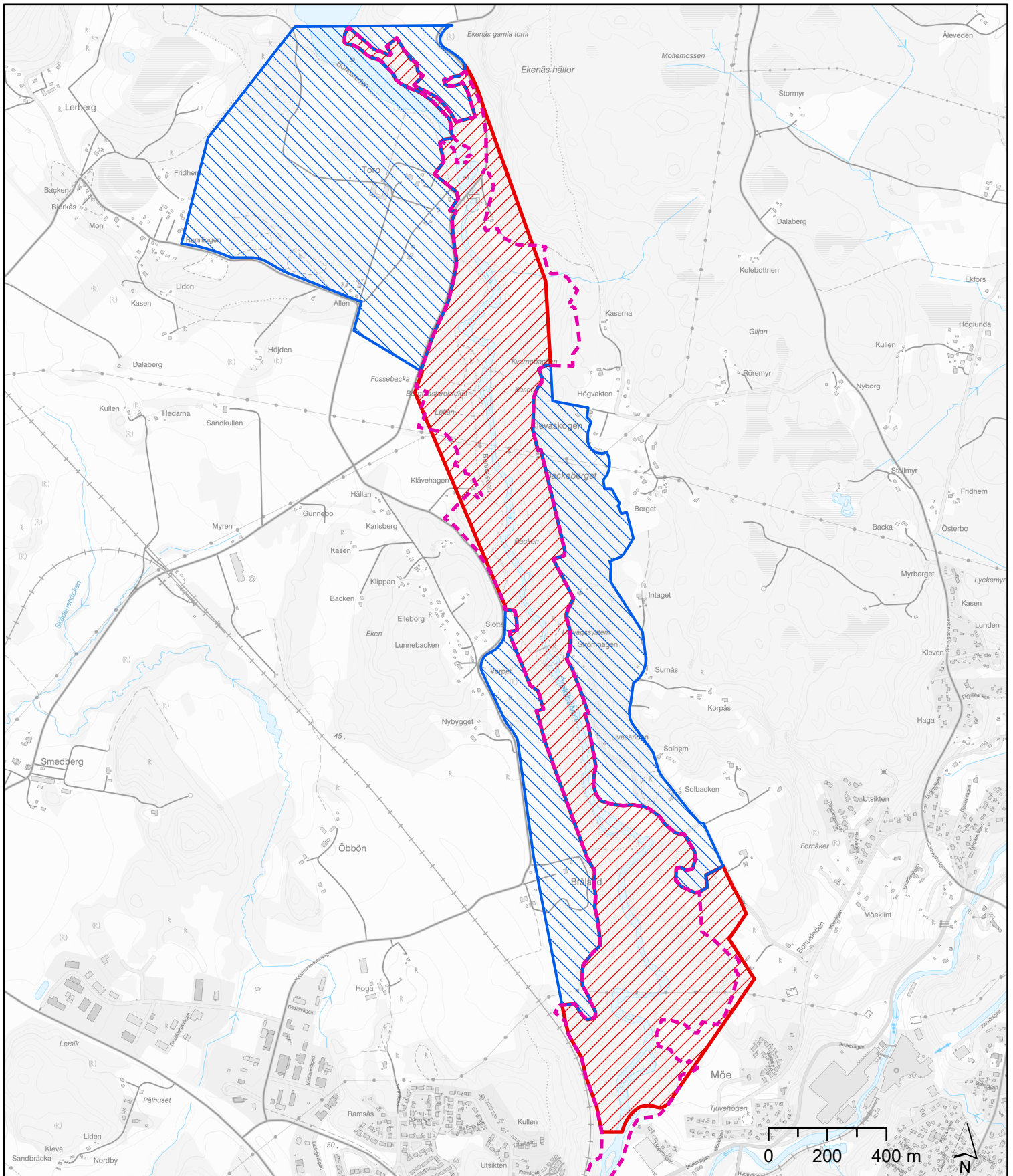
Reservatets gränser sammanfaller delvis med befintliga fastighetsgränser. Även efter justeringar av fastighetsgränser i kartan, till exempel efter fastighetsbestämning eller inmätning av gräns, ska reservatsgränsen följa den nya fastighetsgränsen i berörd del.

Illustrationskarta till beslut om Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 1d, Beslutskarta upphävande av områdesskydd Örekilsälvens naturreservat, Munkedal kommun

 Naturreservatets gräns

Upphävande av NVO

 Upphävande av landskapsbildsskydd

 Kvarstår efter beslut

 Kvarstår efter beslut

 Upphävs med reservatsbeslut

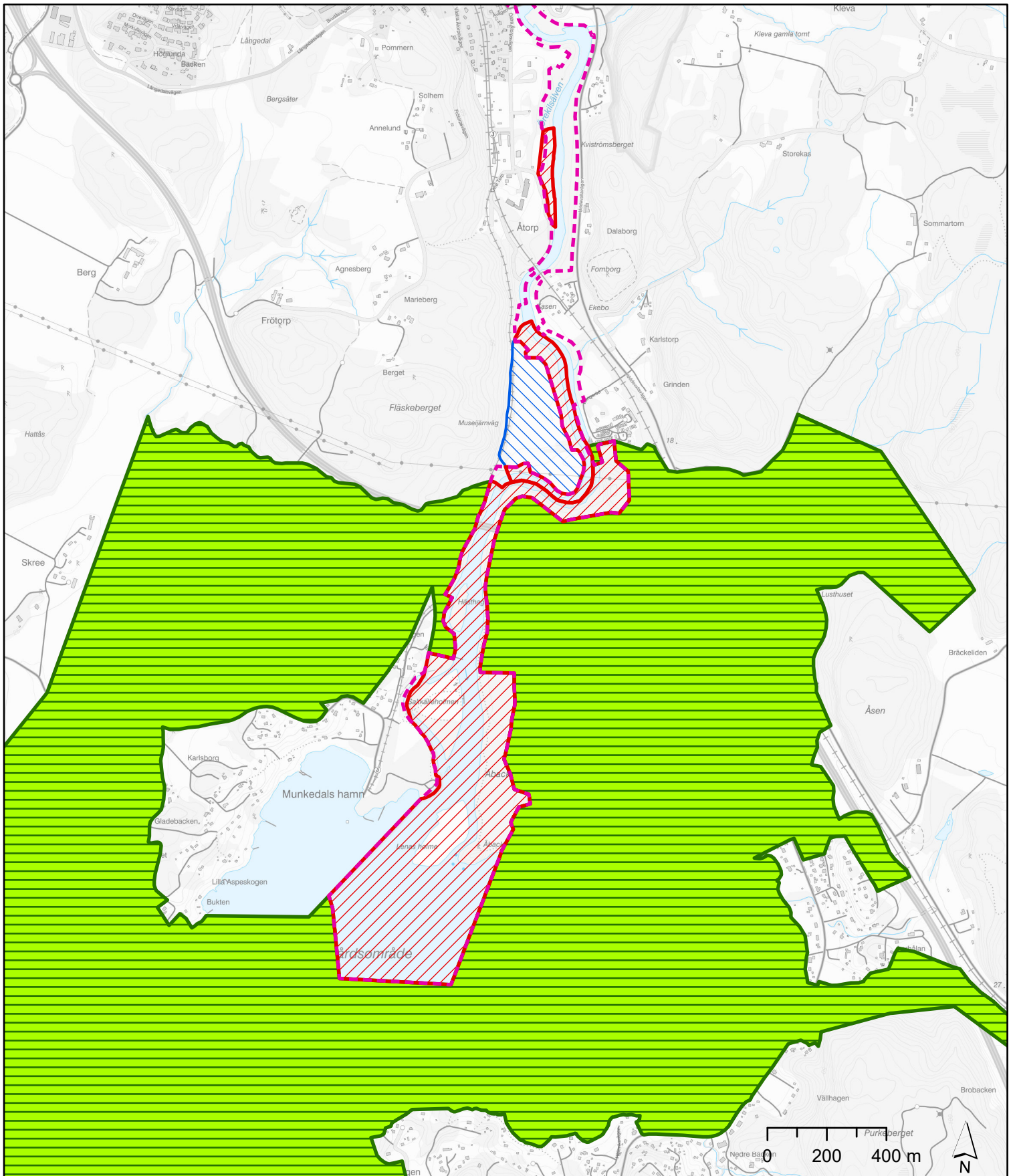
 Upphävs med reservatsbeslut

Illustrationskarta till beslut om Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken 2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

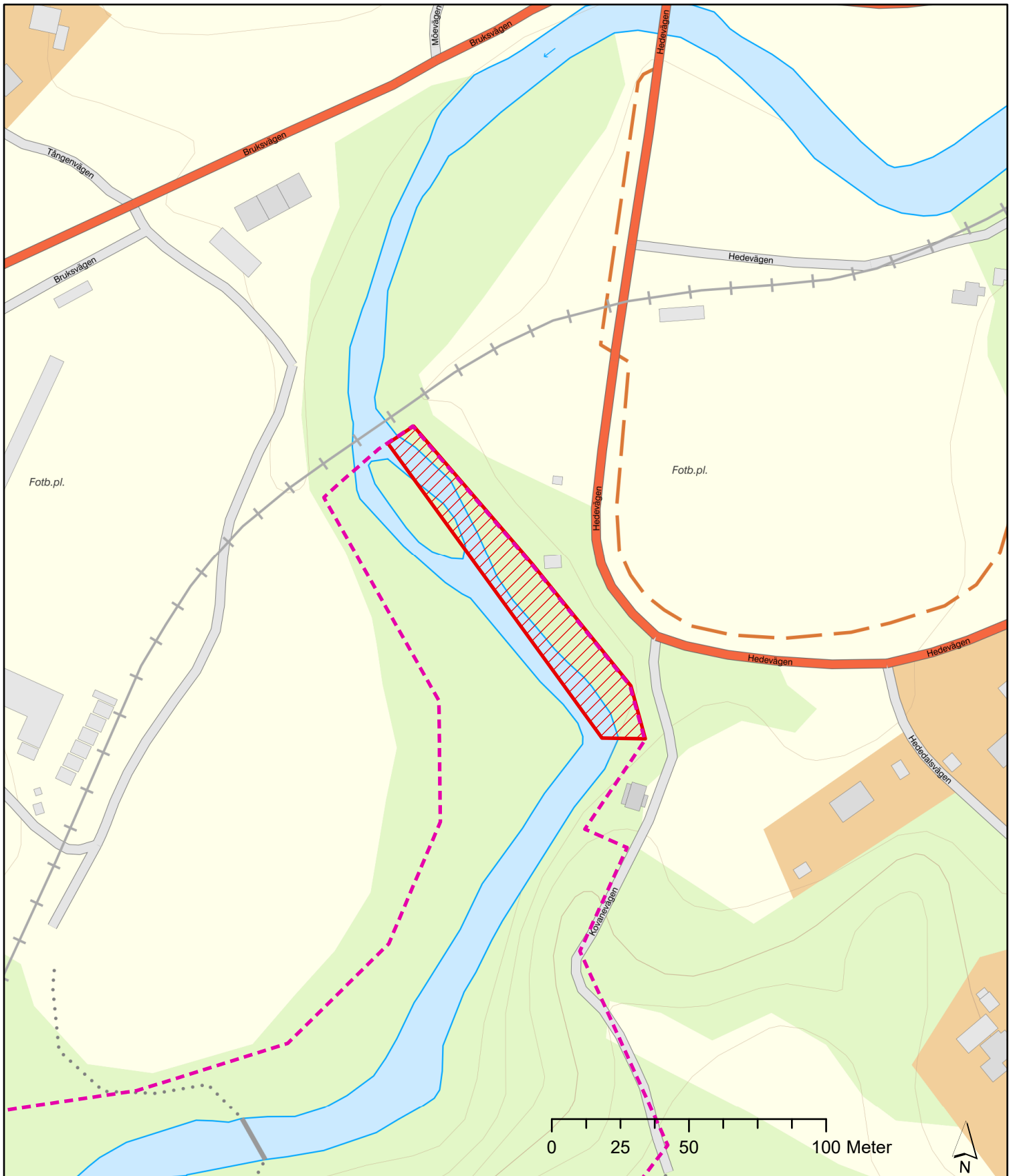
Bilaga 1e, Beslutscharta upphävande av områdesskydd
Örekilsälvens naturreservat, Munkedal kommun

Illustrationscharta till beslut om
Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut om
naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

- Naturreservatets gräns
- Upphävande av landskapsbildsskydd
- Kvarstår efter beslut
- Upphävs med reservatsbeslut
- Kvarstår efter beslut
- Upphävs med reservatsbeslut

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Bilaga 1f, Föreskriftsområden
Örekilsälvens naturreservat, Munkedal kommun

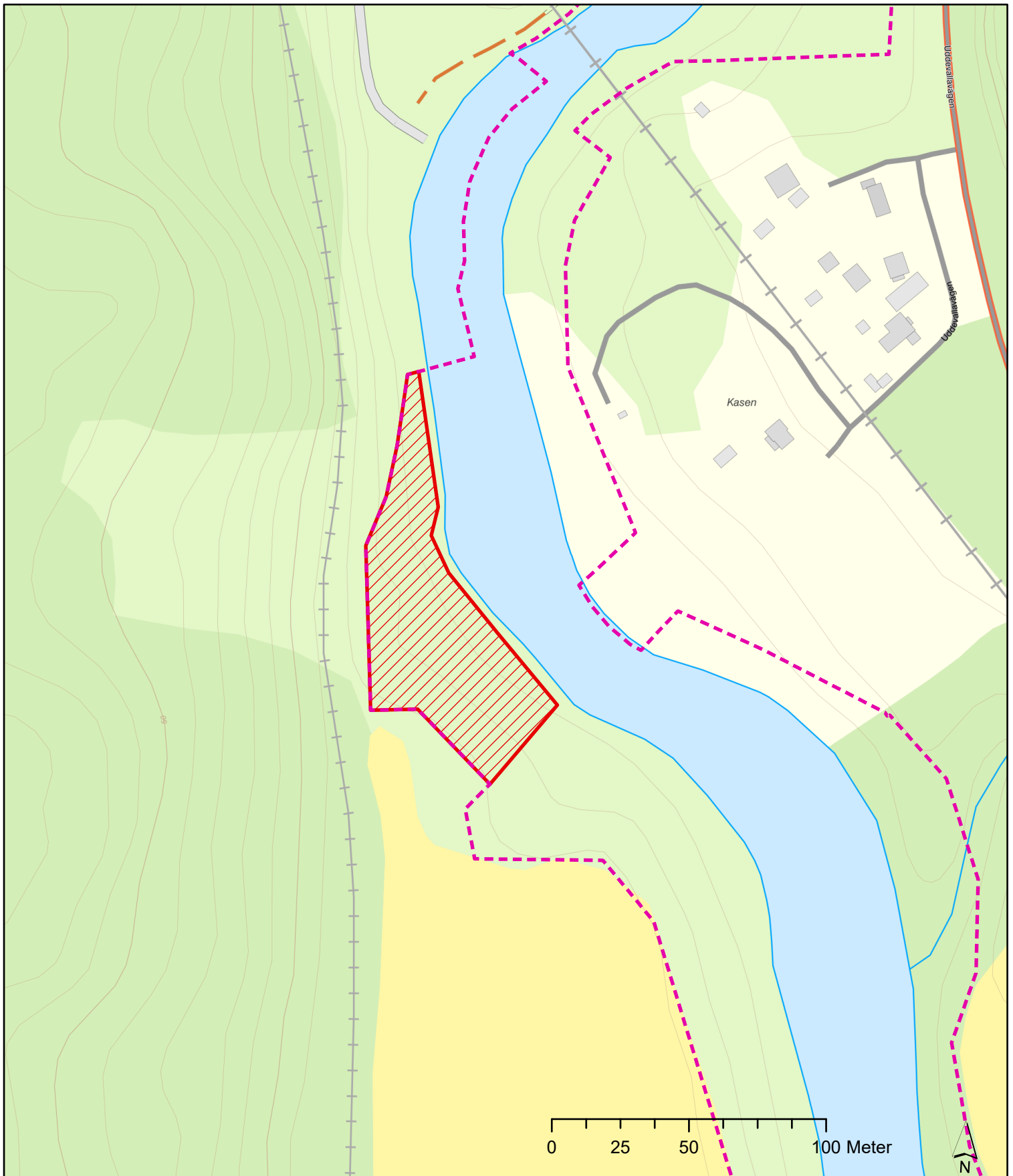
- Naturreservatets gräns
- Föreskriftsområde 1

Illustrationskarta till beslut om
Örekilsälvens naturreservatet
Tillhör Länsstyrelsens beslut om
naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

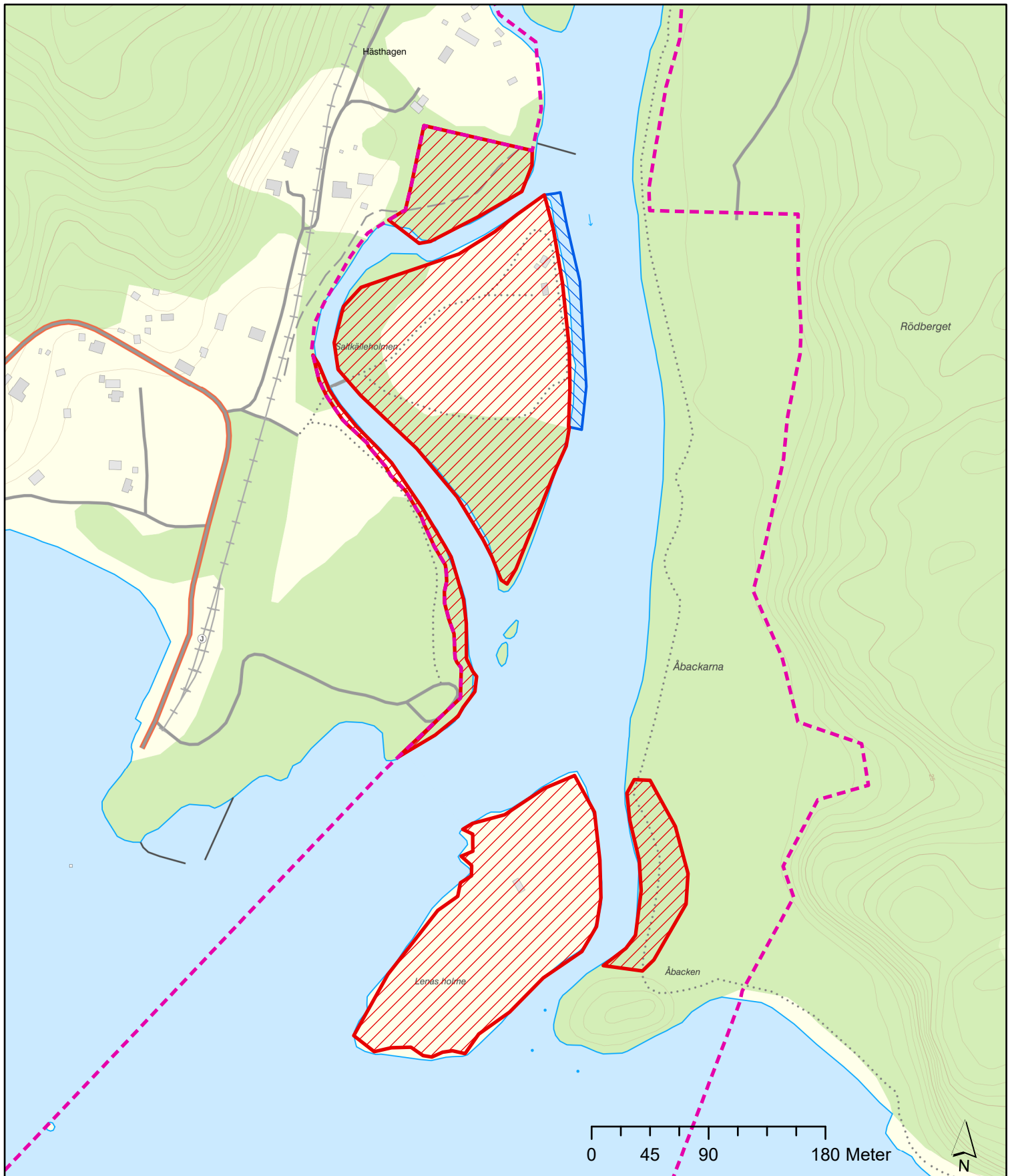
Bilaga 1g, Föreskriftsområden
 Örekilsälvens naturreservat, Munkedal kommun

- Naturreservatets gräns
- Föreskriftsområde 2

Illustrationskarta till beslut om
 Örekilsälvens naturreservatet
 Tillhör Länsstyrelsens beslut om
 naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
 2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
 Västra Götaland

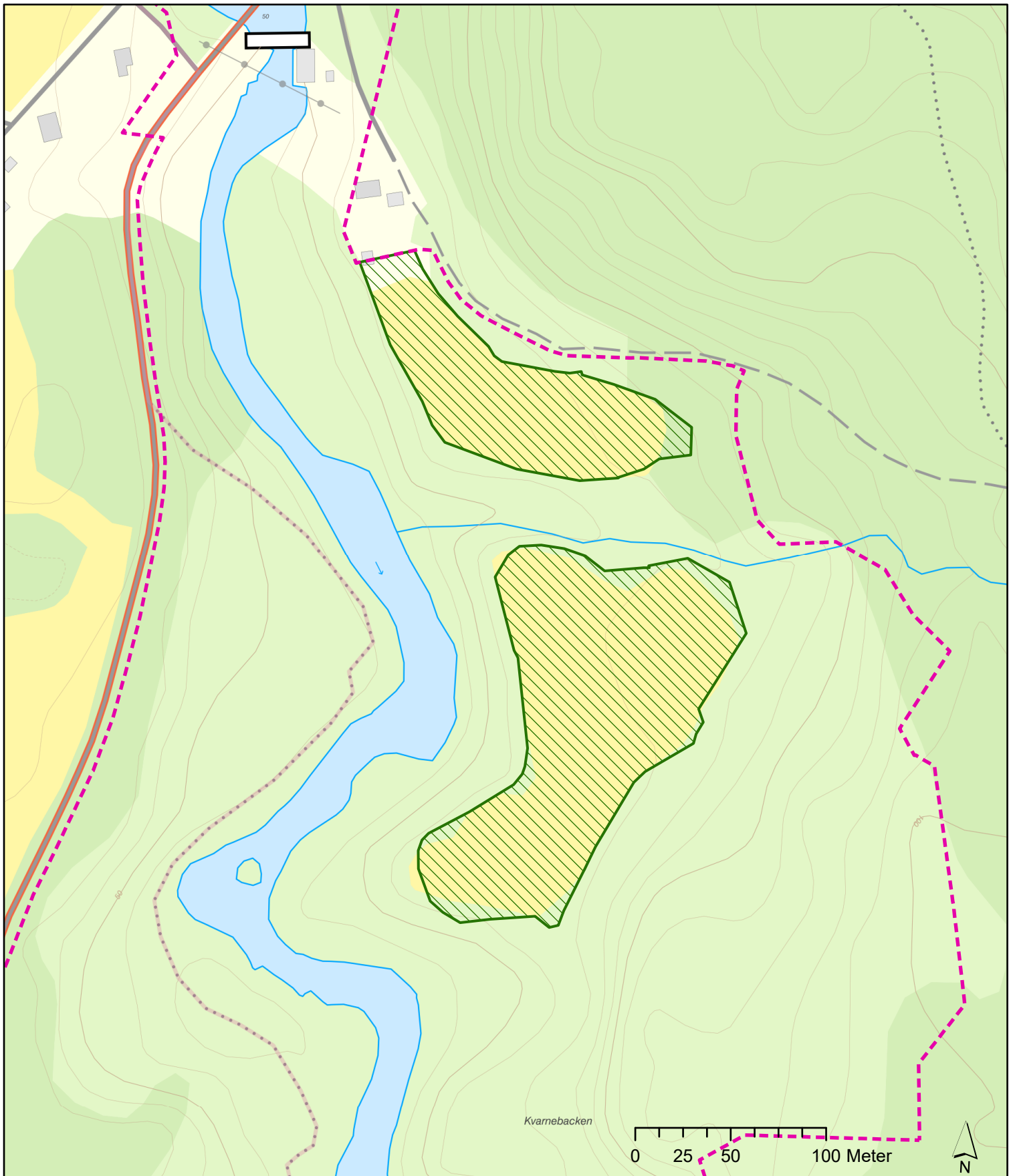
Bilaga 1h, Föreskriftsområden
Örekilsälvens naturreservat, Munkedal kommun

- Naturreservatets gräns
- Område för undantag gällande anläggning av brygga enligt föreskrift A1
- Föreskriftsområde 3

Illustrationskarta till beslut om
Örekilsälvens naturreservatet
Tillhör Länsstyrelsens beslut om
naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Bilaga 1j, Föreskriftsområden
Örekilsälvens naturreservat, Munkedal kommun

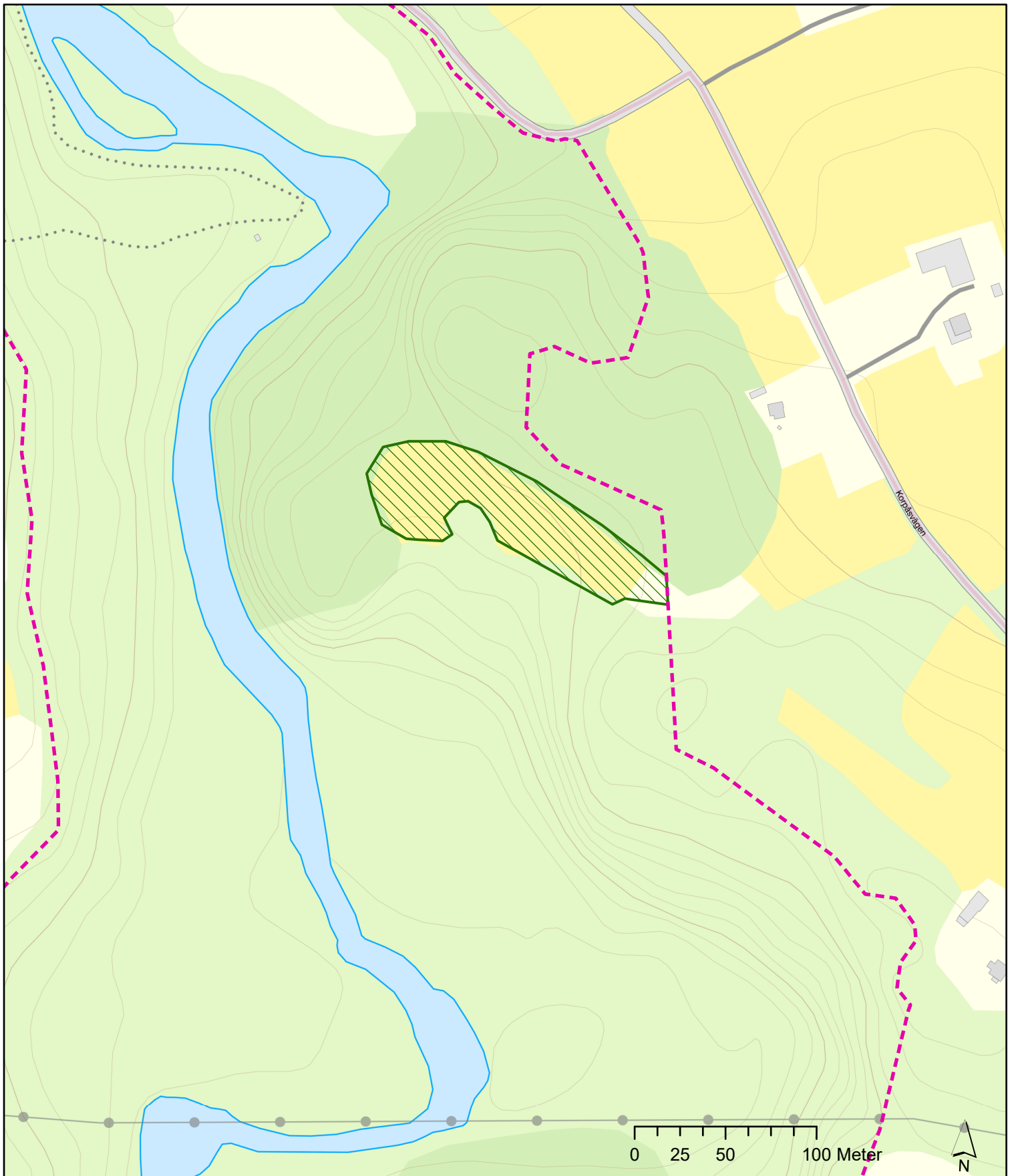
- Naturreservatets gräns
- Åkermark

Illustrationskarta till beslut om Örekilsälvens naturreservatet
 Tillhör Länsstyrelsens beslut om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
 2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
 Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
 © Lantmäteriet Geodatasamverkan

**Bilaga 1j, Föreskriftsområden
Örekilsälvens naturreservat, Munkedal kommun**

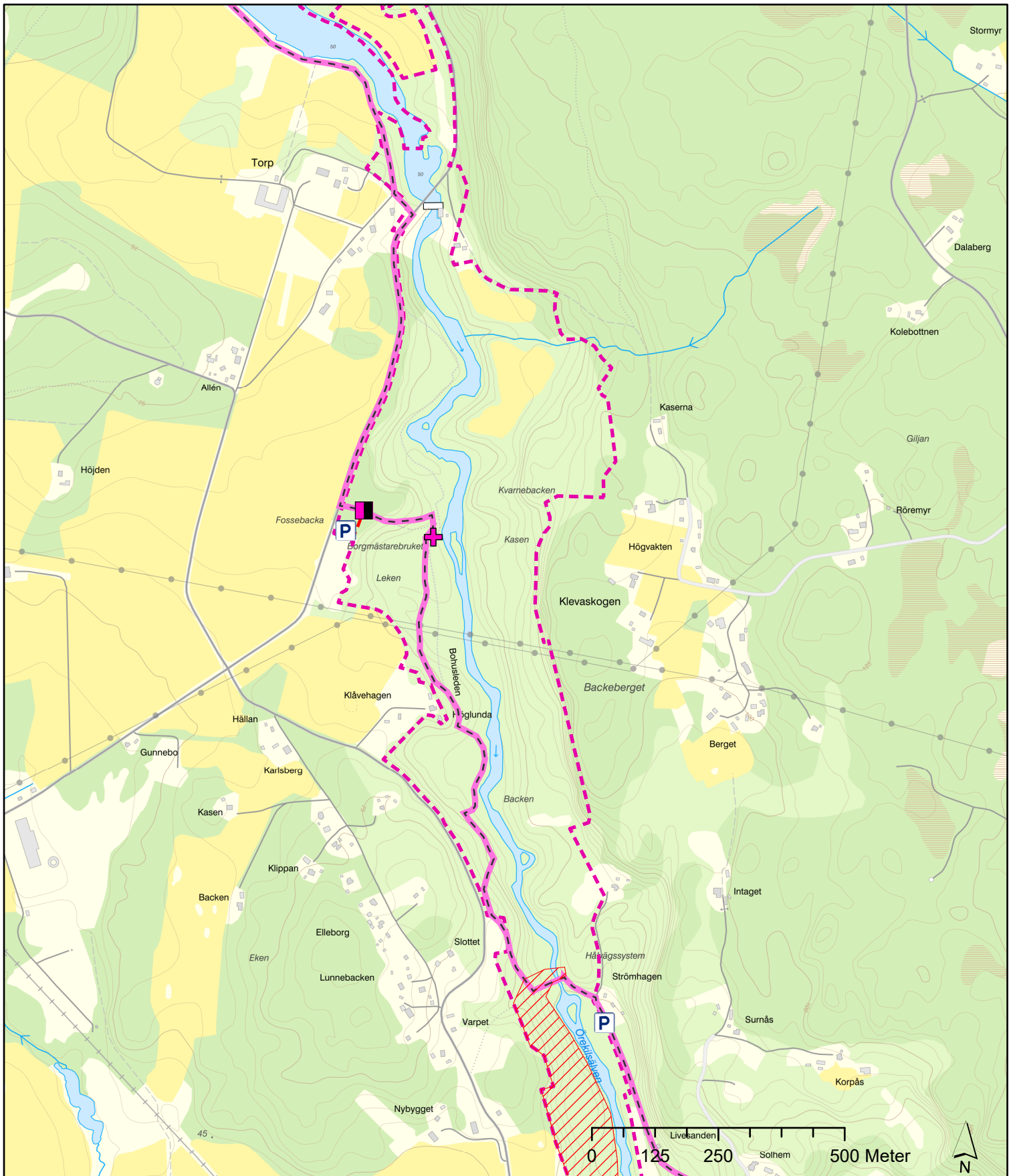
- Naturreservatets gräns
- Åkermark

Illustrationskarta till beslut om
Örekilsälvens naturreservatet
Tillhör Länsstyrelsens beslut om
naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

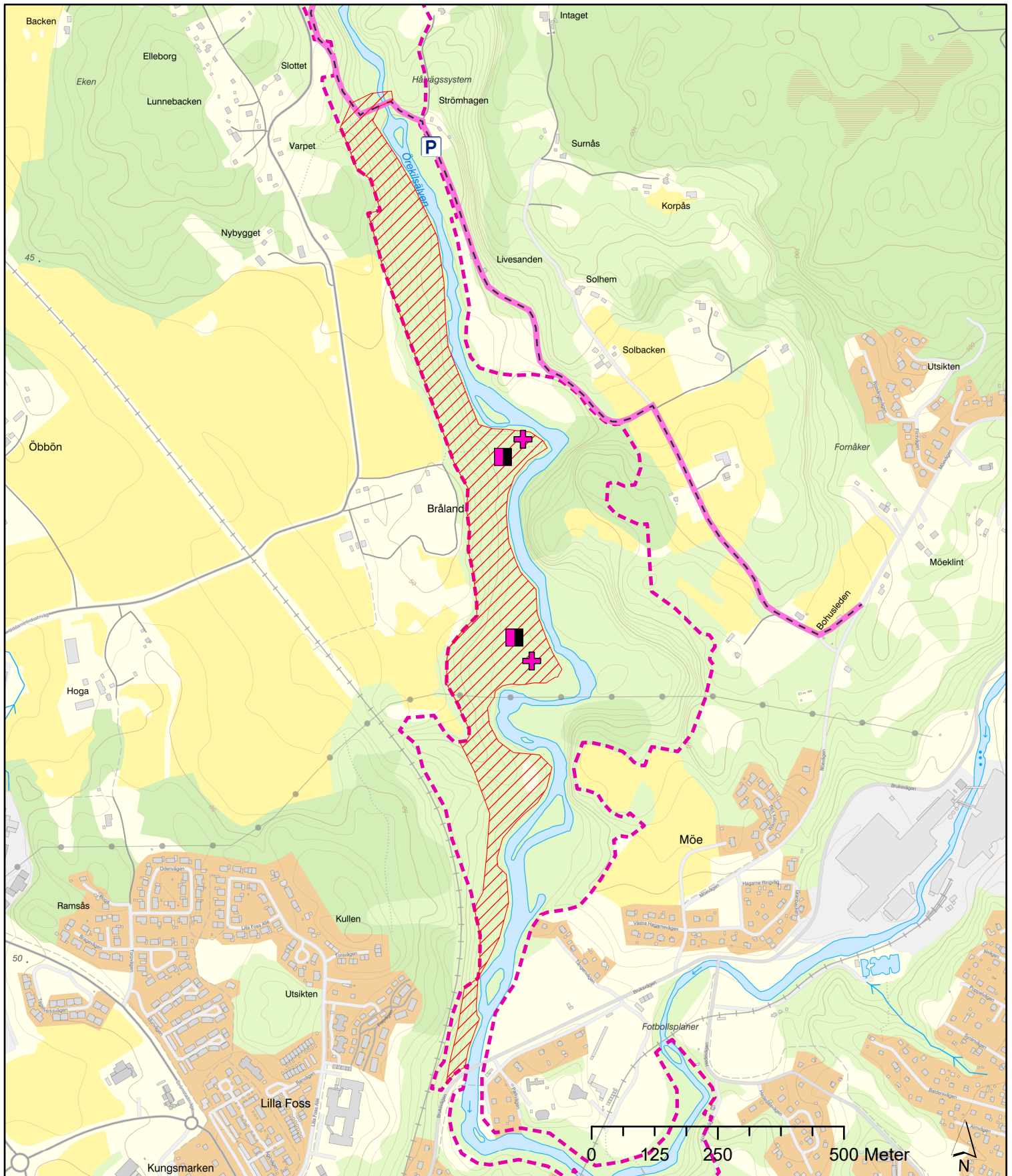
Bilaga 1k, Föreskriftshänvisning i beslut
Örekilsälvens naturreservat, Munkedal kommun

Illustrationskarta till beslut om
Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut om
naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

- - - Naturreservatets gräns
- - - Vandringsled
- — — Bohusleden, vandringsled
- ▨ Område för anläggning av vandringsled
- P P-plats
- Toalett
- + Vindskydd

Länsstyrelsen
Västra Götaland

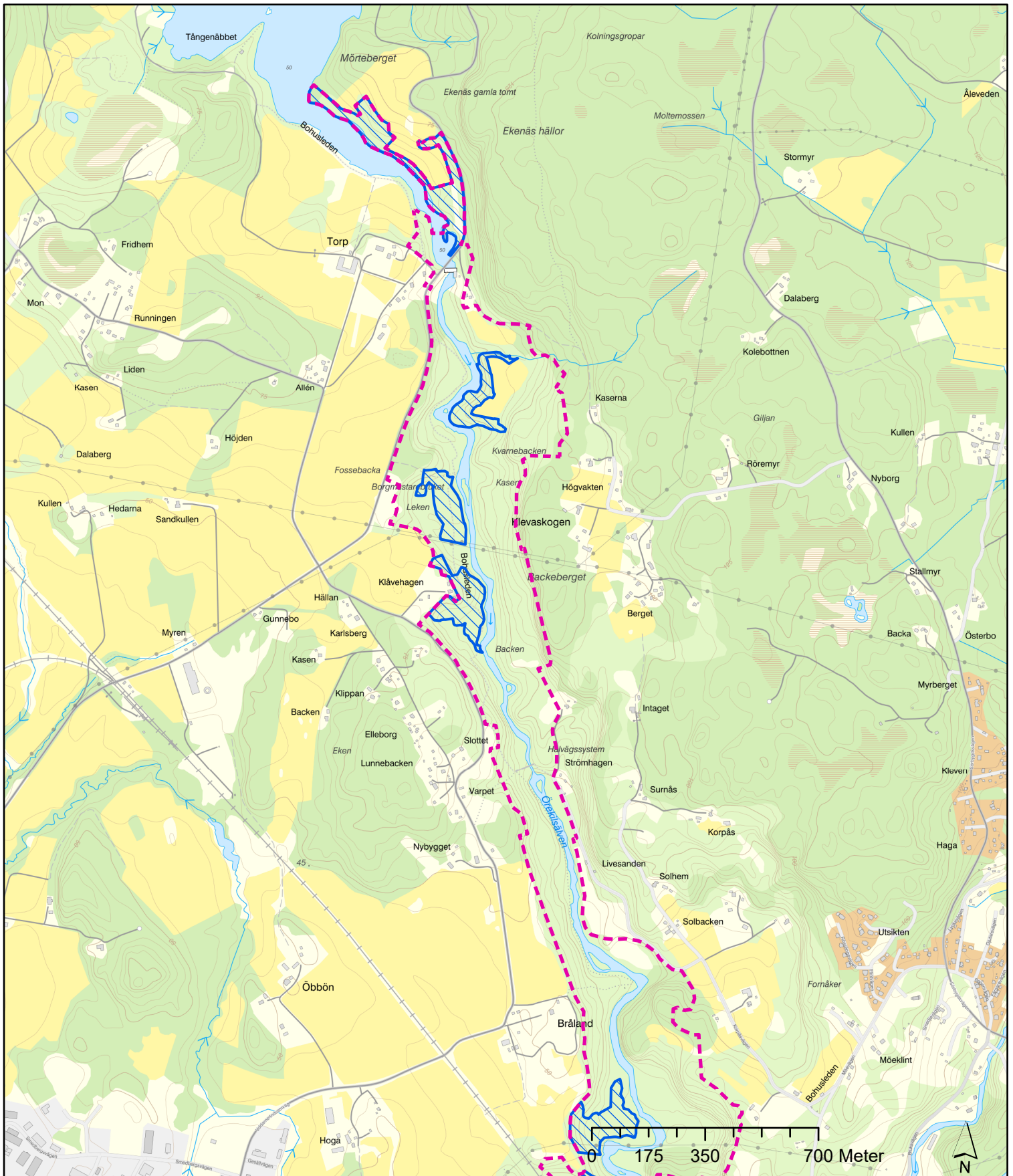
Bilaga 1I, Föreskriftshänvisning i beslut Örekilsälvens naturreservat, Munkedal kommun

Illustrationskarta till beslut om
Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut om
naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Naturreservatets gräns	P-plats
Bohusleden, vandringsled	Toalett
Område för anläggning av vandringsled	Vindskydd

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Bilaga 1m, Föreskriftshänvisning i beslut Örekilsälvens naturreservat, Munkedal kommun

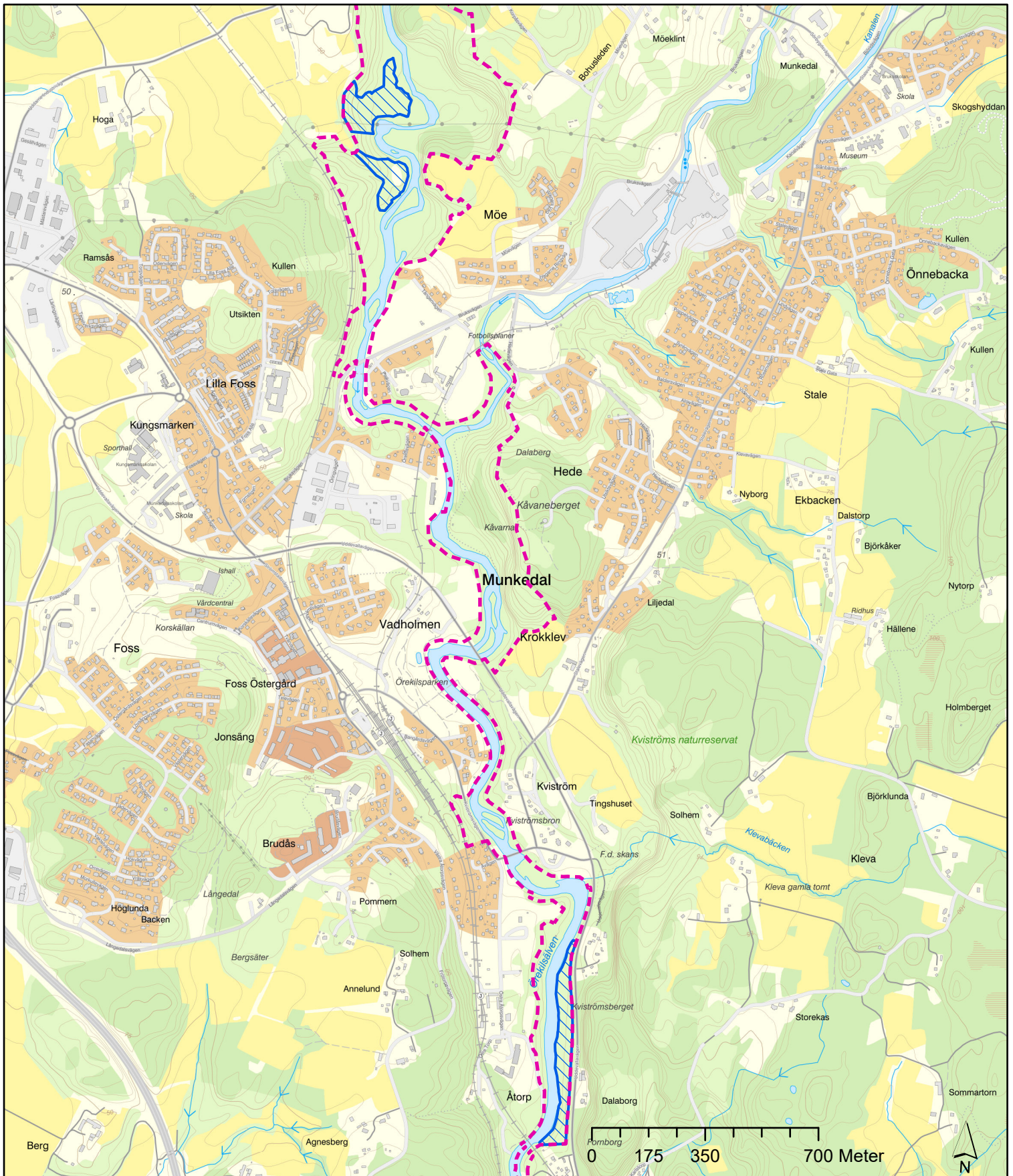
- Naturreservatets gräns
- Restaurering av trädklädd betesmark enligt föreskrift B 10

Illustrationskarta till beslut om
Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut om
naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 1n, Föreskriftshänvisning i beslut Örekilsälvens naturreservat, Munkedal kommun

- Naturreservatets gräns
- Restaurering av trädklädd betesmark enligt föreskrift B 10

Illustrationskarta till beslut om
Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut om
naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 2. Skötselplan för Örekilsälvens naturreservat

Munkedals kommun

Datum: 2024-02-07

Tillhör Länsstyrelsens beslut;
diarienummer: 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

INLEDNING

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas. Planerna vänder sig främst till naturvårdsförvaltare och markägare, men också till övriga intressenter.

Skälen till naturreservatet, dess syften och föreskrifter framgår av beslutet om naturreservat.

Skötselplanen beskriver en önskad målbild och den skötsel som behövs för att nå dit. Vilka av de föreslagna åtgärderna som kan genomföras och takten på genomförandet beror på aktuell naturvårdsbudget. Av planen framgår det därför vad som är viktigast att göra om naturreservatsförvaltaren, det vill säga den som är ansvarig för områdets skötsel, behöver prioritera.

Syftet med reservatet och föreskrifterna i beslutet bestämmer skötselplanens inriktning. Skötselplanen gäller tills vidare, men kan revideras vid behov. Till exempel om uppföljningen av bevarandemålen visar att det behövs eller skötseln behöver anpassas efter förändrade omständigheter eller ny kunskap. En ny skötselplan måste hålla sig inom ramen för reservatsbeslutet. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Beskrivning av området	4
1.1.	Allmän beskrivning av området	4
1.2.	Biologiska bevarandevärden	4
1.3.	Områdets geologi	5
1.4.	Mark- och vattenanvändning – då och nu	6
1.5.	Forn- och Kulturlämningar	7
1.6.	Friluftslivsvärden	7
1.7.	Servitut och rättigheter	8
2.	Generella riktlinjer för skötseln	8
2.1.	Skötsel och restaurering av betesmark	8
2.2.	Brynmiljöer	8
2.3.	Naturvärdesträd/Skyddsvärda träd	9
2.4.	Riskträd	10
2.5.	Skötsel av kultur- och fornlämningar	10
2.6.	Invasiva främmande arter	11
2.7.	Skräp/Renhållning	11
3.	Skötselåtgärder och bevarandemål	12
3.1.	Indelning av skötselområden	12
3.1.1.	Skötselområde 1 – Sluten lövskog med extensivt bete	12
3.1.2.	Skötselområde 2 – Trädklädda betesmarker	15
3.1.3.	Skötselområde 3 – Särskilda skötselområden	17
3.1.4.	Skötselområde 4 – Öppna marker och åker	19
3.1.5.	Skötselområde 5 – Åtgärder i och vid vattendrag	21
3.1.6.	Skötselområde 6 – Fri utveckling av vattenmiljöer	23
3.1.7.	Skötselområde 7 – Övriga områden utan skötsel	24
3.2.	Friluftsliv	24
3.3.	Gränsmarkering	26
4.	Konsekvenser av klimatförändringar	27
5.	Vad kan påverka de marina miljöerna negativt	28
6.	Dokumentation och uppföljning	28
7.	Planerad förvaltning	28
	Underlag	31

BILAGOR

Bilaga 2a-d: Skötselområdeskartor, indelning av skötsel- och delområden samt punkter med skyddsvärda träd.

Bilaga 2e-g: Friluftslivskartor

Bilaga 2h-i: Karta där Natura 2000-områdets yttergränser framgår

Bilaga 2j: Påverkansanalys av marina miljöer

DEL A – ÖREKILSÄLVENS NATURRESERVAT

1. Beskrivning av området

1.1. Allmän beskrivning av området

Naturreseptatet utgörs av Örekilsälvens nedre lopp och sträcker sig från strax norr om Torpdammen vid Kärn sjöns utlopp och drygt åtta kilometer söderut till älvens utlopp i Saltkällefjorden. Även en kortare sträcka av biflödet Munkedalsälven ingår. Reservatet omfattar såväl vattenmiljöerna som de lövskogsklädda ravinbranterna. Landskapet är dynamiskt med bland annat många släntskred.

Örekilsälven är västkustens största vattendrag norr om Göta älv. Från Kärn sjön strömmar vattendraget i rakt sydlig riktning genom ett imponerande lövklätt ravinlandskap, sammanstrålar med Munkedalsälven för att sedan passera genom Munkedals tätort innan det rinner ut i Saltkällefjorden. Utmed större delen av denna sträcka växlar Örekilsälven mellan forsande och strömmande partier, endast avbrutna av mindre områden med lugnare höljor. På sina ställen pressas älven mellan branta bergssidor och bildar vattenfall. Delar av älvsträckan är rensad eftersom älven fram till 1960-talet nyttjats för flottning. Trots detta finns goda lek- och uppväxtplatser för älvens ursprungliga laxstam i dessa områden. Även ål, havsnejonöga, färna och havsöring förekommer i älven, liksom en artrik bottenfauna.

Ravinbranterna upp mot Kärn sjön kläds mestadels av mäktiga lövskogar med stor artrikedom när det gäller mossor, lavar och svampar. Dominerande trädslag är klibbal, lönn, ek, gråal samt alm och ask även om dessa i reservatet är påverkad av almsjukan och askskottsjukan. På vissa platser står grova lövträd, främst ek, och vittnar om en tidigare betesepok. I buskskiktet förekommer ofta hassel och hägg. Närmast älven finns bestånd av alluvial lövskog (översvämningsskog med klibbal). Fältskiktet är ställvis väl utvecklat, ofta dominerat av vitsipps- och svalörtsmattor. Bland andra arter kan nämnas blåsippa, gullpudra, bäckbräsma, lundarv, svart trolldruva och ormbär. Förekomsten av såväl stående som liggande död ved är god och synliga spår av skogsbruk är få, vilket sammantaget gynnar ett rikt fågelliv. Närvaron av bäver i dalgången tillgodoser fortlöpande behovet av död ved. På några platser, där sluttningarna är som brantast, går berget i dagen och här kan man finna särpräglad ormbunks- och örtflora, som bitvis visar spår av kalkpåverkan.

De sista två kilometrarna mot Saltkällefjorden flyter Örekilsälven sakta mellan omväxlande öppna, omväxlande löv- eller barrskogsklädda stränder, som bitvis bildar ytterligare ett ravinlandskap. I de nedre partierna mot Saltkällefjorden dominerar triviallöv blandat med gran och tall i området närmast älven. Utmed några sträckor går öppna betesmarker ända ner till vattnet. Smärre områden med översvämningsskog bestående av klibbal förekommer också. Vid utloppet i Saltfjorden har ett stort och välutvecklat delta bildats. Ett flertal skalgrusförekomster finns längs sträckningen.

1.2. Biologiska bevarandevärden

I Örekilsälvens naturreseptat finns höga biologiska bevarandevärden både på land och i vatten. Älven med dess unika laxstam omges av sammanhängande lövskogar

som utgör en viktig del i bevarandet av naturvärden i älven men som i sig också har höga naturvärden.

Örekilsälvens naturreservat berörs av två bevarandeplaner, en för Örekilsälven (SE0520163) och en för Gullmarsfjorden (SE0520171). Inom naturreservatet finns ett antal natura-naturtyper representerade från de båda Natura 2000-områdena.

Inom naturreservatet finns följande Natura 2000-naturtyper och arter:

- 1130 - Estuarier
- 3210 – Större vattendrag
- 8220 – Silikatbranter
- 9080 – Lövsumpskog
- 9180 – Ädellövskog i branter
- 9190 – Näringsfattig ekskog
- 91E0 – Svämlövskog
- 1106 – Lax (i sötvatten), *Salmo salar*
- Utvecklingsmark till 9070 – Trädklädd betesmark

De naturtyper som förekommer i området går att se i naturanaturtypskartan (NNK) i Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur.

I naturreservatet förekommer rödlistade arter (SLU Artdatabanken, 2020). Förutom ål (CR) och havsnejonöga (EN, ÅGP-art) i vattendraget finns också ett antal rödlistade arter på land. Bland annat oxtungssvamp (NT) som är kopplad till gamla levande ekar i både hagmarks- och skogsmiljöer och rutsinn (NT), även den kopplad till ek men lever på död eller döende ved. Två andra arter som påträffats i reservatet är almdyna (VU) och cinnobermussling (VU). Båda arterna är kopplade till död ved av ädla träslag. Längs de mer långsamt rinnande delarna av älven kan man också skåda kungsfiskaren (VU) som gillar den lummiga strandvegetationen och älvbrinkarna i området.

Fågelfotsmossa (EN, ÅGP-art) har påträffats på en lokal (i delområde 1.3, se vidare i del B nedan) i reservatet och växer på block och klippor i äldre lövdominerade skogar.

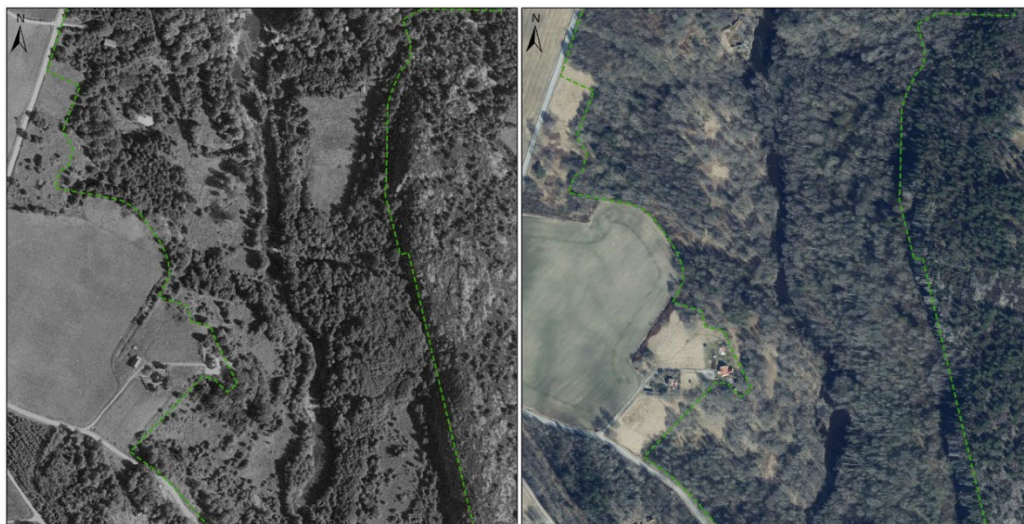
Mer information om vilka arter som förekommer i området går att söka fram i SLU Artdatabankens databas Artportalen (www.artportalen.se).

1.3. Områdets geologi

Nedströms Kärnsjön rinner Örekilsälven i en mestadels djup sprickdal med mäktiga lösa avlagringar av glacial lera. Långa sträckor utgörs av en storslagen kanjonbildning med få motsvarigheter i Sverige. På sina ställen pressas älven mellan branta bergssidor och bildar vattenfall. Landskapet är dynamiskt med bland annat många släntskred. Vid utloppet i Saltfjorden har ett stort och välutvecklat delta bildats. Jordarten består främst av älvsediment av olika kornstorlek. Ett flertal skalgrusförekomster finns längs sträckningen och längs östra sidan finns flera branta bergssidor med inslag av kalk.

1.4. Mark- och vattenanvändning – då och nu

Branterna kring Örekilsälven har en gång i tiden används för åkerbruk, bete eller utägor. Landskapet kring älven var under den tiden mer öppet. Spår av det forna öppna landskapet kan vi se än idag genom de många vidkroniga ekar som vittnar om en tid som solitärer. Några öppna gräsbevuxna gläntor finns kvar medan andra tidigare åkrar nu är helt igenvuxna med en yngre generation lövträd.

Figur 1. Den vänstra delen av bilden visar hur landskapet såg ut under 1970-talet. Den högra delen av bilden visar hur landskapet såg ut 2022. Bilderna är ortofoto över Borgmästarbruket och några kilometer nedströms. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Från 1600-talet och framåt anlades en mängd sågverk och kvarnar längs Örekilsälven, huvudsakligen i dess nedre lopp från Kärnjön och söderut. Älven användes då som energikälla för att driva denna typ av verksamheter. 1725 fanns 32 sådana anläggningar utmed älvsträckan. Ett av de tydligare exemplen är Borgmästarbruket, cirka 3 km norr om Munkedal centrum, där det fanns en omfattande kvarn- och sågverksamhet som succesivt lades ner under 1920–1940-talen. Ruinerna av några av byggnaderna finns kvar att beskåda.

Stora delar av älvsträckan är rensad eftersom älven fram till 1960-talet nyttjats för flottning. År 1672 gavs order om en upprensning av älven för att underlätta för timmerflottning i större skala vilket också visar att flottning redan hade pågått en tid. Genom ett kungligt dekret av Karl XI år 1685 anvisade kronan en summa av 5000 riksdaler för ändamålet vilket gör Örekilsälven till en av de äldsta allmänna flottlederna i Sverige. Återställning av sten och block, liksom öppnande av sidofårar efter flottledsrensningen har genomförts på vissa sträckor och det planeras för ytterligare restaureringar i älven framöver.

Vattenkraften vid Kärnjöns utlopp har nyttjats sedan andra halvan av 1600-talet då det första sågbruket anlades vid Torps herrgård. Elektricitet har utvunnits sedan 1910-talet och nuvarande kraftstation byggdes på 1980-talet. Trots anläggande av en fisktrappa i början av 1990-talet har kraftverksdammen utgjort ett näst intill definitivt vandringshinder för laxartad fisk samtidigt som regleringen av vattenflödet orsakat skador på vattenmiljön nedströms. I samband med arbetet med ett naturreservat har Länsstyrelsen därför fört diskussioner med kraftstationens ägare för att få till åtgärder som säkrar naturvärdena i älven. 2021 köpte staten

kraftstationen och nu planeras för en utrivning samtidigt som det ska byggas en hålldamm 200 meter uppströms nuvarande damm, utanför naturreservatet.

Orsaken till den nya dammen är att Lysekils kommun sedan 1973 har rätt att utvinna 350 liter råvatten/s från Kärnsjön. Den befintliga dammen har använts för att reglera Kärnsjön och när denna rivs ut behövs därför ett nytt dämme med regleringsmöjligheter för att säkra råvattentillgången.

1.5. Forn- och Kulturlämningar

I Örekilsälven och dess omgivning finns flertalet kulturhistoriska fynd och fornlämningar. Många av dessa är flottningslämningar eller andra typer av vattenanknutna kulturlämningar. Samtliga registrerade fynd finns att hitta i Riksantikvarieämbetets register 'Fornsök' samt Skogsstyrelsens register 'Skog och Historia'. Det går även att läsa mer om dessa kultur- och fornlämningar i Länsstyrelsen Västra Götalands rapport 2015:61.

1.6. Friluftslivsvärden

Naturreservatets rekreativvärde bedöms vara högt med ett brett utbud av aktiviteter. Området nyttjas frekvent av det rörliga friluftslivet, allt från vandring och fiske till paddling av kajak och kanot. Sportfisket är mycket utbrett längs älven med flera fiskepooler med tillhörande anläggningar som vindskydd, rastplatser och grillplatser, anlagda av fiskeföreningen. Anordningarna får nyttjas av alla, men endast de markerade anordningarna underhålls av reservatets förvaltning. Planer finns på upprustning för några av vindskydden, för att möjliggöra övernattnings i reservatet. Alla stigar som underhålls för fisket är inte utmarkerade på reservatets kartor, dessa går dock att hitta på fiskeföreningens hemsida. Reservatsförvaltaren ansvarar endast för underhåll av de leder som markeras på kartorna i bilagor till reservatsbeslut och skötselplan.

För den som vill vandra i reservatet finns en variation av vandringsleder att välja på från den lite mer krävande Bohusleden i ravinlandskapet i norr till den lättare promenadstråket Maltes Stig i söder. Bohusleden löper både innanför och utanför naturreservatet. Älven korsas via en bro vid Brålandsfallet. Här planeras en skådningsplats vid bergsväggen, där det kommer finnas goda möjligheter att se laxen hoppa i vattenfallet under bron. Bron är dock i behov av renovering. Planer och ritningar för en omfattande renovering/utbyte av bron finns framtagna utav Munkedal kommun. Ett utkikstorn finns också längst i söder för de som vill skåda ut över Saltkällelfjorden.

Friluftsanordningar som underhålls av reservatets förvaltare, såsom eldstäder, vindskydd och rastplatser, finns på flera ställen längs hela reservatet och markeras i kartbilagorna 2e-2g.

Munkedal kommun har också planer på att anlägga en ilägnings/upptagningsplats för kanoter och kajaker vid kommunens parkering på Kviström. Det har även varit tal på att anlägga en avsats vid Munkedalparken för att underlätta för rörelsehindrade vid fiske i älven.

Naturreservatet passerar genom Munkedal tätort och hit tar man sig med både buss och tågtrafik. Om man vill ta bilen finns förutom de två anvisade

reservatsparkeringarna även parkeringsmöjligheter på flera ställen utanför reservatsgränsen längs älvsträckan.

1.7. Servitut och rättigheter

När naturreservatet är bildat finns öppning för att ansluta till gemensamhetsanläggningen Möe GA:2 vilket ger rätt till både besökare och förvaltare att köra på vägen från Möe till parkeringen vid Brålandsfallet på älvens östra sida. Anslutningen till gemensamhetsanläggningen reglerar kostnad för inträde i föreningen och andelstal för drift. En förhandling om andelstal och inträdesavgift genomförs med vägföreningen och ett avtal tas fram som Lantmäteriet beslutar efter.

I reservatet ingår också den kraftstation som finns på fastighet Håby-Torp 5:3. Fram tills att nedmonteringen genomförs sköts anläggningen av Länsstyrelsens förvaltare.

DEL B – SKÖTSEL AV ÖREKILSÄLVENS NATURRESERVAT

2. Generella riktlinjer för skötseln

2.1. Skötsel och restaurering av betesmark

Inom naturreservatet finns utvecklingsmarker med målnaturtyp Trädklädd betesmark (9070). De ytor som pekats ut för restaurering kan försiktigt öppnas upp för att på sikt återgå till en mer öppen betesmark med grova vidkroniga ekar. Åtgärder som kan bli aktuella är röjning och gallring av träd och buskar, friställande av vidkroniga ekar, stubbfräsning, tuvfräsning samt utsättning av mulmholkar. Röjning och gallringsrester kan samlas ihop och lämnas som faunadepåer i solbelysta ytor.

Restaurering av trädklädd betesmark kan utföras av naturreservatets förvaltare eller markägare/djurhållare. Det går då att söka restaureringsstöd från Landsbygdsprogrammet. Restaureringen behöver dock planeras med reservatets förvaltare. Om förvaltaren genomför restaureringen kan den löpande driften med bete av den trädklädda betesmarken övergå till åtagande enligt gällande Landsbygdsprogram.

I naturreservatet tillåts bete i stort sett hela området. Målnaturtypen påverkar möjligheten till åtgärder i trädskiktet. I större delen av reservatet är målnaturtyperna sluta lövskogar. Här tillåts ett extensivt bete men skogen ska i övrigt i huvudsak lämnas orörd. Naturreservatet som till stor del består av branta och leriga partier ska inte betas under vinterhalvåret då det finns risk för trampskador. Om möjligt bör lättare djurslag väljas för att minska risken för skador i naturen.

2.2. Brynmiljöer

Bryn utgör viktiga övergångsmiljöer mellan öppen mark och skog. För att gynna den biologiska mångfalden bör dessa värdefulla miljöer öka. Framst handlar det om övergångsmiljöer mellan öppna marker och slutna skog. I brynen finns arter som

främst har sin livsmiljö i det halvslutna landskapet, men också arter som finns i antingen skogen eller i det öppna landskapet. Dessa miljöer är också viktiga spridningsvägar genom landskapet för många organismer. I Örekilsälvens naturreservat finns dessa miljöer framför allt i ytterkanterna av reservatets norra delar där reservatsgränsen ofta är dragen mot jordbruksmark utanför reservatet.

Ett väl fungerande bryn utgörs av en varierad zon med buskar som gradvis övergår till skog. Buskfrontens struktur/flikighet och buskagets artsammansättning är två faktorer som är av stor betydelse för artrikedomen. En flikig buskfront upprätthålls lättare i ett beteshävdad område. En bra skötselåtgärd är därför att låta brynmiljöerna ingå i betesfällan. Ofta kan det vara nödvändigt att då och då gå in med kompletterande manuella röjningar. Dessa röjningar bör då göras på ett oregelbundet sätt så att kilar skapas i buskaget och man bör sträva efter att få en stor andel blommande buskar. Röjningsinsatserna bör i första hand riktas in mot buskarter som sprider sig med hjälp av rotskott, exempelvis slån eller rosor.

2.3. Naturvärdesträd/Skyddsvärda träd

Örekilsälvens naturreservats allra nordligaste del ligger inom ett område som pekats ut som en värdestrakt för särskilt skyddsvärda träd. I reservatet finns ett högt antal av dessa särskilt utpekade träd. De kriterier som gäller för att ett levande eller dött träd ska klassas som särskilt skyddsvärdt går att läsa i Naturvårdsverket Rapport 6496 från 2012. Träd som inte uppfyller något av kriterierna kan ändå ha ett värde för kulturmiljön eller som livsmiljö för tex rödlistade arter.

I reservatet finns 35 registrerade särskilt skyddsvärda träd, 25st ekar, 3st sälgar, 2st lönnar, 2st klibbalar, 2st kastanjeträd, och en björk, varav samtliga har hotbilden igenväxning och kräver åtgärder. Av dessa 35 skyddsvärda träd är 26st så kallade jätteträd (dvs. träd grövre än 1 meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd). Det grövsta trädet som idag finns registrerat i området är en ek som har uppmätt en omkrets på 498 cm.

För att bevara och förlänga livstiden för dessa skyddsvärda träd och andra naturvärdesträd behövs röjningar och gallringar av omkringliggande träd för att friställa dem. Detta gäller för samtliga skyddsvärda träd och naturvärdesträd i naturreservatet. Även om dessa träd i stora drag ligger inom områden med restaurering till trädklädd betesmark (med större möjlighet till skötselinsatser och med bete som håller efter igenväxning) så finns enstaka träd i delområden med målnatur för sluten lövskog. Även dessa träd ska tillåtas att friställas inom reservatsskötseln (genom punktinsatser). Man kan då behöva räkna med en återkommande röjning kring träden efter 5–10 år. Det kan handla om sälg eller ek som står i utkant av reservatsgränsen mot öppen åkermark (utanför reservatet). Målet är att samtliga särskilt skyddsvärda träd i naturreservatet ska vara utan hotbilden av igenväxning.

Ytterligare skötselåtgärder är att säkerställa att det finns efterträdare i områden med hög täthet av särskilt skyddsvärda träd och naturvärdesträd, så att det även i framtiden finns tillräckligt med gamla, grova och ihåliga träd för den biologiska mångfalden och för rödlistade arter som är beroende av detta substrat. De träd som bedöms lämpliga efterträdare bör skötas på samma sätt som de särskilt skyddsvärda träden med hävd och friställning (Naturvårdsverket 2021).

Genom veteranisering av yngre träd kan man snabba på utvecklingen av de viktiga strukturerna som vanligen återfinns hos äldre träd. Till exempel torra eller döda grenar, solexponerad ved, barkfria ytor, håligheter båda på stam och på grenar, håligheter med mulm. Dessa strukturer utvecklas långsamt med trädets ålder. Veteranisering görs för att skapa substrat för biologisk mångfald och samtidigt minska glappet mellan de gamla träden och området yngre generation av lövträd. I flera av Örekilsälvens omkringliggande skogar har vi ett åldersglapp mellan de äldsta träden och deras efterträdare. Skulle de äldsta träden försvinna kommer det bli en yngre skog som idag saknar de substrat som många arter kräver. Det kan i vissa fall även bli nödvändigt att veteranisera enstaka grövre, friställda träd.

Vid åtgärder kring skyddsvärda träd, till exempel avverkningar eller beskärningar, ska död ved så som döda träd och träddeklar, sparas. Materialet kan samlas ihop i biodepåer (faunadepåer) som placeras i soliga och varma lägen. Mest värdefullt är det om döda träd kan få stå kvar. Men de kan vid behov, exempelvis om de utgör fara för besökare eller friluftsanordningar, behöva fällas eller beskäras. Grova stammar är mest värdefullt att spara, men även grenar kan vara viktiga (Naturvårdsverket 2021).

2.4. Riskträd

Förvaltaren har en uppgift att hålla efter riskträd i anslutning till friluftsanordningar, men är inte skyldig att inventera om det finns riskträd i resten av naturreservatet. Däremot har de möjlighet att åtgärda träd som de själva upptäcker eller en markägare eller annan enskild påtalar. Någon som upptäcker ett riskträd som den anser behöver åtgärdas ska kontakta förvaltaren. Förvaltaren bedömer då om trädet utgör en betydande risk för att skada människor (till exempel växer nära vandringsleder), trafiksäkerhet eller egendom. Om det bedöms utgöra en betydande risk behöver trädet åtgärdas. Vid dessa tillfällen ska förvaltaren överväga om trädet måste tas ned helt eller om det räcker att bara avlägsna delar av trädet, till exempel högkapa eller bara ta bort uthängande grenar. Om trädet fälls ska det helst lämnas kvar intakt som låga i terrängen. Om det utgör ett hinder för till exempel bete eller friluftsliv kan grenarna avlägsnas, men stammen bör lämnas kvar utan att kapas upp. Om förvaltaren inte bedömer att trädet behöver åtgärdas återstår möjligheten för markägaren att söka dispens.

Riskträd i anslutning till friluftsanordningar hanteras genom B-föreskrifterna och förvaltaren har därför rätt att åtgärda dem. Riskträd på andra platser i reservatet hanteras i A-föreskrifterna. Förvaltaren kan därför inte åtgärda riskträd utan att komma överens med markägaren om att göra det.

2.5. Skötsel av kultur- och fornlämningar

Fornlämningarna liksom andra kulturlämningar som till exempel stengårdsgårdar och husgrunder frilägges och hålles efter i samband med röjning i de enskilda skötselområdena. Vid skötselåtgärder ska inte kultur- och fornlämningar skadas. Samråd med Länsstyrelsens enhet för Kulturmiljöer bör göras om osäkerhet finns kring lämningars exakta plats och om åtgärder riskerar att skada lämningarna. Vid röjningar bör inte röjningsmaterial ligga kvar nära eller i fornlämningar. Vid anläggande av grillplatser eller liknande bör hänsyn tas till fornlämningarna, så att fornlämningarna inte skadas av slitage. Eldning får heller aldrig ske i närheten av fornlämningar då det kan ställa till svårigheter vid en eventuell framtida utgrävning. Fornlämningar får inte skadas i samband med avverkning och

utkörning av virke. I områden med registrerade fornlämningar ska samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet ske innan åtgärd utförs.

2.6. Invasiva främmande arter

Det är viktigt att invasiva främmande arter motverkas i ett så tidigt skede som möjligt och på lämpligaste sätt utifrån vilken art som ska motverkas och i vilken miljö som åtgärderna vidtas.

Utanför reservatsgränsen är det alltid markägarens ansvar att bekämpa de arter som framgår av artikel 7 i EU-förordningen om invasiva främmande arter. Inom naturreservatets gränser åligger det enligt Naturvårdsverket både markägaren och reservatsförvaltaren att vidta åtgärder. Åtgärder bör då genomföras i samråd mellan dessa parter. I vissa fall medför tillståndsplikten enligt föreskriften A15, och de försiktighetsmått med eventuellt ökade kostnader som följer av denna tillståndsplikt, att det kan vara en fördel om förvaltaren utför bekämpningen. Förvaltaren har dessutom enligt Undantag 2 från A-föreskrifterna ett generellt undantag från föreskrift A15 så länge åtgärderna tillgodoser syftet med naturreservatet och dessutom framgår under förpliktelse i B-föreskrifterna. I andra fall kan det finnas fördelar om markägaren tar ansvaret, t.ex. om den invasiva arten finns på samma fastighet såväl utanför som inne i reservatet och bekämpningen dessutom kan ske med metoder som inte regleras av föreskriften A15. Texten i kapitel 2.6, skötselplanen, förtydligas utifrån dessa utgångspunkter.

Bekämpning bör ske på sådana sätt att det inte medför onödiga skador på naturvärden i reservatet. Åtgärderna kan syfta till att minska utbredningen av invasiva arter som har etablerat sig i reservatet eller till att förhindra etablering och spridning.

Invasiva främmande arter (EU:s förteckning över invasiva arter (förkortat EU)) samt andra främmande arter (som är eller riskerar bli invasiva i Sverige, men som inte omfattas av några regler (förkortat SV)) som har en känd förekomst inom reservatet idag är jättebalsamin (EU), uppländsk vallört (SV), snöbär (SV), tysklönn (SV), grönpil (SV), häckberberis (SV), puckellax (SV), amerikansk kammanet (SV) och mink (SV). I angränsande område till reservatet finns också parkslide (SV), blomsterlupin (SV) och kanadensiskt gullris (SV). Sannolikt finns fler invasiva arter inom reservatet så listan ska inte ses som fullständig.

2.7. Skräp/Renhållning

Förvaltaren har i uppgift att hålla rent och snyggt på platser där det bedöms att reservatet och dess besökare medför en ökad sannolikhet för nedskräpning. Sådana platser är i anslutning till parkeringsplatser utpekade för reservatets besökare, vandringsleder och andra friluftsanordningar samt ibland även andra platser dit många besökare söker sig. Mer information om detta finns under avsnitt 3.2 Friluftsliv.

Marint skräp är ett stort problem längs den svenska västkusten. Havsströmmar för med sig skräp långa sträckor. När det når den flikiga Bohuskusten fastnar mycket att skräpet bland stenar och i vikar och blir kvar. Förvaltaren har inget ansvar för strandstädning i naturreservatet. Stränder inom reservatet ingår i den ordinarie strandstädningen av västkusten. Den görs i samarbete mellan Västkuststiftelsen och kustkommunerna. Mer information om detta finns på Västkuststiftelsens hemsida.

3. Skötselåtgärder och bevarandemål

3.1. Indelning av skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från skötselbehovet. Inom varje skötselområde kan en eller flera naturtyper förekomma. För varje skötselområde finns en beskrivning av dess bevarandemål, det vill säga vad som ska bevaras och uppnås. Bevarandemålen ger också förutsättningarna för den uppföljning som planeras. För varje skötselområde beskrivs också den skötsel som behövs för att uppnå bevarandemålen.

Naturreseptatet är indelat i sju skötselområden med tillhörande delområden.

Skötselområdena är:

1. Sluten lövskog med extensivt bete
2. Trädklädda betesmarker
3. Särskilda skötselområden
4. Öppna marker och åker
5. Åtgärder i och vid vattendrag
6. Fri utveckling av vattenmiljöer
7. Övriga områden utan skötsel

3.1.1. Skötselområde 1 – Sluten lövskog med extensivt bete

Översiktlig beskrivning:

Skötselområdet är indelat i 13 delområden och har en total areal på 83 hektar. I skötselområdet förekommer följande Natura 2000-naturtyper: Näringsfattig ekskog (9190), ädellövskog i branter (9180), svämlövskog (9750), lövsumpskog (9080), silikatbranter (8220) samt utvecklingsmarker.

Skötselområdet består av flera olika naturtyper så som ädellövsdominerade skogar, blandskogar av löv, skyddszoner mot älven och svämlövskogar. Askskottsjuka förekommer i området, varpå partier med döda stående askar finns. I skötselområdet ska i huvudsak ingen skötsel utföras i trädsiktet med undantag för röjning av gran och annan igenväxningsvegetation samt åtgärder för att bevara särskilt skyddsvärda träd och dess ersättare. Vi bedömer att extensivt bete inte skadar områdets naturvärden. Natura 2000-naturtyperna visar dock att området inte är aktuellt för restaurering och trädsiktet ska förbli slutet. I vissa delområden ska åtgärder för friluftslivet utföras. Dessa får dock endast utföras om syftet med skogens bevarande inte hotas. Exempelvis ska skyddszoner lämnas intakta och träd med naturvärden lämnas.

Beskrivning av delområden:

Delområde 1.1 är ett mindre område med främst ek som avgränsas i ost mot Kärn sjöns utlopp och i väst mot mindre väg upp till bostadshus. I gränsen mot vägen finns enstaka särskilt skyddsvärda träd. Bohusleden passerar genom området i nord-sydlig riktning.

	SKÖTSELPLAN	Diarienummer	Sida
Marja Fors Lars-Olof Ramnelid	2024-02-07	511-37915-2017	13(31)

Delområde 1.2 är ett mindre område som är delvis avverkat. Består av tall med inslag av triviällöv och ek.

Delområde 1.3 är ett större sammanhängande lövskogsområde med ädellövskog (främst ek och yngre ask) och triviällövskog. I delar kan man se berg i dagen. Sparsamt inslag av gran, då främst äldre granar. I norra delen, där skogen gränsar mot två mindre åkrar finns flera särskilt skyddsvärda träd, men enstaka särskilt skyddsvärda träd finns på fler platser i delområdet. På några ställen längs med älven har det skett skred, vilket resulterat i partvis mycket liggande död ved. I delområdets södra del finns ÅGP-arten fågelfotsmossa.

Delområde 1.4 består av en igenvuxen åker som brukades fram till ca 70-talet. I kanten av åkermarkens norra ändra stod också en mindre byggnad. Stenmurar finns. Ytan består idag av en ung lövskog med stort uppslag av ask samt med inslag av hassel och äldre lövträd mot ytterkanterna. I delområdet kan man hitta trädgårdsväxter så som snöbär (*Symphoricarpos albus*), vilken bör hållas under uppsikt så den inte tar över buskskiktet.

Delområde 1.5 har även den delvis (södra halvan) brukats som åker fram till 60-talet. Har sedan dess låtit växa igen. Består idag av en yngre lövskog med framför allt yngre ask som kommer med rikligt uppslag. Äldre askträd har dött, eller är döende av askskottsjukan. Finns några äldre äppelträd. I delområdet kan man också hitta andra planterade trädgårdsväxter så som snöbär som har en stor spridning. Det kan finnas risk att Snöbär sprider sig ytterligare i området, varpå man bör försöka hålla efter nya uppslag, alternativt sanera bort växten. Ett jaktorn finns i södra delen, och markägaren tillåts hålla siktgatan öppen. Spår av bebyggelse går att hitta, så som rester av hus, jordkällare, stenmurar mm

Delområde 1.6 består av tidigare åkermark (sent 60-tal) som på senare år har hållits delvis öppen genom att vegetation slås av på området närmast bostadshus (i ost). I området bör man jobba med brynmiljöerna mot den slutna skogen i angränsande delområde. Det finns gott om blommande buskar och enstaka äldre äppelträd i väst.

Delområde 1.7 är ett större sammanhängande lövskogsområde med ädellöv väster om älven. Längs med älvkanten växer också alsumpskog. Längs i norr finns ett äldre skred som är förstärkt för att hindra framtida skred och säkra vägen. På den stärkta ytan börjar vegetationen komma tillbaka. Ett mindre bestånd av granskog växer vid älven i höjd med delområde 2.2 (motsatt sida av älven). Några särskilt skyddsvärda träd finns i området kring borgmästarbruket. Bohusleden passerar genom området i nord-sydlig riktning.

Delområde 1.8 är ytterligare ett större sammanhängande lövskogsområde med stort inslag av ädellöv i branterna och sumpskogar nära älven. Bohusleden passerar genom området i norr och passerar älven vid Brålandsfallet.

Delområde 1.9 består av ett brant område med lövskog nedanför Kåvaneberget. Området planar ut ned mot älven mitt emot reningsverket i Munkedal. Strandkanten är på sina ställen utsatt för erosion. Skogen består av en blandning av ek, ask och triviällöv.

Delområde 1.10 består av ett bestånd med ädellövskog främst bok. Riskträd kan behöva tas ned som utgör risk för vägen i öster.

Delområde 1.11 är minde bestånd av blandskog med ek, tall och triviallöv. Ett särskilt skyddsvärt träd (ek) finns i kanten mot älven.

Delområde 1.12 består av ett mindre område med främst björk och al. Har delvis gallrats (för utsikten) på senare år.

Delområde 1.13 består främst av alskog och sumpskog och svämlövskog. Inslag av björk.

Bevarandemål:

Arealen av befintliga Natura 2000-naturtyper ska inte minska. Arealen Natura 2000-naturtyp ska på sikt öka enligt utvecklingsmarkernas målnaturtyper. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Extensivt bete kan förekomma men ska inte påverka trädskiktets karaktär. Småskaliga naturliga processer, så som åldrande, avdöende, omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar till exempel svamp- och insektsangrepp, stormfällning, översvämning, skred eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Näringsstatusen ska vara naturlig och hydrologin ostörd.

En blandning av olika slag av ädellövträd ska präglade området. Det ska finnas gamla träd och förnyring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: ek, alm, ask, lind och lönn. I mindre områden, till exempel i sumpskog och strandzoner/skyddszoner mot älven, kan triviala trädslag som björk, asp och al dominera. Trädskiktet ska vara olikåldrigt, flerskiktat och i hög grad vara slutet med inslag av naturliga luckor. Skyddszoner mot älven ska vara intakta och inte tillåtas att glesas ut. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd allmänt rikligt förekommande; levande träd med döda träddeklar tämligen allmänt förekommande; liggande och stående död ved i olika nedbrytningsstadier måttlig riklig förekomst. Gran ska inte tillåtas att etablera sig och ta överhand över lövträden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För landet och naturtypen främmande och/eller invasiva arter ska inte finnas i området, till exempel tysklönn.

Engångsåtgärder:

- Stängsling av betesfällor.
- Vid behov: Veteranisering i ungskogar och i vissa fall av större ersättningsträd.
- Skapande av död ved genom ringbarkning, topphuggning och kapning av högstubbar.
- Røjning av gran och annan igenväxningsvegetation.

Underhållsåtgärder:

- Friställning av skyddsvärda träd och ersättningsträd.
- Friställning av grövre ask för att öka överlevnaden från askskottsjuka
- Røjning av gran.
- Underhåll av stängsel.
- Bevakning av gamla trädgårdsväxters utbredning och vid behov åtgärder för att ta bort eller hindra spridning.

- Åtgärder för fågelfotsmossa såsom transplantering, inventering och försiktig uthuggning av gran

3.1.2. Skötselområde 2 – Trädklädda betesmarker

Översiktlig beskrivning:

Skötselområdet är indelat i sju delområden med total areal på 15,7 hektar. I skötselområdet förekommer följande Natura 2000-naturtyper: Trädklädd betesmark (9070), samt utvecklingsmark. Det finns i de flesta utvecklingsmarker två målnaturtyper med hänsyn till tillgången av betesdjur och skötselmedel. Alla utvecklingsmarker har i sin helhet eller delvis som mål att bli trädklädda betesmarker (9070) med alternativ målnaturtyp som slutna ädellövskog så som Ädellövskog i branter (9180).

Skötselområdet består främst av tidigare betade marker som historiskt varit mer öppna. Hävden har varit relativt svag under senare år, men i några få delområden har det betats eller betas idag. I trädskiktet finns fortfarande många av de gamla, vidkroniga ekar som vittnar om ett betydligt öppnare landskap. Ett stort antal särskilt skyddsvärda träd finns, främst i de norra delområdena som också utgör en värdeattraktion för dessa särskilda träd. Bedömningen är därför att marken har tillräckligt höga värden kopplade till mer öppen skog för att restaureras och öppnas upp dels för att bevara naturvärdesträden, dels för att återinföra betesdriften. I vissa delområden ska åtgärder för friluftslivet utföras, till exempel vandringsleder rustas upp.

Skötsel inkluderar restaurering till trädklädd betesmark. Området ska röjas och träd som växer upp i kronor på skyddsvärda träd ska gallras. Åtgärderna kan göras succesivt för att inte chocka de kvarvarande träden. Yngre träd ska lämnas på strategiska platser för att i framtiden utgöra ersättare av skyddsvärda träd. Området bör ingå i betesmark för att hålla efter igenväxning.

Beskrivning av delområden:

Delområde 2.1 består av ett område med stort antal skyddsvärda träd. Igenväxningen har kommit långt och flera av de skyddsvärda träden är i dåligt skick. Skötselområdet angränsar till åkermark där det tidigare gått kor. För att få till ett hållbart bete i delområdet (som på sina ställen är mycket smalt) kan det med fördel diskuteras om att låta åkermark ingå i betesfållan. Naturtyp 9070

Delområde 2.2 utgörs av en sluttande ädellövskog som i öster gränsar till jordbruksmark uppe på en platå och älven i väster. Enstaka skyddsvärda träd finns längs åkerkanten. Utvecklingsmark med målnaturtyp 9070 De delar som är längre ifrån åkermarken och inte innehåller skyddsvärda träd kan som alternativ få utvecklas till 9180.

Delområde 2.3 består dels av lövskog med stort inslag av ädellöv, dels av öppna ytor som saknar trädskikt där det i stället växer gräs och buskar så som hallon. I området fanns under brukstiden ett antal byggnader och arbetarbostäder i delområdet, ruiner av dessa finns kvar. Kommunen gjorde under början av 2020 en insats med att röja i området och kring de gamla lämningarna från bruket. Området har betats på senare år men gör det inte längre. Rester av stängsel finns. Genom området passerar Bohusleden i nord-sydlig riktning. Utvecklingsmark med målnaturtyp 9070.

Delområde 2.4 är en yta som idag betas. Ytan består delvis av en ädellövskog med en blandning av lövträdslag, enstaka äldre individer av ek. Det finns även delar utan trädsikt som är gräsbevuxna. Området betas av får, stängsel finns men behöver åtgärdas på flera platser. Bohusleden passerar genom området. Delvis utvecklingsmark med målnaturtyp 9070 och. Resterande del har bedömts som icke-naturanaturtyp.

Delområdena 2.5 och 2.6 har en liknande skogstyp och historia. Båda ytor har en gång i tiden betats och varit mer öppna. Idag består de av en yngre ädellövskog med inslag av äldre individer, främst ek. Måttligt inslag av död ved, enstaka grövre lågor. I området finns även enstaka apel. I delområde 2.5 finns ett område med död ask. I båda delområdena finns en öppen gräsyta under igenväxning då de inte längre hävdas. Delar har dock, trots utebliven bete, hållit sig relativt öppna. Naturvärden kopplade till gräs- och betesmarker saknas. Förutom att låta områdena betas kan vissa åtgärder utföras för att hålla områdena fria från igenväxning så som putsning och avslagning av gräset i slutet av betessäsongen. Utvecklingsmark med målnaturtyp 9070. Gräsytor har bedömts som icke-naturanaturtyp.

Delområde 2.7 består av ett långsmalt område mellan älven och väg 832 (Uddevallavägen). Området har en gång varit tomtmark med bebyggelse. På grund av rasrisken revs samtliga hus. Stränderna stärktes upp med skredskydd. Området är idag delvis trädklädd men gallrades hårt under 2018 varpå stora ytor längs älven öppnades upp. Består av en blandning av triviala och ädellövträdslag så som björk, al, ek och hassel. Eftersom området en gång har varit tomtmark kan växter, buskar och trädarter som man normalt hittar i trädgårdsmiljöer finnas kvar. Bland annat finns ett antal blodboka-planterade i området. Vid åtgärder för att öppna upp området för betesdrift bör man dock spara träd och buskar längs älvkanten för att återskapa en skyddszon mot älven. Natura 2000-naturtyp: Området har bedömts som icke-naturanaturtyp.

Bevarandemål:

Arealen av befintliga Natura 2000-naturtyper ska inte minska. Arealen Natura 2000-naturtyp ska på sikt öka enligt utvecklingsmarkernas målnaturtyper. Årligt bete ska påverka områdets dynamik och struktur. Ädellövträd ska prägla området. Trädsikt som ek ska förekomma rikligt med inslag av ask, lind, bok. Inslag och delar med dominans av triviala lövträdslag som björk, och al kan förekomma. Busksikt av framför allt hassel ska förekomma. Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i området. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla värdefulla träden, så som skyddsvärda träd, i området. För området främmande eller invasiva arter ska inte finnas i området. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd och gamla hävdpräglade träd ska förekomma rikligt. Död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar och träd med håligheter ska vara allmänt-rikligt förekommande. Typiska arter ska förekomma.

Engångsåtgärder:

- Restaurering av trädklädd betesmark.
- Utlägg av faunadepåer.
- Friställning av skyddsvärda träd och vid behov plantera ersättningsträd om sådana naturligt inte går att hitta i beståndet.

- Stängsling av betesmarker och fällindelning.
- Veteranisering.
- Skapande av död ved genom ringbarkning, topphuggning och kapning av högstubbar.
- Röjning av gran och annan igenväxningsvegetation.

Underhållsåtgärder:

- Årlig betesdrift.
- Underhållsröjning vid behov.
- Vid behov i restaureringsbestånd utföra successiv/stegvis gallring av trädklädd betesmark för att inte chocka de träd som ska lämnas, i bestånd som idag är mycket täta.
- Underhåll av stängsel.
- Vid behov plantera ersättningsträd om sådana naturligt inte går att hitta i beståndet. Genom röjning och gallring kan ersättningsträd också få en gynnsam tillvaro utan skuggning.
- Naturvårdande föryngringsbeskärning av hassel.

3.1.3. Skötselområde 3 – Särskilda skötselområden

Översiktlig beskrivning:

Skötselområdet består av sex delområden och har en total areal på 10,6 hektar. I skötselområdet finns utvecklingsmarker och icke-naturanaturtyper. Skötselområdet består av områden som inte platsar in i övriga skötselområden med avseende på naturtyper och skötsel. Varje delområde har ett eget bevarandemål beskrivet.

Beskrivning av delområden:

Delområde 3.1 innefattar området kring Borgmästarbruket på älvens västra strand och gamla tegelbruket på älvens östra strand. I området finns flera spår av det gamla brukandet av marken som sågverk och tegelbruk med rester av de gamla byggnaderna. I området finns flera särskilt skyddsvärda träd registrerade. Området är ett av naturreservatets besöksmål med den intressanta kulturhistoriken. Platsen har friluftsanordningar som grillplats och bänkar som idag är i behov av upprustning. Det finns även ett antal informationsskyltar om områdets kulturhistoria uppsatta av kommunen längs med Bohusleden som löper genom området. I väster finns en yngre gallrad triviallövskog. Det finns en gammal infartsväg från väg 926 in till rundeln (gamla parkeringen) som ska stängas av för biltrafik. Istället planeras en större parkering på den öppna marken i delområdets sydvästra hörn samt en anslutande stig från parkeringen till Bohusleden (mer om det i avsnitt 3.2).

Skötseln av delområde 3.1 innefattar åtgärder för att hålla ytor kring kulturmiljöer och friluftsanordningar fria från igenväxning, anläggning av parkering, anläggning och underhåll av leder. Särskilt skyddsvärda träd samt ersättningsträd ska skyddas från igenväxande vegetation. Den unga triviallövskogen i väster kan vid behov gallras för att inte bli allt för sluten. Åtgärder, så som veteranisering kan utföras vid behov. Området har bedömts som icke-naturanaturtyp.

Bevarandemål för delområde 3.1: Kulturmiljöer och friluftsanläggningar ska vara fria från igenväxande vegetation. Ädellövträd ska präglade området. Trädslag som ek ska förekomma rikligt med inslag av ask, lind, bok. Inslag och delar med dominans

av triviala lövträdslag som björk, och al kan förekomma. Buskskikt av framför allt hassel ska förekomma. Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla värdefulla träden, så som särskilt skyddsvärda träd, i området. För området främmande eller invasiva arter ska inte finnas i området. Typiska arter ska förekomma. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd ska förekomma rikligt. Död ved i olika former inklusive levande träd med döda traddelar och träd med håligheter ska vara allmänt-rikligt förekommande.

Delområde 3.2 och 3.3 är två delområden som består av gles lövskog med inslag av blommande buskar. Delområdena har idag få eller inga naturvärden och det pågår en igenväxning. Områdena bör skötas för att skapa brynmiljöer mellan slutna skog och öppen jordbruksmark. Skötseln inkluderar röjning för att hålla efter igenväxande vegetation och friställa äldre träd. Områdena bör ingå i betesmarken. Åtgärder för att skapa värdefulla substrat kan utföras, exempelvis skapande av död ved (faunadepåer) och veteranisering. I delområde 3.2s södra del finns en trappa anlagd av fiskeföreningen som leder ner från branten fram till en rastplats vid älven. Området består av delvis utvecklingsmark (södra delen av 3.3) med målnaturtyp 1; 9070 och målnaturtyp 2; 9180. Resterande del har bedömts som icke-naturanaturtyp.

Bevarandemål för delområdena 3.2 och 3.4: Arealen Natura 2000-naturtyp ska på sikt öka enligt utvecklingsmarkens målnaturtyp. Området ska utgöras av väl fungerande bryn med en varierad zon med buskar som gradvis övergår till skog. Buskfronten ska vara flikig och ej under igenväxning. Det ska finnas en hög andel blommande buskar. Krontäckningen ska kunna variera mellan öppna ytor och glesare beskogad mark. För området främmande eller invasiva arter ska inte finnas i området. Typiska arter ska förekomma.

Delområde 3.4 består av en blandskog med gran och ädellöv i en brant nordsluttning. Skötselmålet är att succesivt låta området övergå till slutna lövskog med främst ek, ask, björk och asp. Detta görs genom att plocka ut granen från området och gynna lövträd. Uppkomna granplantor röjs bort. Gran ska inte tillåtas spridas till omkringliggande skötselområden. Området har bedömts som icke-naturanaturtyp med en liten del av Lövsumpskog (9080) i norr.

Bevarandemål för delområde 3.4: Målet är en lövdominerad skog med trädslag som ek, ask, asp, björk, al och hassel. Död ved ska förekomma i olika former. Gran ska inte tillåtas spridas till intilliggande skötselområden. Andelen gran ska successivt minska, och ska på sikt förvinna.

Delområde 3.5 består av en yta som avverkades 2012. Området bestod då av en planterad granskog. Efter avverkningen har en naturlig föryngring av främst löv kommit upp. Inslag av granplantor finns. I västra delen, mot älven, finns ett vindskydd och ytan kring vindskyddet hålls öppen för sportfisket. Skötsel av delområdet inkluderar röjning och gallring av gran samt veteranisering av lövträd. Platsen för sportfisket sköts av fiskeföreningen. Till stor del har området bedömts som icke-naturanaturtyp. I norra delen finns ett mindre område med utvecklingsmark med målnaturtyp 9180.

Bevarandemål för delområde 3.5: Arealen Natura 2000-naturtyp ska på sikt öka enligt utvecklingsmarkernas målnaturtyper. Ädellöv med inslag av triviallöv ska präglade området. Trädsiktet ska i hög grad vara slutet med inslag av naturliga

luckor. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Skyddszoner mot älven ska vara intakta och inte tillåtas att glesas ut. Gran ska inte tillåtas ta överhand. För naturtyperna främmande eller invasiva arter ska inte finnas i området. Åtgärder så som veteranisering kan minska generationsglapp i området och skapa substrat som naturligt saknas i ungskog. Det ska finnas följande strukturer/substrat: Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterföljare av följande trädarter: ek, alm, ask, lind och lönn. Inslag av triviala lövträd så som al, asp, sälg, lind och björk ska också förekomma. I strandzonen kan al och björk dominera. Död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar ska vara allmänt-rikligt förekommande. Typiska arter av kärlväxter, lavar och mossor ska förekomma och vara tämligen allmänna.

Delområde 3.6 är idag ett område med ca 30-årig planterad al och björk. Området kan lämnas till i huvudsak fri utveckling, men åtgärder som veteranisering och skapande av död ved kan utföras för att skapa substrat och strukturer som idag saknas och kommer ta lång tid att utvecklas naturligt. Området ska förbli lövdominerat, inslag av tall kan förekomma. Gran ska röjas/gallras bort. Området har bedömts som icke-naturanaturtyp.

Bevarandemål för delområdet 3.6: Lövträd ska präglade området. Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Gran ska inte tillåtas ta överhanden. För området främmande eller invasiva arter ska inte finnas i området. Typiska arter ska förekomma. Det ska finnas följande strukturer/substrat: Död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar och träd med håligheter ska vara allmänt-rikligt förekommande.

Engångsåtgärder:

- Avverkning och röjning av gran och annan igenväxningsvegetation.
- Skötsel av särskilt skyddsvärda träd och ersättningsträd.
- Friställande av gamla lövträd.
- Föryngringsbeskrning av hassel.
- Veteranisering av lövträd.
- Skötsel av brynmiljöer.
- Skapande av död ved genom ringbarkning, topphuggning och kapning av högstubbar.
- Uppsättning av stängsel för betesdrift

Underhållsåtgärder:

- Vid behov röja granplantor.
- Betesdrift
- Veteranisering
- Föryngringsbeskrning av hassel.

3.1.4. Skötselområde 4 – Öppna marker och åker

Beskrivning:

Skötselområdet är indelat i sju delområden och har en total areal på 7,6 hektar. I skötselområdet finns Natura 2000-naturtypen fuktängar (6410) i övrigt består området av icke-natura-naturtyper så som åker och öppen naturtyp.

Delområde 4.1 och 4.2 består av en brukad åkermark. I utkanterna mot angränsande skötselområden finns ett antal särskilt skyddsvärda träd. Åkermarken bör hållas öppen för att inte skuggande vegetation ska påverka de skyddsvärda träden negativt. I övrigt får ytorna fortsätta brukas som åkermark, men kan även ingå i fällan för betesmark.

Delområde 4.3 består av en åkermark som idag är gräsklädd. Vegetationen slås av årligen för att förhindra igenväxning. Marken kan brukas som åker eller hållas öppen genom att vegetation slås av, men kan även ingå i betesfälla. Naturvärden kopplade till gräs- och betesmarker saknas.

Delområde 4.4 är en öppen gräsmark med som idag betas av hästar. Det finns ett glest trädskikt i utkanterna av delområdet. Betesfällan inkluderar mark utanför naturreservatet.

Delområde 4.5 är en åkermark som är gräsklädd och putsas årligen. Marken kan brukas som åker eller hållas öppen genom att vegetation slås av eller putsas, men kan även ingå i betesfälla. Naturvärden kopplade till gräs- och betesmarker saknas.

Delområde 4.6 är en gammal åkermark (brukad fram till 60-talet) som idag består av en öppen mark med inslag av enstaka träd så som tall, björk och al samt enstaka äppelträd. I området finns en stig. Har på senare år inte slagits eller brukats. Vegetationen kan slås för att hållas öppen, eller ingå i betesfälla.

Delområde 4.7 är en gräsmark som historiskt har betats av får. Bete har dock inte skett på senare år, ändå har marken naturligt hållits relativt öppen. En äldre lada finns på ön, men är i dåligt skick. Centralt på ön finns en mindre yta med fuktäng (6410). Marken kan betas eller hållas öppen genom avslagning av vegetation eller bränning.

Bevarandemål:

Arealen av befintlig Natura 2000-naturtyp ska inte minska. Marken ska hållas öppen genom åkerbruk, betesdrift eller avslagning/putsning av vegetation. Marken ska inte tillåtas växa igen. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten (0 – 30%). Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Markberedande åtgärder så som plöjning eller harvning samt gödsling ska inte förekomma annat än på utpekad åkermark (kartan i beslutsbilaga 1i-j). Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och förnygra sig. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Näringsläckage ska inte förekomma. Spridning av bekämpningsmedel ska inte ske inom området. Näringsläckage till vatten så som vattendrag och hav ska minimeras. För naturtypen främmande och invasiva arter ska inte förekomma.

Engångsåtgärder:

- Avslagning eller putsning av vegetation eller åkerbruk på åkermark.
- Uppsättning av stängsel för betesdrift.

Underhållsåtgärder:

- Årlig betesdrift
- Underhåll av stängsel
- Rövning av igenväxningsvegetation

3.1.5. Skötselområde 5 – Åtgärder i och vid vattendrag

Översiktlig beskrivning:

Skötselområdet är indelat i två delområden och har en total areal på 49,5 hektar. Inom skötselområdet förekommer följande Natura 2000-naturtyper: Större vattendrag (3210), Svåmlövskog (9750) och utvecklingsmarker.

Området avser de delar av Örekilsälven där biotopåtgärder ska/kan utföras och där utrivning av en kraftstation ska ske, samt stränder, ekologiskt funktionella skydds zoner (skog) och öar. Örekilsälven har i detta parti omväxlande forsande och strömmande partier med enstaka höljor.

Vid utloppet från Kärnsjön ligger Torps kraftstation som reglerar vattenflödet i älven i enlighet med en fastställd tappningsplan, vilket skapat onaturliga flödesförändringar i älven. Vid kraftstationen finns en fisktrappa som fungerar mycket dåligt. Nedströms kraftstationen är älven kraftigt rensad för att öka kraftutvinningen. Vid Bråland finns ett mindre vattenfall med två äldre tekniska fisktrappor för laxartad fisk. Mitt i Munkedals samhälle möts Örekilsälven och Munkedalsälven, vilket i ett slag fördubblar vattenföringen. Först strax söder om samhället övergår älven till att bli lugnflytande.

Bottenmaterialet domineras av sten och block men samtliga fraktioner förekommer. Älven är kraftigt flottledsrensad varför det saknas större block på långa sträckor. Detta har fått till följd att riktigt goda uppväxtområdena för älvens genuina laxstam är sparsamt förekommande. Förekomsten av lekområden är däremot god. Någon kilometer av rinnsträckan har tidigare biotopåterställts genom att bifåror öppnats upp och block återförts till vattendraget. Ytterligare liknande insatser planeras i ett projekt med Munkedals kommun som huvudman. Projektet har ännu inte fått tillstånd från Mark- och miljödomstolen och kan förväntas pågå en bra bit in på andra halvan av 2020-talet.

För att förebygga ras inom bebyggda områden, har stabilitetshöjande åtgärder vidtagits utmed flera längre älvsträckor. Schaktning, tryckbankar och erosionsskydd är några av de åtgärder som genomförts, vilket på vissa platser lett till kraftig påverkan inom älvens strandzoner. Flera skred har skett på senare år.

Förutom den ursprungliga laxstammen är älven även hemvist för värdefulla fiskar som ål (CR), havsnejonöga (EN, ÅGP), färna och havsöring. Bottenfaunan är artrik med mellan 50 och 60 noterade taxa, varvid flera ovanliga arter. Faunan uppvisar inte någon påverkan från vare sig försurning eller föroreningar och bedöms sammantaget hysa höga naturvärden.

Delområde 5.1 består av majoriteten av älvsträckan från kraftstationen vid Kärnsjöns utlopp ned till strandområdet vid älvens utlopp i Saltkälleforden. Delområdet innefattar också flera trädklädda skydds zoner och vegetationsklädda strandremsor.

Delområde 5.2 består av verksamhetsområdet för Torps kraftstation samt den indämda vattenytan uppströms stationen. Dessa områden kommer att direkt påverkas vid utrivningen av kraftstationen med tillhörande damm, på så sätt att den gamla forssträckan återuppstår. De är idag utvecklingsmark till Större vattendrag (3210).

Bevarandemål:

Arealen av befintliga Natura 2000-naturtyper ska inte minska. Arealen Natura 2000-naturtyp ska på sikt öka enligt utvecklingsmarkernas målnaturtyper, vidare ska:

- Vattenkvaliteten vara god utifrån näringssynpunkt. De typiska renvattenkrävande arterna för större vattendrag, *Elmis aenea* (skalbagge), *Oecetis testacea* (nattslända) och *Chimarra Marginata* (nattslända) ska finnas i långsiktigt livskraftiga populationer uppströms Munkedalsälvens utflöde i Örekilsälven och de två först nämnda arterna nedströms.
- vattenkvaliteten vara god utifrån försurningssynpunkt. Lax samt de försurningskänsliga typiska arterna *Caenis Rivulorum* och *Baetis Muticus* (dagsländor) ska finnas i långsiktigt livskraftiga populationer och ha gynnsam bevarandestatus.
- den hydrologiska regimen för hela Örekilsälven, från Kärnsjöns utlopp till mynningen, motsvara så naturliknande förhållanden att den särskilda struktur och de särskilda funktionerna som finns i vattendraget kan bibehållas på lång sikt och även tjäna som livsmiljö för de typiska arternas överlevnad och gynnsamma bevarandestatus.
- de typiska arterna lax och havsöring kunna vandra fritt såväl upp- som nedströms inom området. Älven ska även fungera som passage för ål och havsnejonöga.
- vattendraget vara naturligt i huvuddelen av sin sträckning med avseende på rätning och rensning samt innehålla naturliga strukturer. Samtliga sträckor med rensning klass 2 enligt metodiken för "Biotopkartering - vattendrag", och där uppväxtområdet enligt samma metodik efter åtgärd kan förväntas höjas med minst ett steg, ska restaureras till minst klass 1. Det motsvarar cirka 4 800 meter eller 43 procent av rinnsträckan. Kantzonerna i den del av älven där stabilitetsåtgärder genomförts ska återställas med natursten och växtlighet.
- typiska arten lax finnas i riklig utsträckning och typiska arterna havsnejonöga och havsöring ska finnas i allmän utsträckning.
- typiska arter av bottenfauna förekomma allmänt till rikligt i långsiktigt livskraftiga populationer och i ett artrikt bottenfaunasamhälle. Naturvärdes index (efter Nilsson, C. et al 2001) ska fortsatt motsvara ”Mycket högt naturvärde”. Typiska arter som dagsländorna *Baetis muticus* och *Caenis rivulorum*, bäcksländorna *Isoperla* sp., nattsländorna *Chimarra marginata* och *Athripsodes cinereus* samt skalbaggen *Elmis aenea* ska förekomma i långsiktigt livskraftiga populationer.
- älvkanter med dess vegetation av träd och buskar förbli intakta och fungera som ekologiskt funktionell skyddszon till älven.
- svämlövsbogen översvämmas vartannat till vart tredje år under växtsäsong. Översvämningen ska helst ske på våren och behöver pågå under minst 25 dagar på högsta punkten. Regleringen ska ske så mjukt som möjligt vad gäller flödets förändringstakt.

Engångsåtgärder:

- Biotopsåterställande åtgärder så som utplacering av större block och stenar, övertäckning av erosionsskydd, öppnande av stängda sidofåror.
- Vid behov återställa svämplan som erosionsskadats på grund av snabba flödesförändringar.

Underhållsåtgärder:

- Åtgärder för havsnejonöga (ÅGP) som omfattas av åtgärdsprogram får utföras i enlighet med programmet i den utsträckning det är förenligt med beslutet om naturreservatet.
- Uppföljning av bottenfauna minst vart tredje år uppströms respektive nedströms sammanflödet med Munkedalsälven.
- Uppföljning med elfiske årligen, i linje med pågående miljöövervakningsprogram.

Åtgärder som utförs av annan utförare:

- Biotopsåterställande åtgärder enligt ansökan till Mark- och miljödomstolen från Munkedals kommun. Denna innefattar utplacering av större block och stenar, övertäckning av erosionsskydd, öppnande av stängda sidofårar.
- utrivning av Torps kraftstation och byggnation av ny damm ca 200 meter uppströms i enlighet med Naturvårdsverkets ansökan till Mark- och miljödomstolen. I samband med detta skapa mjukare och mer naturliga flödesförändringar.

3.1.6. Skötselområde 6 – Fri utveckling av vattenmiljöer

Beskrivning:

Skötselområdet består av ett område på 27,5 hektar och innefattar de delar av älven och delar av Saltkällelfjorden som ska lämnas till fri utveckling. Denna del av älven är lugnflytande och vattnet delvis bräckt. Den nedre halvan av skötselområdet ingår i Natura 2000-området Gullmarsfjorden medan övre halvan ingår i Örekilsälvens Natura 2000-område. Älvkanter som ingår i skötselområdet ska lämnas utan åtgärder. I området finns Natura 2000-naturtyperna Estuarier (1130) och Större vattendrag (3210). Det finns även ytor som bedömts som icke-naturanaturtyp.

Bevarandemål:

Arealen av befintliga Natura 2000-naturtyper ska inte minska. Vattenkvaliteten ska som lägst motsvara god status med avseende på kvalitetsfaktor för näringsämnen och försurning. Den hydrologiska regimen ska vara naturliknande med avseende på volymavvikelse och flödets förändringstakt. Typiska arter av fisk ska finnas i riklig utsträckning. Älvkanter med dess vegetation av träd och buskar ska förbli intakta och fungera som skyddszon till älven. I naturtypen Estuarier ska strukturbildande vegetation finnas i livskraftiga bestånd tex ålgräs och natingar. Estuariet präglas av naturliga vattenflöden med varierande salthalt. Sötvattensflöde, strömmar, vågor och vattenutbyte ska variera naturligt i tid och rum. Naturtypen ska vara naturlig med avseende på djupförhållanden, substrat och bottenstruktur, och det ska finnas fria passager för djur, växter, sediment och organiskt material utan att antropogena hinder skapas i form av byggnation, muddring, dumpning, etc. Naturtypen ska fungera som passage för migrerande fisk, som ål, lax, havsöring och havsnejonöga. Vattnet ska minst ha God ekologisk status enligt Vattendirektivet. Vattenkvaliteten ska minst ha God kemisk status enligt Vattendirektivet.

3.1.7. Skötselområde 7 – Övriga områden utan skötsel

Översiktlig beskrivning:

Skötselområdet har delats in i tre delområden med total areal på 0,72 hektar och innefattar ytor som inte ingår i förvaltningens omsorg att sköta och underhålla. Inom området finns inga Natura 2000-naturtyper.

Delområde 7.1 och 7.2 består av exploaterad mark med statliga väg 926 och dess vägområden, samt en mindre del av privat väg. Dessa områden underhålls av Trafikverket och privata markägare.

Delområde 7.3 består av ett område med ett mindre hus (övernattningshus) och tillhörande förvaringsbodar samt uppläggningsplats för båtar och vinterförvaring av bryggor. Området samt anläggningar och anordningar i området förvaltas av markägaren. Inom området finns särskilda föreskrifter. Området får hållas öppet från igenväxning, gräs kan slås eller putsas.

3.2. Friluftsliv

Beskrivning:

Området nyttjas frekvent av det rörliga friluftslivet och det planeras både upprustning av befintliga anordningar för friluftslivet liksom nya planerade anordningar. Endast de anordningar som pekas ut på skötselplanens kartbilagor 2e-2g, kommer förvaltning ansvarar för att anlägga och underhålla.

Anläggningar som finns idag och som ska underhållas av reservatsförvaltaren (med prioritering):

- Parkering vid Brålandsfallet (Prio 1)
- Bro över Brålandsfallet (samarbete med kommunen om en upprustning/utbyte av bron) (Prio 1)
- Bohusleden genom reservatet (hjälpmedel för vandrare så som trappor och spänger finns längs sträckan) (Prio 1)
- Gångbro under vägbron vid Bruksvägen (Prio 3)
- Grillplats med bänkbord vid Bråland (Prio 3)
- Utsiktsplats/trappor vid Maltes Stig (Prio 3)

Anläggningar som ska anläggas och underhållas av reservatsförvaltaren (med prioritering):

- Parkering vid gamla fotbollsplanen, Borgmästarbruket (Prio 1)
- Informationstavlor ska sättas upp (Prio 1)
- Utsiktsplats/fiskskådning vid Brålandsfallet (Prio 3)
- Bänkbord vid Brålandsfallet (Prio 2)
- Toalett vid parkeringen, Borgmästarbruket (prio 1)
- Grillplats med bänkbord vid borgmästarbruket (Prio 1)
- Vindskydd vid Bråland och Borgmästarbruket (Prio 3)
- Toaletter vid vindskydden, Bråland (Prio 3)
- Vandringssled från Brålandsfallet och söderut till ingången vid Folkets Park (vid behov kan hjälpmedel för vandrare anläggas, så som trappor, spänger eller räcken) (Prio 1)

- Vedförråd (Prio 1)

Mål:

Informationsskyltar med beskrivning av området samt gällande regler ska finnas på platser där besökare naturlig passerar in i reservatet. Skyltarna ska vara väl underhållna och i gott skick, samt uppdaterade med relevant information på svenska och engelska.

Grillplatser, bänkbord, vindskydd, två utsiktsplatser, en toalett och två parkeringar ska finnas och vara välunderhållna. Vedförråd ska finnas och vara påfyllda på strategiska platser där besökare passerar in i reservatet och där de ska ha möjlighet att ta med sig ved för grillning.

Det ska finnas minst 4 km väl underhållna och markerade vandringsleder. Där behov finns av trappor, spänger, räcken och andra hjälpmedel för vandrare längs med de markerade vandringslederna ska dessa finnas och underhållas. Bohusleden bör dras om från att idag gå på den asfalterade vägen norr om Borgmästarbruket, och i stället läggas utanför vägområdet öster om vägen (längs med) inom naturreservatet (skötselområde 1.7) där det går så långt som möjligt.

Platser utpekade för friluftslivet, så som rast- och grillplatser samt kring vindskydd ska området hållas fritt från nedskräpning.

Gångbron över Brålandsfallet ska vara väl underhållen. Bron ska vid behov vara utbytt eller underhållen för att vara säker för fotgängare.

Engångsåtgärder:

Informationstavlor ska sättas upp för att informera om naturreservatet och dess regler. Platser markerade i kartbilagorna är förslag på var det kan vara bra att informera besökare, det är platser där besökare förväntas passera reservatsgränsen. Det finns också möjlighet att informera om naturreservatet på de skyltar som idag finns uppsatta för naturvårdsområdet Gullmarn, en sådan plats är parkeringen/rastplatsen vid Saltkällemotet. Tavlorna ska utföras enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar *Att skylta skyddad natur*. De ska bland annat innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten. En engelsk text eller en engelsk sammanfattning ska finnas.

En parkeringsplats med minst 10 platser ska anläggas för reservatsbesökare på den gräsmark inom reservatet som ligger längs med väg 926 (gamla fotbollsplanens norra del). Vid anläggandet av parkering ska avfarten in till reservatet (gamla parkeringen), som ligger ca 50 meter norr om den planerade parkeringen, stängas av för biltrafik och vägskylten bör flyttas. Ny avfart till parkeringen behöver ansökas om hos Trafikverket. Från parkeringen anläggs en stig genom ungsbogen som ansluter till Bohusleden norr om parkeringen. Vid parkeringen ska också en toalett sättas upp. En bit in på stigen från parkeringen, vid anslutningen till Bohusleden, kan ett vedförråd anläggas.

Långtgående planer finns för att byta ut eller renovera gångbron över Brålandsfallet. Arbetet görs i samarbete med Munkedal kommun som tagit fram skiss över en ny anläggning för bro. Längs med berget, på älvens östra sida, strax

sydost om befintliga bron kan en utsiktsplats anläggas. Från utsiktsplatsen kan man skåda när laxen hoppar uppför fallet.

Ett bänkbord samt vedförråd ska sättas upp vid älven nedanför Brålandsfallet (vid parkeringen).

En vandringsled ska anläggas på bästa lämpliga sträckning från Brålandsfallet och söder ut till reservatets gräns vid bilbron (Bruksvägen) i Munkedal (invid Folkets park). Fiskestigar finns i området och kan nyttjas för vandringsleden om det anses lämpligt. Fiskestigar ligger dock många gånger nära älven och riskeras att översvämmas och försvåra för underhållet av leden. Om förvaltaren anser att det är mer lämpligt att dra leden på andra stället är detta möjligt inom det markerade området på kartan i bilagorna 2e och 2f. Tillhörande anläggningar för att underlätta för vandrade är tillåtet att sätta upp vid behov. Det kan handla om trappor, spänger eller räcken samt stängselgenomgångar. Terrängen är bitvis svår.

Underhållsåtgärder:

Informationsanordningar ska tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.

Parkeringen vid Brålandsfallet finns redan men är i behov av underhåll för att hålla utstickande grenar borta samt säkra döda träd från att falla över parkeringen. Tydligare skyltning behövs för att hindra att besökare parkerar för långt in på vändplatsen som nyttjas av sopbil och postbil till fastboende i området. Behov finns av tydligare uppmarkering av befintliga p-platser (minst 5 st.).

Vid Bråland på älvens västra sida finns idag två rastplatser (norra och mellersta) med enklare vindskydd och grillplats. På dessa två platser kan nytt vindskydd för övernattningsuppföras. Befintliga vindskydd kan stå kvar och nytt vindskydd placeras en bit ifrån för att inte hindra att flera kan nyttja området samtidigt, exempelvis för fisketurism eller vandrare, förslag finns även på att uppföra toalett i anslutning till vindskydden. Vid södra Bråland finns också en grillplats med bänkbord som ska underhållas. Grillplatserna vid samtliga tre platser behöver ses över och vid behov underhållas.

Den del av Bohusleden som går inom reservatet behöver ses över och underhållas. Många av de befintliga hjälpmedel för vandrade så som trappor, spänger och räcken längs med leden behöver rustas upp och göras mer säkra för besökare. Det saknas bland annat halkskydd på spänger och i trappor.

Längst i söder, vid Maltes Stig, finns en utsiktsplats med trappor. Trapporna är renoverade på senare år och ska ha tillräcklig säkerhetsstandard för att hänvisa besökare till. Platsen och anordningarna underhålls vid behov.

3.3. Gränsmarkering

Reservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets vägledning Gränsarbeten vid områdesskydd enligt Miljöbalken.

4. Konsekvenser av klimatförändringar

Ett förändrat klimat kan påverka naturreservatets värden negativt genom ökad igenväxning av hagmarker och kring skyddsvärda träd; problem för betesdjur med långvarig hetta/torka samt sjukdomar på grund av blöt mark; ökad mängd svamp- och insektsanknutna trädssjukdomar; ökad stormfällning, skred och erosion; ömtålig mark på grund av tjälfria vintrar; ökning av främmande, konkurrerande arter; samt snabbare förfall av friluftsanordningar. Klimatförändringar leder till förhöjda havs- och vattennivåer och ökade nederbörds mängder vilket kan leda till fler skred, erosion och översvämningssproblem i naturreservatet samt påverka vattennivån mer permanent.

För sötvattensmiljöerna kan såväl höga flöden som torrperioder bli problem i framtiden. Klimatförändringarna leder till längre torrperioder sommartid med risk för uttorkning av livsmiljöer som i värsta fall kan slå ut vattenorganismer. Å andra sidan får vi en ökad sannolikhet för kraftigare skyfall sommartid, vilket i sin tur kan orsaka incidenter med ökad erosion, skred, översvämningssproblem som leder till spridning av miljögifter, bräddning av avlopp m.m. Ökad årsnederbörd orsakar liknande problem samt att vattnet generellt blir mer grumligt och färgat. Slutligen kan vi förvänta oss att högre vattentemperaturer sommartid kan hota arter som trivs i kallare vatten, där lax är ett sådant typexempel.

Klimatförändringarna gör att havsvattnet blir varmare, både vid ytan och på större djup. Ökade nederbörds mängder gör att havet blir mindre salt och att mängden partiklar i vattnet ökar. En ökad koldioxidhalt i atmosfären innebär att havet blir surare, då mer koldioxid löses i vattnet. Havsströmmarna kan komma att förändras, vilket i sin tur påverkar spridningen av organismer och olika ämnen. Havsnivån förväntas stiga alltmer när de landbundna isarna fortsätter att smälta. För att olika växter, djur och alger ska kunna anpassa sig till ett förändrat klimat, är det viktigt att så långt det går minska annan typ av stress.

Lämpliga skötselåtgärder om något av ovanstående skulle inträffa är:

- Ökad igenväxningstakt: röjning med tätare intervall, förlängd betessäsong, ökat antal betesdjur och bränning.
- Problem för betesdjur: säkra dricksvattenförsörjningen, bygg sol- och värmeskydd, betesplanering/fällindelning, flyttning av djur till andra betesmarker, hårdiga djurraser, alternativ/kompletterande skötsel som röjning/slätter/bränning.
- Trädssjukdomar: nyplantering eller gynnande av föryngring av efterträdare, plantera eller gynna fler trädslag (inhemska och resistenta arter) för att sprida riskerna, handlingsplan inför eventuell smitta och veteranisering.
- Ökad stormfällning, skred och erosion, ömtålig mark (pga. tjälfria vintrar): undvik att öppna upp för stora ytor vid avverkning, arbeta med skonsamma metoder så som med hästar eller med mindre bandgående maskiner samt mer manuellt arbete, skapa och spara erosionsdämpande vegetation, undvik att köra i vattendrag.
- Främmande arter: gynna inhemska arter och bekämpa främmande arter på lämpligt sätt.
- Friluftsanordningar: bygg översvämningss- och erosions säkert, använd tåliga material, undvik att dra stigar i känsliga områden, se över säkerheten kring anordningar med regelbundna intervall.

Andra åtgärder kan också behöva utföras för att hantera och förebygga problem och skador som klimatförändringarna kan medföra. Vid behov kan skötselplanen behöva revideras med kortare intervall. I samband med detta kan det bli aktuellt att se över reservatsföreskrifterna eller ta ställning till nödvändiga åtgärder genom dispens- och tillståndsprövningar.

5. Vad kan påverka de marina miljöerna negativt

De största hoten mot de marina naturvärdena i området är utsläpp av växthusgaser (klimatförändringar), utsläpp av näringsämnen (fosfor och kväve), nya konstruktioner och anläggningar samt invasiva främmande arter. I bilaga 2j finns en påverkansanalys.

Påverkansområdet för de marina miljöerna och arterna är betydligt större än själva naturreservatet som endast utgör en mycket liten del av Gullmarsfjorden. Den ökade tillrinningen av vatten med hög halt av partiklar från Örekilsälven och Munkedalsälven resulterar i ett minskat siktdjup. Detta påverkar både ålgräs och alger negativt. Den ökade partikelhalten medför också en ökad sedimentation, som påverkar både filtrerande djur och larver negativt. Övergödningen gör att mängden fintrådiga påväxtalger ökar och kan även orsaka syrebrist på bottenarna.

6. Dokumentation och uppföljning

Dokumentation och övervakning skall ske i enlighet med det program som beskrivs i Naturvårdsverkets rapport ”Uppföljning av skyddade områden i Sverige”. Förvaltaren ansvarar för dokumentation av utförda skötselåtgärder. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och utvärdering av syften, bevarandemål samt gynnsam bevarandestatus.

7. Planerad förvaltning

Förvaltningen av Örekilsälvens naturreservat bekostas av staten. Renovering eller utbyte av gångbron över Brålandsfallet bekostas delvis av staten och delvis av Munkedal kommun. Finansieringen av biotopsrestaurering inom pågående projekt söks i första hand via EU och den Europeiska Havs- och fiskerifonden. Även statliga medel från 1:11-anslaget kan bli aktuella.

Följande ansvarsfördelning gäller: Land- och sötvattensmiljöer förvaltas av Västkuststiftelsen (VKS). Restaurering av sötvattensmiljöer inom pågående projekt genomförs av Munkedal kommun och Naturvårdsverket. Marina miljöer förvaltas av Länsstyrelsen Västra Götaland. För renovering eller utbyte av gångbron över Brålandsfallet delas ansvaret mellan Västkuststiftelsen och Munkedal kommun (MK).

Tabell 1. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra. För friluftsanordningar finns detaljerad prio för var anordning under stycke 3.2 ovan.

Åtgärd	Skötselområde	När/intervall	Prioritet	Förvaltare
Gränsmarkering	Hela NR, land	År 1	1	VKS
Informationsskyltar	Enligt förslag	År 1	1	VKS
Anläggning och markering av vandringsleder	Enligt kartbilaga	År 1	1	VKS
Underhåll av Bohusleden och andra vandringsleder	Enligt kartbilaga	Vid behov	1	VKS
Anläggning av grillplats och bänkbord, Borgmästarbruket	3.1	År 2	1	VKS
Anläggning av tre vindskydd	1.8, 3.1	År 2	3	VKS
Anläggning av toaletter	1.8, 3.1	År 2	1, 3	VKS
Anläggning av utsiktsplats, Brålandsfallet	1.3	År 3	3	VKS
Anläggning av bänkbord, Brålandsfallet	1.3	År 1	2	VKS
Underhåll av friluftsanordningar	Hela NR	Vid behov	1–3	VKS
Parkeringsplats Borgmästarbruket	3.1	År 1	1	VKS
Parkeringsplats Brålandsfallet	1.3	År 1	1	VKS
Renovering/utbyte av gångbro över Brålandsfallet	1.3, 1.8	Snarast	1	VKS/MK
Utsättning av vedförråd	Enligt kartbilaga	År 2	1	VKS
Friställning av skyddsvärda träd och ersättningsträd	Hela NR	År 2/5-10 års mellanrum	1	VKS
Plantering av ersättningsträd	Hela NR	Vid behov	3	VKS
Röjning/gallring av gran och annan igenväxningsvegetation	1, 2, 3	År 2	1	VKS
Restaurering av trädklädd betesmark med tillhörande åtgärder	2	År 2	1–2	VKS

Åtgärd	Skötselområde	När/intervall	Prioritet	Förvaltare
Röjning/gallring/skapande av brynmiljöer	Hela NR	År 2	2	VKS
Naturvårdande föryngringsbeskrning av hassel	2, 3	År 3	2	VKS
Betesdrift med tillhörande åtgärder så som stängsling	Hela NR, men prio på skötselområde 2	År 1	2	VKS
Naturvårdsinriktad skötsel av ädellövskog	1, 2, 3	Vid behov	2	VKS
Åtgärder för att hålla åkrar öppna, ex avslagning/putsning	4	Vid behov	3	VKS
Röja träd som utgör hinder för sportfisket	5	Vid behov	3	VKS
Bekämpning av invasiva främmande arter	Hela NR	Vid behov	2	VKS
Biotopsåterställande åtgärder i älven	5	Enligt restaureringsplan	2	VKS
Vid behov återställa svämplan	5	Vid behov	3	VKS
Uppföljning av skötselåtgärd	Hela NR	Vid behov	Efter åtgärd	VKS/LST

Underlag

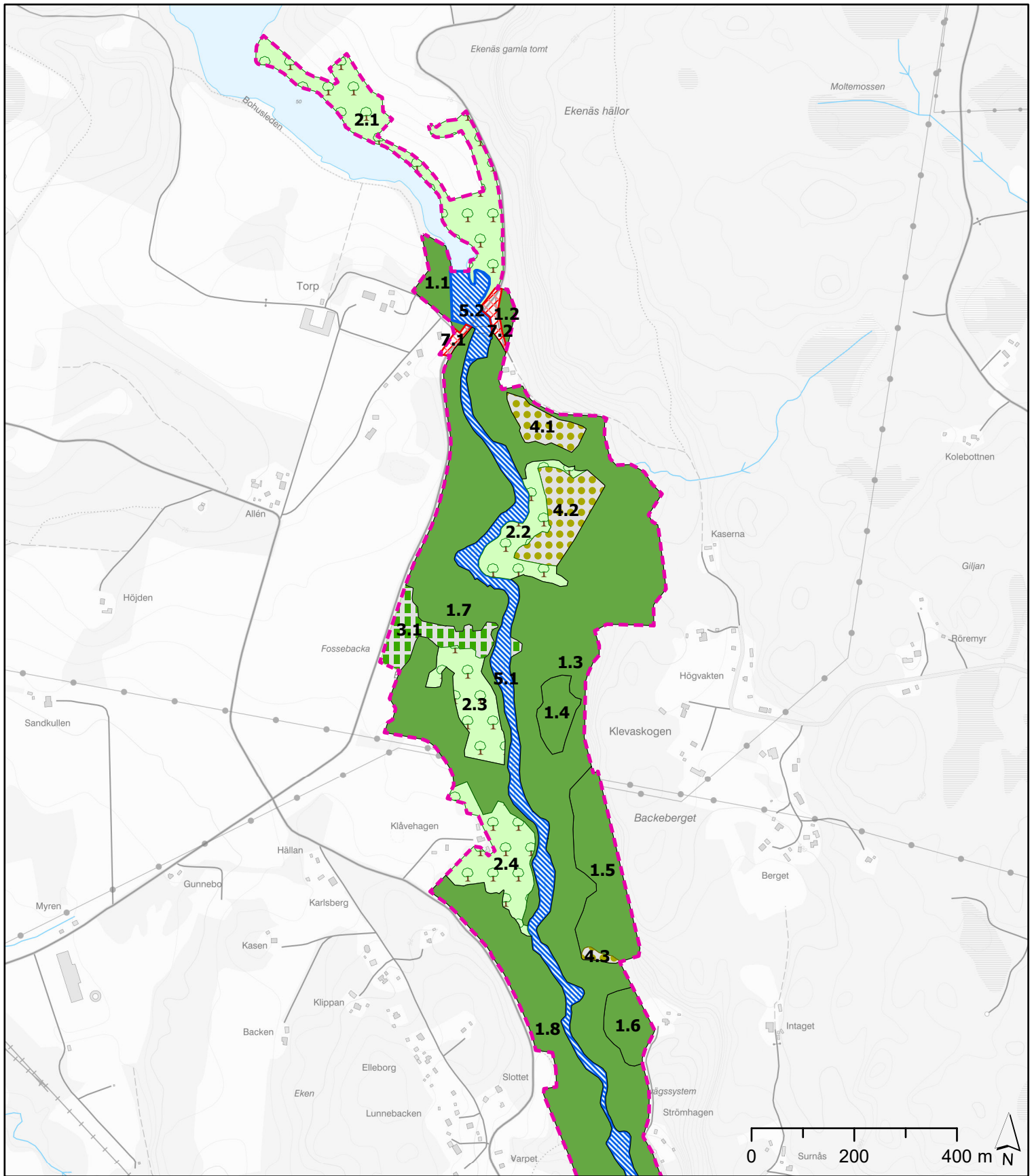
Som underlag till denna skötselplan har bland annat följande rapporter, utredningar, artlistor och annat material använts.

Underlag specifikt för detta naturreservat:

- Naturvårdsverket, 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. Mål och åtgärder 2012–2016. Rapport 6496, Naturvårdsverket, Stockholm. ISBN 978-91-620-6496-9.
- Naturvårdsverket, 2021. Uppdaterad åtgärdstabell 2021–2025 för Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 2014. Åtgärdsprogram för fågelfotsmossa, 2014-2019. Rapport 6649. Naturvårdsverket, Stockholm. ISBN 978-91-620-6649-9.
- Havs- och Vattenmyndigheten, 2020. Åtgärdsprogram för havsnejonöga. Rapport 2020:08. Havs- och Vattenmyndigheten. ISBN 978-91-88727-68-8.
- Länsstyrelsen Västra Götaland, 2022. Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0520163 Örekilsälven. Diarienummer 511-55961-2021.
- Länsstyrelsen Västra Götaland, 2018. Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0520171 Gullmarsfjorden. Diarienummer: 511-19752-2017.
- Länsstyrelsen Västra Götaland, 2015. Flottningslämningar och andra vattenanknutna kulturlämningar. Inventering av formlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar i Örekilsälven, Munkedalsälven/Valboån och Töftedalsån. Rapport 2015:61. Länsstyrelsen Västra Götaland. Dnr 436-35940-2013. Länk: [Flottningslämningar och andra vattenanknutna kulturlämningar \(lansstyrelsen.se\)](https://lansstyrelsen.se)

Allmänna underlag:

- EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.
- EU:s fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.
- Finsberg, C. 2013. Skyddad natur i ett förändrat klimat. Grön infrastruktur i strandängar och ädellövmiljöer samt klimatanpassad skötsel av skyddad natur. Rapport 2013:74. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.
- Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2019, Strategi för formellt skydd av skog i Västra Götalands län. Rapport 2019:05. Länsstyrelsen Västra Götaland.
- Länsstyrelserna i Skåne, Halland och Västra Götaland (2020): Strategi för skydd och förvaltning av marina miljöer och arter i Västerhavet. Rapport 2020:14. Länsstyrelsen Västra Götaland, Göteborg.
- Naturvårdsverket. 1999. Bedömningsgrunder för miljö kvalitet. Sjöar och vattendrag: bakgrundsrapport 1: kemiska och fysikaliska parametrar. Rapport 4920, Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 2016. Tillgängliga koder för attributet "Naturtyp" i NNK-IT systemet (Ärendenr: NV-08177-15). Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 2017. Nationell strategi för formellt skydd av skog. Rapport 6762, Naturvårdsverket, Stockholm.
- Nitare, J. (red.), 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- SLU Artdatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

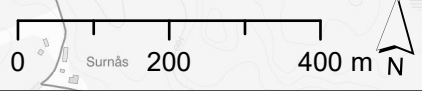
Bilaga 2a - Skötselområden

 Reservatsgräns

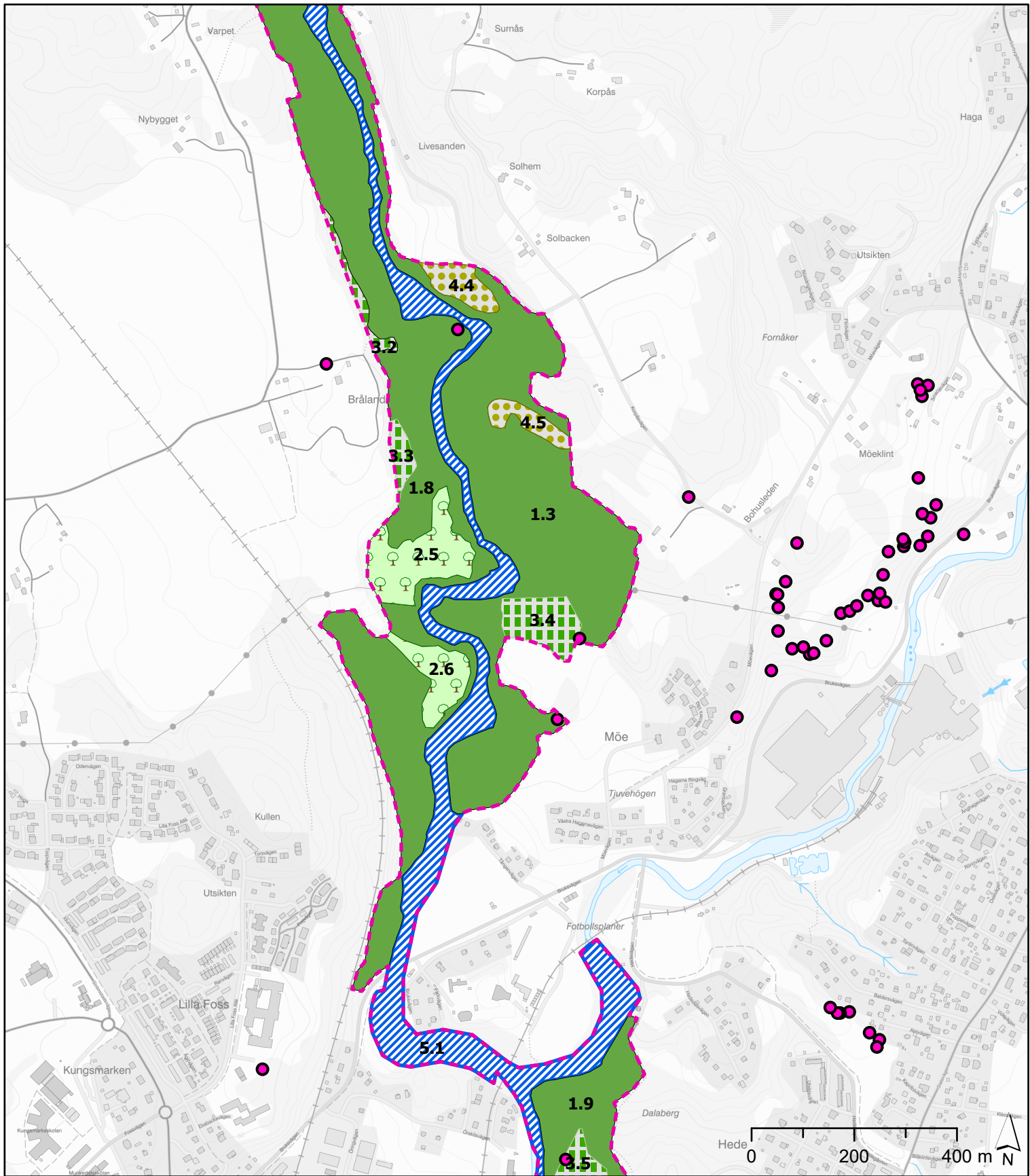
Indelning av skötsel- och delområden

- 1 - Sluten lövskog med extensivt bete
- 2 - Trädklädda betesmarker
- 3 - Särskilda skötselområden
- 4 - Öppna marker och åker
- 5 - Åtgärder i och vid vattendrag
- 6 - Fri utveckling av vattenmiljöer
- 7 - Övriga områden utan skötsel

Illustrationskarta till skötselplan för
Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Bilaga 2b - Skötselområden

- - - Reservatsgräns
- Särskilt Skyddsvärda träd

Layer

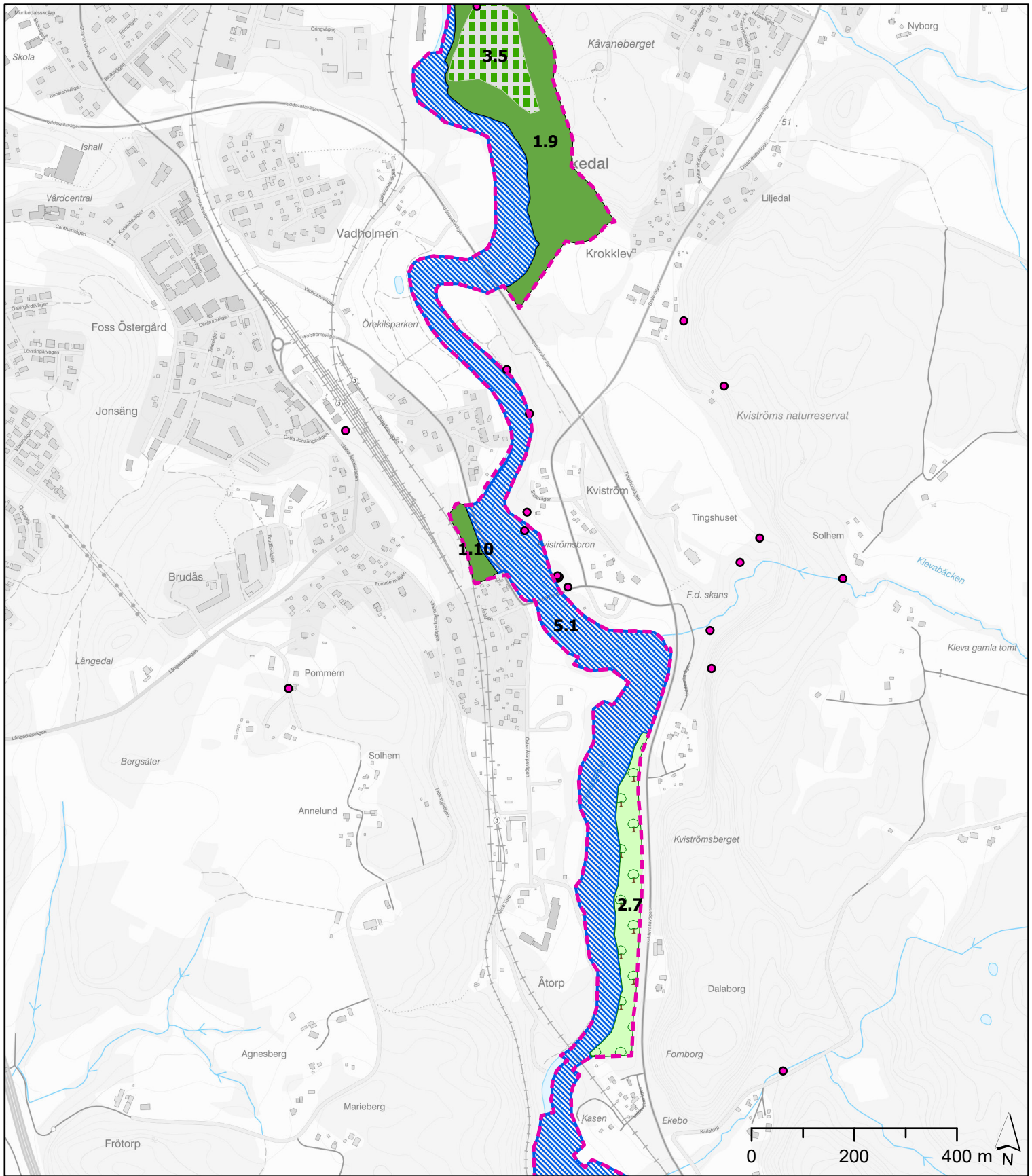
Indelning av skötsel- och delområden

- 1 - Sluten lövskog med extensivt bete
- 2 - Trädklädda betesmarker
- 3 - Särskilda skötselområden
- 4 - Öppna marker och åker
- 5 - Åtgärder i och vid vattendrag
- 6 - Fri utveckling av vattenmiljöer
- 7 - Övriga områden utan skötsel

Illustrationskarta till skötselplan för
Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Bilaga 2c - Skötselområden

- Reservatsgräns
- Särskilt Skyddsvärda träd

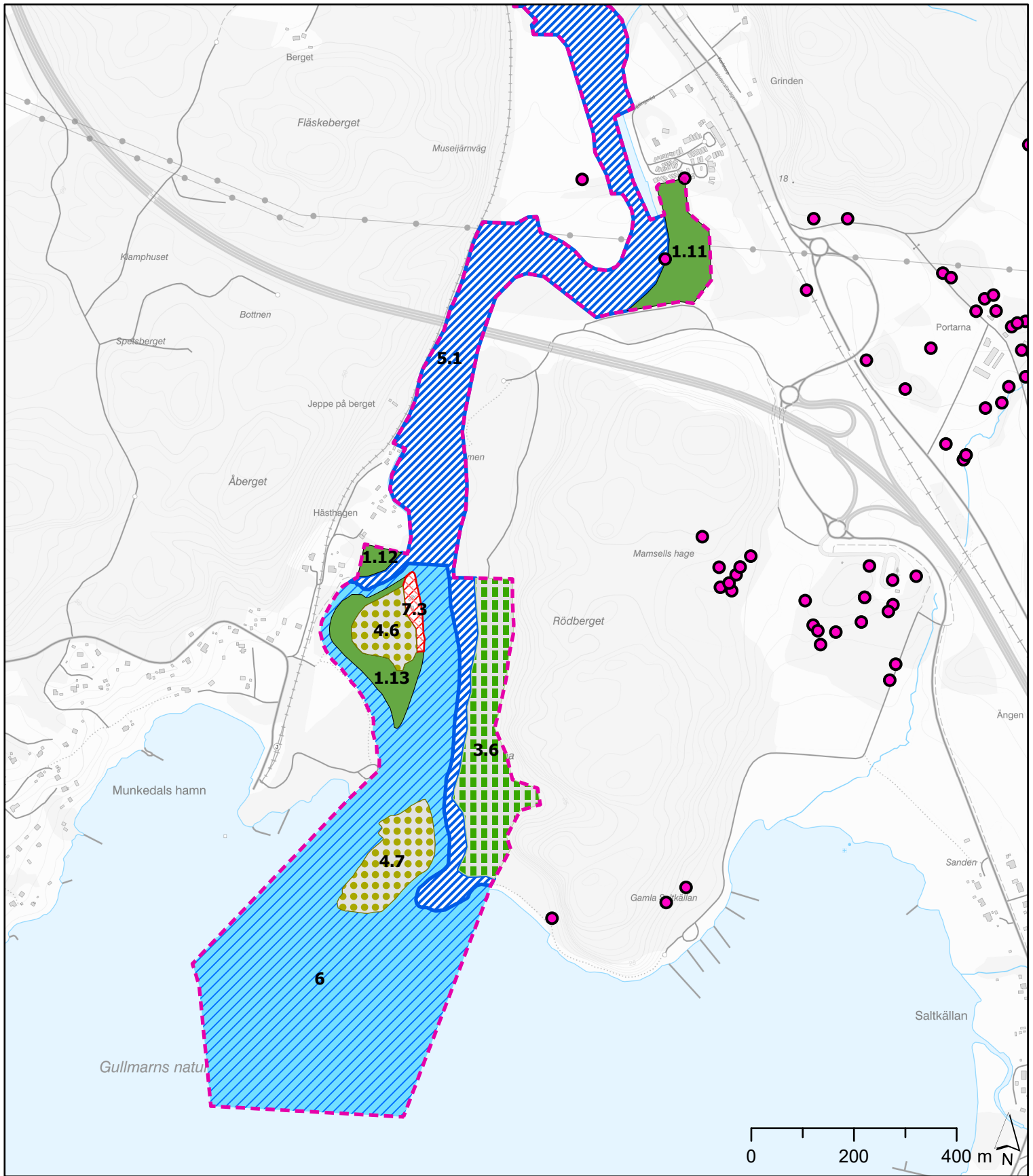
Indelning av skötsel- och delområden

- 1 - Sluten lövskog med extensivt bete
- 2 - Trädklädda betesmarker
- 3 - Särskilda skötselområden
- 4 - Öppna marker och åker
- 5 - Åtgärder i och vid vattendrag
- 6 - Fri utveckling av vattenmiljöer
- 7 - Övriga områden utan skötsel

Illustrationskarta till skötselplan för Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Bilaga 2d - Skötselområden

- Reservatsgräns
- Särskilt Skyddsvärda träd

Layer

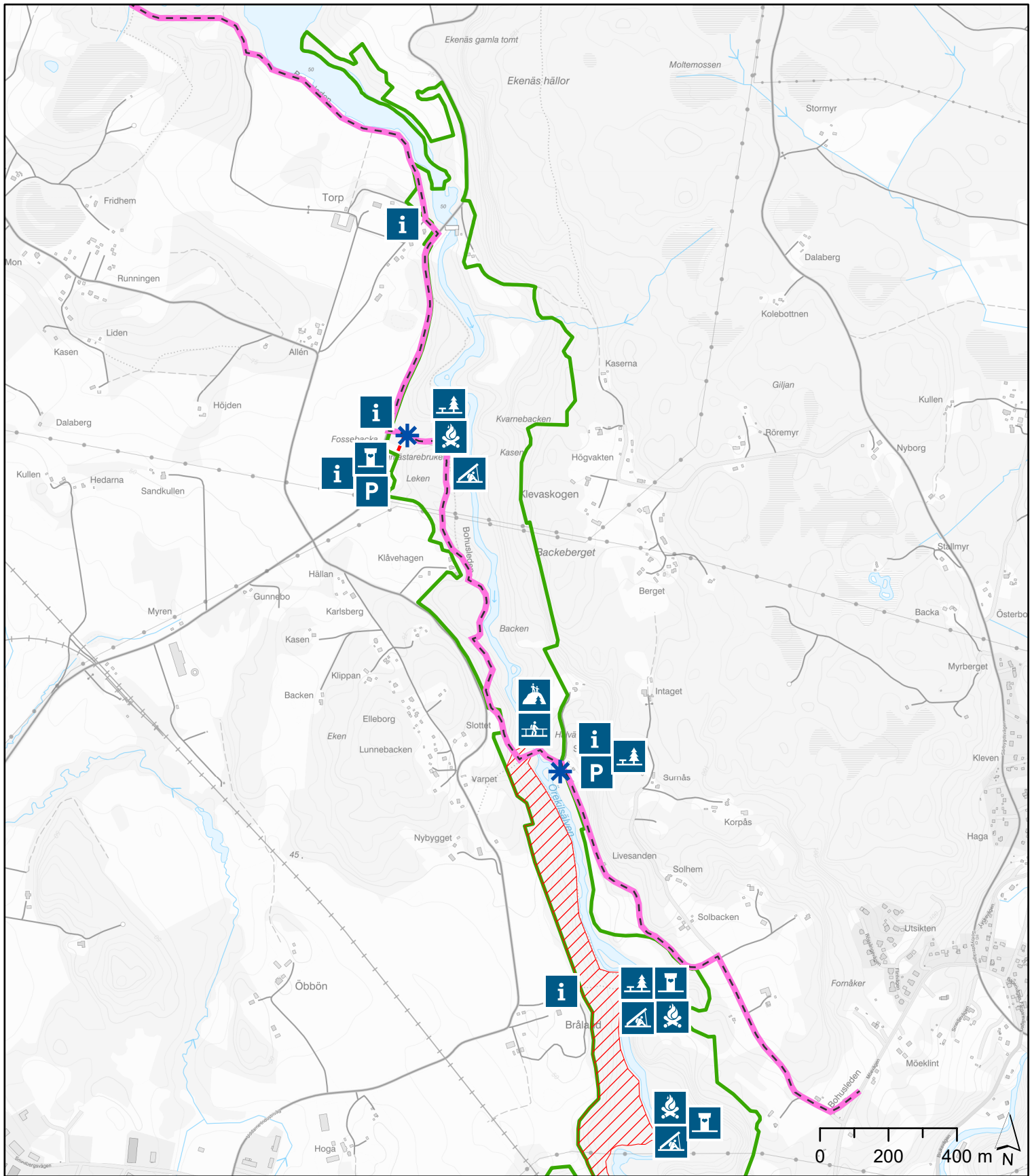
Indelning av skötsel- och delområden

- 1 - Sluten lövskog med extensivt bete
- 2 - Trädklädda betesmarker
- 3 - Särskilda skötselområden
- 4 - Öppna marker och åker
- 5 - Åtgärder i och vid vattendrag
- 6 - Fri utveckling av vattenmiljöer
- 7 - Övriga områden utan skötsel

Illustrationskarta till skötselplan för Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2024-04-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

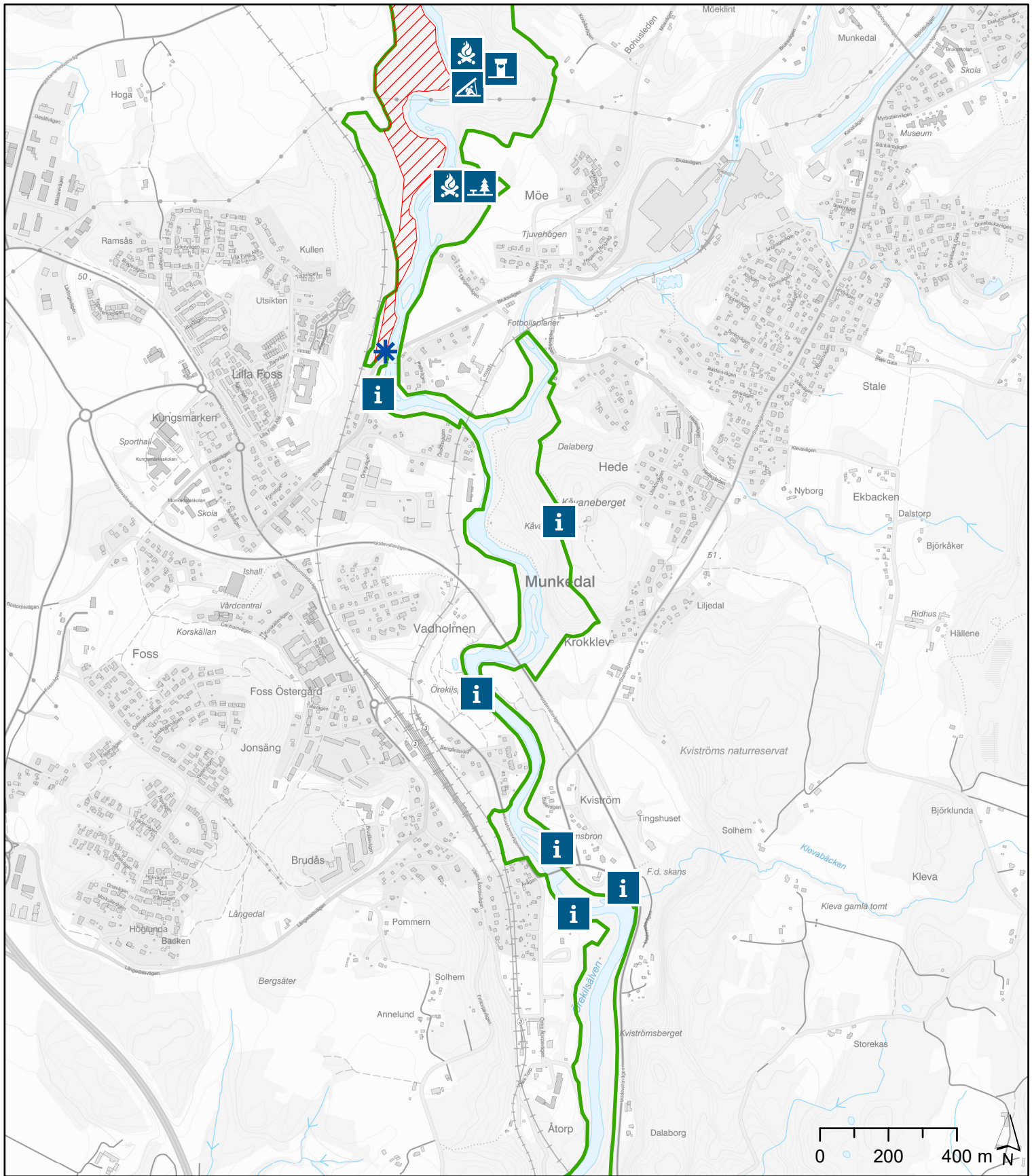
Bilaga 2e - Friluftsliv och anordningar

P-plats	Bro
Informationsskylt	Bänkbord
Toalett	Ved
Utsiktsplats	Vandringsled
Eldstad	Bohusleden, vandringsled
Vindskydd	Område för anläggning av vandringsled
	Reservatsgräns

Illustrationskarta till skötselplan för Öreksälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

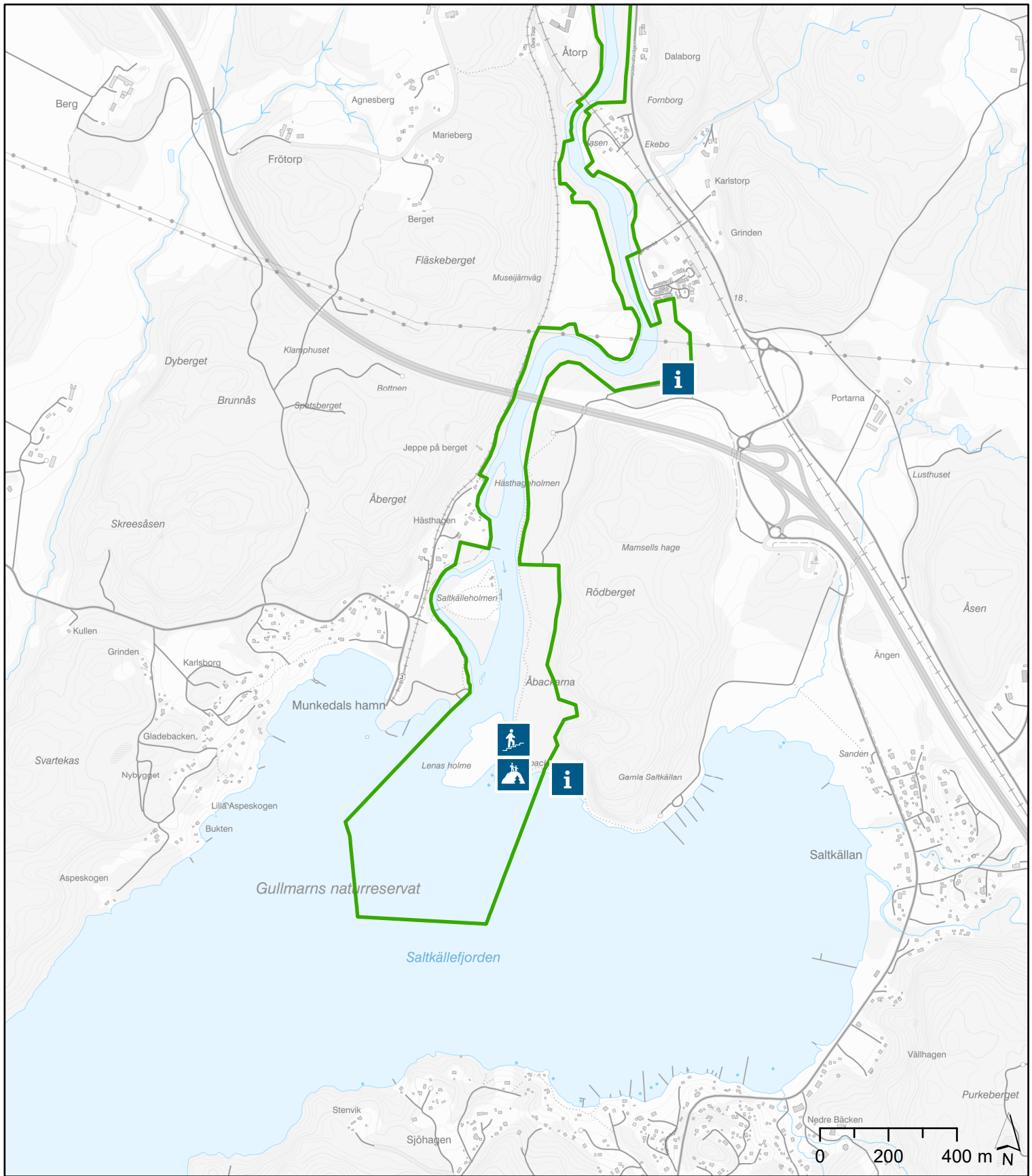
Bilaga 2f - Friluftsliv och anordningar

- Informationsskylt
- Toalett
- Eldstad
- Vindskydd
- Bänkbord
- Ved
- Område för anläggning av vandringsled
- Reservatsgräns

Illustrationskarta till skötselplan för Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens förslag till beslut 2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

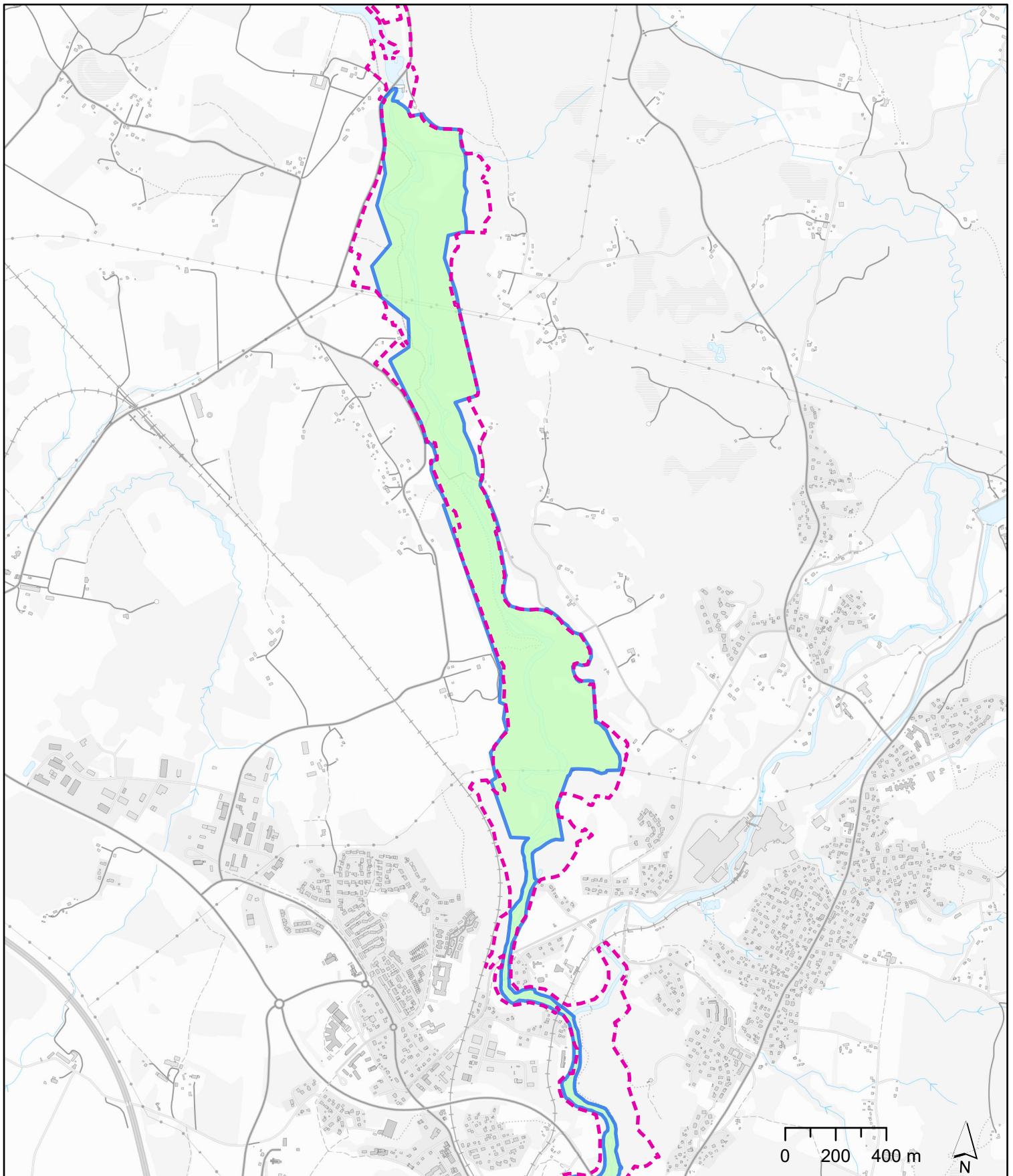
Bilaga 2g - Friluftsliv och anordningar

- Informationsskylt
- Utsiktsplats
- Trappa
- Reservatsgräns

Illustrationskarta till skötselplan för
Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

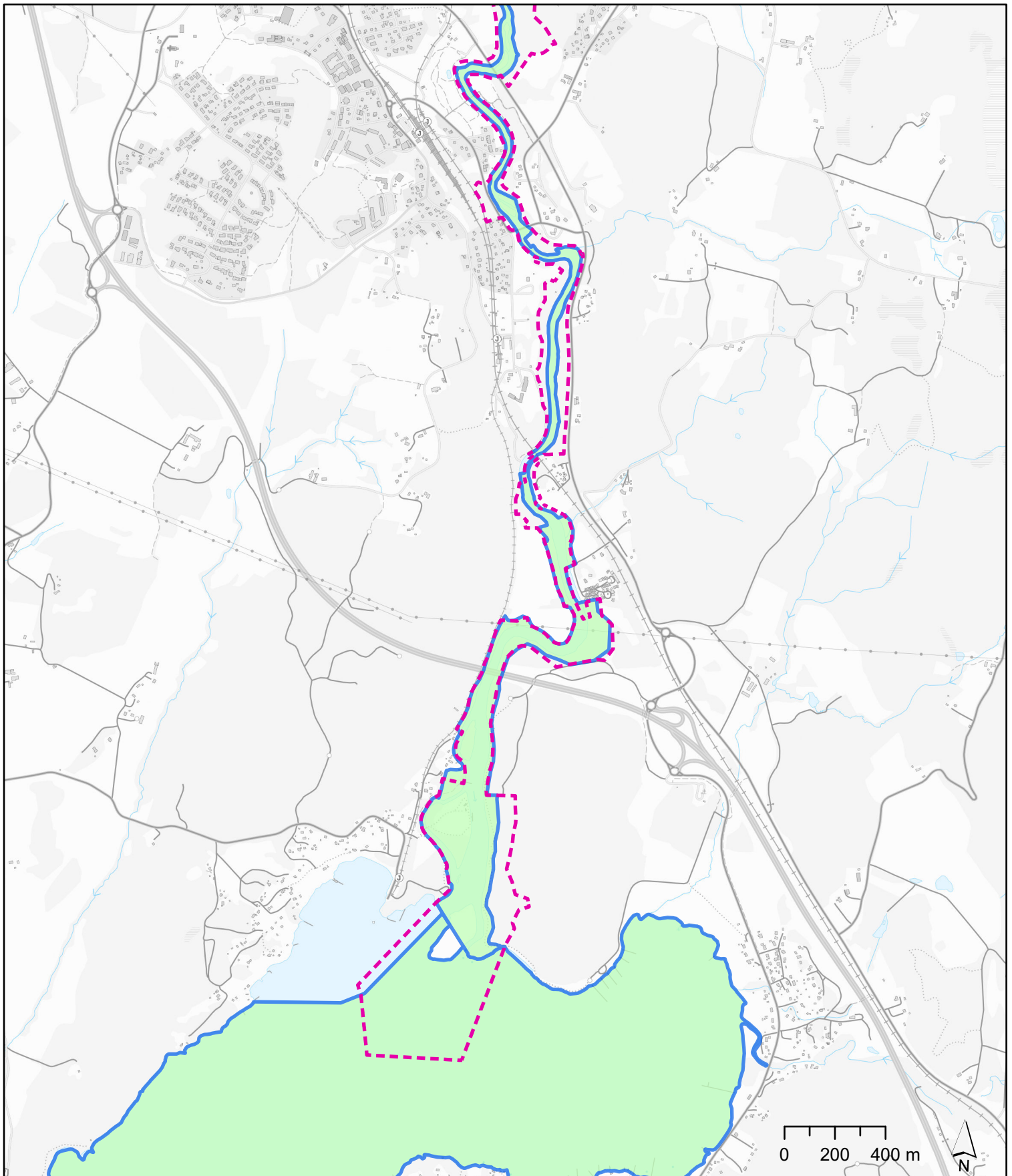
Bilaga 2h - Natura 2000-områdets gränser

- Reservatsgräns
- Natura 2000-område

Illustrationskarta till skötselplan för
 Örekilsälvens naturreservat
 Tillhör Länsstyrelsens beslut
 2024-02-07, dnr 511-37915-2017

Länsstyrelsen
 Västra Götaland

Bilaga 2i, Natura 2000-områdets gränser

- Reservatsgräns
- Natura 2000-område

Illustrationskarta till skötselplan för
Örekilsälvens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2024-02-07, dnr 37915-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 2j Påverkansanalys av marina miljöer

Verksamheter som kan förekomma inom området	Verksamheter utanför området	Hot/Aktivitet	Grunda mjukbottnar 0-6 meter	Sublitorala sandbankar	Marina däggdjur och fåglar	Fisk och större kräftdjur	Strandmiljöer	Kulturvärden	Påverkan på området idag	Bedömd påverkan i framtiden	Kan regleras genom NR	Kan motverkas genom förvaltning	Kommentar
båttrafik	Bryggor, mindre hamn	Muddringar	x	x	x	x			låg	oförändrad	Ja	Nej	
båttrafik	hamnverksamhet, sjöfart	Deponering av muddermassor	x	x		x	x		låg	oförändrad	Ja	Nej	
bryggor	-	Skuggning/Försämrad vattengenomströmning	x	x	x	x	x	x	låg	oförändrad	Ja	Nej	
-	bebyggelse, energiproduktion	Utläggning av kablar/ledning	x	x	x	x	x	x	låg	oförändrad	Ja	Nej	
friluftsliv, fiske	sjöfart, försvar, energiutvinning	Störningar på marina däggdjur/fåglar/fiskar			x	x			låg	oförändrad	Ja	Nej	
friluftsliv, hushåll	friluftsliv, sjöfart, fiske	Marint skräp	x	x	x	x	x		låg	oförändrad	Nej	Ja	

friluftsliv, hushåll, fiske	industrier, friluftsliv, sjöfart, hushåll, fiske	Utsläpp av kemiska ämnen	x	x	x	x	x		låg	oförändrad	(Ja)	Nej	Regleras indirekt genom att förbjuda nya anläggningar
hushåll, friluftsliv	hushåll, friluftsliv, sjöfart, vattenbruk, industrier	Utsläpp av näringsämnen	x	x	x	x	x		medium	minskande	(Ja)	Nej	Regleras indirekt genom att förbjuda nya anläggningar och byggnader
hushåll, vattenbruk	sjöfart	Främmande arter/populationer	x	x	x	x	x		medium	ökande	Nej	Nej	
-	klimatförändringar	Ökad avrinning	x	x	x	x			hög	ökande	Nej	Nej	ett NR kan minska övrig stress
-	klimatförändringar	Havsnivåhöjning	x		x		x	x	låg	ökande	Nej	Nej	
-	klimatförändringar	Ökad havstemperatur	x	x	x	x	x		hög	ökande	Nej	Nej	ett NR kan minska övrig stress
-	klimatförändringar	Havsförsurning	x	x	x	x			låg	ökande	Nej	Nej	ett NR kan minska övrig stress

Bilaga 5. Inkomna yttranden

Namn/organisation	Synpunkter	Länsstyrelsens ställningstagande
1. Munkedals kommun	<p>Munkedals kommun ser bildandet av naturreservatet som en stor tillgång för näringslivet, framför allt besöksnäringen men också för kommunens invånare. Kommunen upplever att Länsstyrelsen tagit med för kommunen viktiga punkter och beskrivit dessa i såväl föreskrifter som karta.</p> <p>Kommunen har vidare följande detaljsynpunkter:</p> <p>1.1 Munkedals kommun ser positivt på att Västkuststiftelsen blir förvaltare, då det finns ett etablerat samarbete med dem.</p> <p>1.2 Munkedals kommun ser positivt på att knyta ihop befintlig samhällsservice med vandrings- och fisketurism, genom att koppla målpunkter längs Bohusleden och att därmed gynna kollektivtrafiken i regionen.</p> <p>1.3 Munkedals kommun upplever att det finns vissa oklarheter kring exakt gränsdragning (naturreservatets utbredning) främst vad avser promenadstigen längs Örekilsälven från Bruksvägen och söderut, samt att tydliggöra skötselansvaret för den.</p> <p>1.4 Hur hanteringen av invasiva arter ska hanteras i gränsen mellan naturreservatet och omkringliggande mark behöver förtydligas i de fall ett bestånd påverkar fler än bara en fastighet.</p> <p>1.5 Munkedals kommun saknar förtydligande på, och önskar möjlighet att kunna röja träd som dämmer Örekilsälven, eller som på kort sikt riskerar att påverka säkerheten för kommunal infrastruktur, ex. v. broar över älven, samt hur Länsstyrelsen i så fall informeras.</p> <p>1.6 I tidigare dialog mellan Munkedals kommun och Föreningen Munkedals musejärnväg, som är ett viktigt besöksmål i kommunen, har frågan att Risvarpsängarna behöver skötas på annat/bättre sätt än idag aktualiserats. En fråga är om skyddsföreskrifterna medger att kunna ha betesdjur som kan hålla öppet ner mot Örekilsälven i syfte att förstärka tagresenärernas upplevelse, och i så fall hur fördelning av ett sådant ansvar skulle kunna se ut då skrivningen inte upplevs helt tydlig.</p>	<p>Länsstyrelsens ställningstagande</p> <p>1.1 Länsstyrelsen delar denna uppfattning</p> <p>1.2 Länsstyrelsen delar denna uppfattning</p> <p>1.3 Utbredningen av reservatet kommer att framgå tydligt när gränsen mäts in i fält och markeras i terrängen. Gränsen inom samhället har dragits med stor hänsyn till bl.a. tomtmark, vägar och olika pågående verksamheter vilket gjort att reservatet på flera ställen är mycket smalt och kanske inte helt kan inrymma den promenadstig kommunen lyfter fram. Vilka vandringsleder staten tar ansvar för framgår av karta 1k-1 till beslutet (föreskrift B4). Ansvaret för promenadstigen söder om Bruksvägen kommer därmed att ligga på kommunen. För att underlätta tillkomsten av nya promenadstråk har sådana försetts med tillståndsprövning i stället för dispens, vilket understödjer möjligheten att tillskapa nya leder för det rörliga friluftslivet</p> <p>1.4 Utanför reservatsgränsen är det alltid markägarens ansvar att bekämpa de arter som framgår av artikel 7 i EU-förordningen om invasiva främmande arter. Inom naturreservatets gränser åligger det enligt Naturvårdsverket både markägaren och reservatsförvaltaren att vidta åtgärder. Åtgärder bör då genomföras i samråd mellan dessa parter. I vissa fall medför tillståndsplikten enligt föreskriften A15, och de försiktighetsmått med eventuellt ökade kostnader som följer av denna tillståndsplikt, att det kan vara en fördel om förvaltaren utför bekämpningen. Förvaltaren har dessutom enligt Undantag 2 från A-föreskrifterna ett generellt undantag från föreskrift A15 så länge åtgärderna tillgodoser syftet med naturreservatet och dessutom framgår under förpliktelserna i B-föreskrifterna. I andra fall kan det finnas fördelar om markägaren tar ansvaret, t.ex. om den invasiva arten finns på samma fastighet såväl utanför som inne i reservatet och bekämpningen dessutom kan ske med metoder som inte regleras av föreskriften A15. Texten i kapitel 2.6, skötselplanen, förtydligas med dessa utgångspunkter.</p> <p>1.5 Föreskrift A9 förtydligas så att det framgår att även indämning av Örekilsälven genom nerfallna träd som riskerar att skada kommunal infrastruktur är grund för ett undantag från paragrafen</p>

Bilaga 5. Inkomna yttranden

		<p>1.6 Risvarpsängarna är numera borttagna från reservatsområdet. Endast de ekologiskt funktionella kantzonerna närmast älven kvarstår. Det gör att reservatets föreskrifter inte reglerar användningen av själva Risvarpsängarna. Det finns inte heller några hinder i reservatsföreskrifterna att betesdjur kan få tillgång till reservatsområdet närmast älven för ett extensivt bete. Här är endast begränsningen att bete inte får ske mellan 1 november och 15 april samt att avverkning av träd inte får företas.</p> <p>För att långsiktigt underlätta transport av djur norrifrån till Risvarpsängarna finns ett särskilt föreskriftsområde med tillståndsplikt i stället för dispensgivning avseende föreskrifterna A2-A4 och A9.</p> <p>Risvarpsängarna ligger för övrigt kvar i landskapsskyddsområdet Örekilsälvens dalgång. Målet med detta skydd är att de landskapsestetiska naturvärdena ska bevaras vilket gynnas av bete på ängarna.</p>
2. Skogsstyrelsen	Skogsstyrelsen är positiv till att naturreservatet bildas och har inga synpunkter på dess utformning.	Noteras
3. Statens geotekniska institut (SGI)	<p>SGU:s kartlager <i>Förutsättningar för skred i finkorniga jordarter</i> samt flertalet skredärr visar att det finnas förutsättningar för skred inom området. Branta bergsslänter kan innebära förutsättningar för blocknedfall och berggras. Reservatet kan medföra förändrad markanvändning till följd av att människor vistas mer frekvent inom området.</p> <p>SGI rekommenderar att ovanstående risker beaktas i det fortsatta arbetet.</p>	Länsstyrelsen noterar detta och överlämnar frågan till förvaltningsansvarig.
4. Vattenfall Eldistribution AB	Vattenfall Eldistribution har inget att erinra mot förslaget.	Noteras
5. Ellevio	Ellevio har lokalnät 0,4 kV och 11 kV med områdeskoncession som försörjer byggnader med el i det aktuella området. Till lokalnätet hör bl.a. nätstation invid Torp kraftstation, luftledningar med tillhörande stolpar, markkabel samt även sjökabel som korsar Örekilsälven på några platser.	Undantaget A5 kompletteras med mark- och sjökabel så att föreskrifterna inte ska förhindra normalt underhåll av dessa typer av anläggningar. Byte av stolpar ingår redan i undantaget A5 kopplat till underhåll av luftledningar.

Bilaga 5. Inkomna yttranden

	<p>Naturresevatets föreskrifter begränsar Ellevios möjligheter att utföra underhåll och förnyelse av befintliga anläggningar. Undantag finns beskrivna för ledningsgata men inte för andra nödvändiga åtgärder som kan förekomma. Ellevio förutsätter dock dispens från föreskrifterna för att kunna underhålla och förnya anläggningar som t e x att byta stolpar, åtgärda markkabel e t c.</p>	
6. Nedre Örekilsälvens fiskevårdsområde	<p>Föreningen lämnar följande yttrande på förslaget:</p> <p>6.1 Föreningen ser bildandet av naturresevatet som en positiv åtgärd för älven och dess närområde. Reservatet kommer att utgöra ett mer konkret skydd för det djur- och växtlivet kring älven som föreningen värnar om.</p> <p>6.2 Att älven genom information och förbättrade stigar mm blir tillgänglig för fler är bra, föreningen har nyligen investerat i en ny trappa vid Brålands gård ned mot Fura vilket kommer bidra till en ökad tillgänglighet.</p> <p>6.3 Att föreningen även fortsatt kan utföra den nödvändiga röjningen av fiskepooler så att sportfiskeverksamheten kan fortlöpa som tidigare är centralt och positivt.</p> <p>6.4 Ett önskemål från föreningen är installation av en permanent fiskräknare. En räknare hade varit positivt, inte bara för inbitna sportfiskare utan även för den viktiga kontroll- och uppföljningen av fiskbestånden i älven. Ur marknadsföringssynpunkt av det viktiga livet under ytan hade en "livekamera" varit spännande och möjliggjort "den stora Laxvandringen i Örekil".</p>	<p>6.1-6.3. Länsstyrelsen noterar fiskevårdsområdets synpunkter och delar slutsatserna</p> <p>6.4. Eftersom Länsstyrelsen inte tar över förvaltningsansvaret för fiskbestånden kan reservatsförvaltningen sannolikt inte bekosta en fiskräknare. Frågan bör däremot kunna aktualiseras vid prövningen av den nya dammen i Torp där vandringen av lax och havsöring är en viktig uppföljningsfråga. Havs- och Vattenmyndigheten har dessutom så kallade indexvattendrag där uppföljning av reproduktionsframgång för lax sker med bl.a. fiskräknare. Enda vattendraget på Västkusten där sådan uppföljning sker idag är Ätran/Högvadsån. Kanske kan man i framtiden undersöka möjligheten att lyfta Örekilsälven till ett indexvattendrag motiverat av de stora restaureringsinsatser som väntar.</p>
7. Munkedals tennisklubb	<p>Munkedals tennisklubb hemställer att gränsen för naturresevatet flyttas i enlighet med de detaljerade kartor som de bifogar sitt remissvar. Gränsdragningen bör ändras så att den flyttas 30 meter österut då nuvarande gräns innebär att de inte kan röja i slänten och säkra så att inga träd kan rasa in mot det område som de disponerar</p>	<p>Länsstyrelsen har underhand haft kontakter med Munkedals tennisklubb och kommit fram till en kompromiss där gränsen för reservatet flyttas 6-12 meter närmare älven. Länsstyrelsen bedömer då att det kvarstår en tillräckligt bred ekologiskt funktionell kantzon närmast älven samtidigt som risken för skador på tennisbanorna elimineras. Den nya gränsen framgår av bilaga 1b till beslutet.</p>